

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / Kasvatus ja perhetyö

Forsblom Anna-Maria & Suutari Enni

KOKEMUKSIA SUOMEN JA KREIKAN PÄIVÄHOIDOSTA

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

FORSBLOM, ANNA-MARIA

SUUTARI, ENNI

Kokemuksia Suomen ja Kreikan päivähoidosta

Opinnäytetyö

46 sivua + 43 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Heli Paaso

Lokakuu 2009

Avainsanat

havainnointi, päivähoito, Suomi-Kreikka, kasvatuskumppanuus, struktuuri ja suunnitelmallisuus, leikki, varhaiskasvatussympäristö, vuorovaikutus, kasvun ja kehityksen tukeminen

Opinnäytteessä verrataan Suomen ja Kreikan päivähoitoa. Työn tarkoituksena on johdattaa lukija kahden erilaisen maan päivähoitoon ja niiden moninaisuuteen. Työ on kolmiosainen ja se sisältää teorian, havainnot ja pohdinnan. Havainnot ja liitteenä olevat päiväkirjat toimivat työn kulmakivinä. Opinnäyte rakentuu havaintojen pohjalta, joissa vertaillaan kahden eri maan kasvatuskäytäntöjä kokemusten kautta. Näin ollen jokainen voi omalla kohdallaan pohtia mitkä käytännöt olisivat toimivia omassa työssä lasten parissa. Työ ei pyri kertomaan kaikkea Suomen eikä Kreikan päivähoidosta, vaan tarkoitus on tuoda häivähdys molempien maiden ominaista tapaa toimia.

Työ sisältää avainsanojen lisäksi kaksi erillistä päiväkirjaa. Nämä päiväkirjat johdattavat lukijan syvemmälle kirjoittajan ajatuksiin. Työn tarkoituksena on olla lukijalleen innostava esimerkki siitä, kuinka eri tavalla asioita voidaan hoitaa lapsen etua ajatellen. Ammattikorkeakoulun opiskelijalle työ avaa näkökulman toiseen maailmaan ja tapaan hoitaa asioita sosiaalialalla.

Opinnäytetyö ei pyri saavuttamaan tuloksia tai kehittämään uutta vanhan käytännön tilalle. Työn tehtävänä on kertoa päivähoidon toiminnasta sellaisena kuin ne on havaittu arkisten tilanteiden ja toiminnan seuraamisen kautta. Kokemukset ja havainnot ovat kahden ihmisen henkilökohtaisia ja yhteen sovittamia näkökulmia päivähoidosta. Näin ollen kokemukset ovat todellisia, eikä niitä voida käyttää muuhun tarkoitukseen irrallaan tästä työstä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

FORSBLOM, ANNA-MARIA

SUUTARI, ENNI

Experience of Day-care in Finland and Greece

Bachelor's Thesis

46 pages + 43 pages of appendices

Supervisor

Heli Paaso, Senior Lecturer

October 2009

Keywords

observation, daycare, educational partnership, play, interaction, structure and method, early childhood environment, support

In this study the Finnish and the Greek daycare system were compared. The aim of the study was to introduce the difference of the daycare systems in these two countries. The study is divided into three parts, including the theory, observation and conclusion. Observation and the diary that is attached are the basis of the work. The study is based on the observations of the two different countries and their ways of upbringing. The objective of this study was not to describe everything of the day care system in Finland and Greece but to give an idea of the practice of both countries.

The work includes the keywords and two separate diaries. These diaries lead the reader deeper into the thoughts of the writer. The function of the work is to be an inspiring example of the different ways things can be done and still have the best interest of the child in mind. For the college student this study expands the understanding of another way of handling things in social services.

This study does not aim to achieve results or develop a new practice to replace the old one. However, the aim was to explain the function of the daycare system by observing everyday activities and common situations. The experience and the observations are both from personal viewpoints and mutual discussions of two persons. Therefore the experience is real and it is not to be used for other purposes than this work.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	LASTENTARHA-AATTEEN LEVIÄIMINEN	7
2.1	Ajatuksia varhaiskasvatuksen ihanteista	7
2.2	Lapsuuden määritelmä Antiikin Kreikassa	8
2.2.1	Lastentarha-aatteen leviäminen Eurooppaan	8
2.2.2	Lastentarha-aatteen leviäminen Suomeen ja Kreikkaan	9
2.3	Päivähoito ja varhaiskasvatus	10
2.3.1	Suomen päivähoidon lait ja asetukset	10
2.3.2	Strukturista päivähoitossa	11
2.3.3	Kasvun ja kehityksen tukeminen	11
2.3.4	Vuorovaikutuksen tukeminen	12
3	LAPSEN EDUN TOTEUTTAMINEN PÄIVÄHOIDOSSA	13
3.1	Varhaiskasvatusympäristö päivähoitossa	14
3.2	Kasvatuskumppanuus päivähoitossa	15
3.3	Lapsen leikin merkitys päivähoitossa	17
3.3.1	Kulttuurin vaikutus leikkiin	18
3.3.2	Lapsen leikin käsitys	18
4	TUTKIMUS	20
4.1	Kvalitatiivinen tutkimus sekä havainnoinnin kulmakivet	20
4.1.1	Havainnoinnin valikoivuudesta	21
4.1.2	Osallistuvan havainnoinnin toteuttaminen	21
4.2	Suomalainen päiväkotito	23
4.3	Kreikkalainen päiväkotito	24
4.4	Havainnointiaineiston keruu	25
4.5	Havainnointiaineiston käsittely	26
5	OMAT HAVAINNOT	28
5.1	Strukturo ja suunnitelmallisuus päiväkodeissa	28
5.2	Kasvun ja kehityksen tukeminen päiväkodeissa	29
5.3	Vuorovaikutus päiväkodeissa	31

5.4	Varhaiskasvatusympäristö päiväkodeissa	32
5.5	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodeissa	39
5.6	Leikki päiväkodeissa	39
5.7	Esiin nousseet ihmetyksen aiheet sekä hyvät asiat	40
5.7.1	Suomen ihmetykset ja hyvät asiat	40
5.7.2	Kreikan ihmetykset ja hyvät asiat	41
6	POHDINTA	43
6.1	Opinnäytetyön kokoaminen	43
6.2	Tiedonhankinta jälkikäteen	44
6.3	Havaintomme pohdinnat	45
6.3.1	Vuorovaikutus	45
6.3.2	Varhaiskasvatusympäristö	46
6.3.3	Kasvatuskumppanuus	47
6.3.4	Leikki	48
6.3.5	Struktuuri ja suunnitelmallisuus	50
6.3.6	Kasvun ja kehityksen tukeminen	51
6.4	Ajatuksia koko työstä	52
	LÄHTEET	53

LIITTEET

LIITE 1. KREIKAN HISTORIA ENGLANTI

LIITE 2. PÄIVÄKOTIEN PERUSTIEDOT; SUOMI

LIITE 3. PÄIVÄKIRJAT SUOMI

LIITE 4. PÄIVÄKOTIEN PERUSTIEDOT; KREIKKA

LIITE 5. PÄIVÄKIRJAT KREIKKA

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on päivähoidon erot sekä yhtäläisyydet Suomessa ja Kreikassa. Työ perustuu omaan havainnointiin ja kokemuksiin 8 viikon ulkomaanharjoittelujaksolla päiväkodissa, Kreikassa sekä havainnointijaksolta Suomessa noin 3 viikon ajalta. Tämän opinnäytteen havainnot ja haastattelut on kerätty kahdesta päiväkodista, joista toinen sijaitsee Suomessa ja toinen Kreikassa.

Tämän kaltaista kansainvälistä työtä ei ole aiemmin tehty, siksi tavoitteena on saada ammattikorkeakoulun opiskelijat innostumaan kansainvälisistä opinnoista ja kannustaa heitä suorittamaan osan opinnoistaan ulkomailla, esimerkiksi juuri harjoittelun muodossa. Omasta harjoittelujaksostamme saimme paljon arvokasta kokemusta, ihania muistoja, uusia tuttavuuksia sekä kokemuksia, joihin emme olisi muuten päässeet osallisiksi. Matka myös auttoi meitä kasvamaan ihmisinä ja arvostamaan molempien maiden tapaa toimia arkisissa asioissa ja työssä lasten parissa. Tämä opinnäyte pohjautuu omiin kokemuksiimme ja havaintoihimme, johon antaa lisänäkökulmaa erilaiset teoriat ja kirjoista saamamme tieto.

Lähdimme avoimin mielin suorittamaan harjoittelua Kreikkaan syksyllä 2008. Ajanjaksoksi oli määritelty kolme kuukautta, jonka tulimme viettämään päiväkodissa. Koska emme tienneet millaista päiväkodissa tulisi olemaan, emme voineet rajata aihetta etukäteen, vaan keräsimme havaintomateriaalia matkan ajalta tarkoituksena tuottaa se sitten kirjalliseen muotoon kotiin päästyä. Jälkikäteen olemme kirjoittaneet kumpikin päiväkirjat jokaisen viikon tapahtumista pohjautuen muistiinpanoihimme. Päiväkirjat toimivat tärkeimpänä materiaalinamme opinnäytteessä, jossa peilaamme kokemuksia suhteessa teoriaan. Tekstin tueksi olemme ottaneet kuvia molemmista päiväkodeista, sillä ne havainnollistavat ja tukevat kuvaustamme päiväkodin tiloista ja materiaaleista.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen, sillä aineisto on koottu luonnollisessa ympäristössä ja todellisessa tilanteessa. Aineisto perustuu omiin havaintoihin ja kohdejoukko on valittu tarkoituksen mukaisesti. Havainnointi on todellisen elämän ja maailman tutkimista ja näin ollen se sopii kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 160, 207–208.)

Pääkohtia työssä ovat päivähoidon struktuuri, leikki ja varhaiskasvatusympäristö. Näitä aihealueita tarkastelemme kahden erilaisen maan ja päiväkodin välillä. Tarkoituksena on vertailla erilaisia työtapoja niin toimivien kuin toimimattomien käytäntöjen välillä. Havainnointimme ja niistä tehdyt päätelmät eivät pyri parantamaan kummankaan päiväkodin toimintaa, eikä työn tarkoituksena ole kehittää niiden sisältöjä. Työ pyrkii ainoastaan vertailemaan ja löytämään erilaisia tapoja toteuttaa päivähoitoa. Toivomme, että tämä työ antaa lukijalleen kuvan päivähoiton moninaisuudesta ja eri tavoista toteuttaa päiväkotityötä. Ottakoon jokainen itselleen hyviä toimintamalleja tai jättäköön käyttämättä tiettyjä malleja. Me itse koemme oppineemme tästä ja näemme nyt selvemmin kuinka päivähoitoa voidaan eritavoin toteuttaa.

Työmme johtoajatuksena toimikoon seuraava A. A. Milnen kirjoitus ja Nalle Puhin ajatelmä: ”Ei mikään jännittävä tunnu paljon miltään kun sitä ei voi jakaa kenenkään kanssa. Kahdestaan on paljon Miellyttävämpää.”

2 LASTENTARHA-AATTEEN LEVIÄIMINEN

2.1. Ajatuksia varhaiskasvatuksen ihanteista

Ihanteena päivähoitossa olisi, että vuosittais- ja kuukausittaisaiheet nousisivat lasten omasta mielenkiinnosta. Samalla lasten mielikuvitukselle annettaisiin tilaa ja voitaisiin toteuttaa mm. erilaisia retkiä.

Lasten vapaan leikin aikana aikuisen tulisi olla sisäisesti aktiivinen, mutta ulkoisesti passiivinen. Hän tulisi puuttua leikkiin, jos lasten meno menee liian villiksi. ”Oikeiden töiden” eli tuokioiden ym. aikana aikuiset kuitenkin ohjaavat ja opettavat. Suomessa kaikki tilanteet ovat opetustilanteita myös esimerkiksi ruokailut, jolloin aikuinen puuttuu lasten toimiin, jos kokee sen tarpeelliseksi sekä näyttää omalla toiminnallaan hyvää esimerkkiä. Kreikassa opetusta oli yksi tunti päivässä ja se rajoittui toimintatuokioon. Muut tilanteet siellä eivät olleet varsinaisia opetustilanteita vaan leikkivät pitkälti toistensa seurassa. (Karila, Kinos & Virtanen 2001.)

2.2. Lapsuuden määritelmä Antiikin Kreikassa

Kreikkalainen filosofi Aristoteles (384–322 eKr.) on määritellyt lapsuuden seuraavasti: ”*Lapsen sisäänrakennettu tarkoitus on tulla aikuiseksi, ja ennen sitä se (=lapsi) on olemassa vain mahdollisuutena.*” Antiikin Kreikassa lapsiin suhtauduttiin hyvin ristiriitaisesti. Heitä verrattiin aikuisten kehitykseen ja lapsi nähtiin aikuisuuden näkökulmasta, mutta lapsia pidettiin myös erityisolentoina, joilla on kyky astua jumalten yhteyteen. Lapsia verrattiin esimerkiksi syntisiin, humalaisiin ja sairaisiin, sillä heidän puhettaan ei ymmärretty eikä heillä ollut pitkää muistia. (Franck 2000, 13–14, 16–17.)

Lasten hankintaa pidettiin myös sijoituksena tulevaa varten ja tätä vastoin halutuista lapsista huolehdittiin hyvin, sillä heidän panoksestaan kotitöihin oltiin riippuvaisia (ei eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmää). Äitien roolina oli tuohon aikaan hoitaa alle 7-vuotiaat kotona (tai Ateenalaiseen tapaan naistenhuoneissa, eli gynaikoniteissa), näin heitä varjeltiin myös säädyttömyyksien kuulemiselta ja näkemiseltä. Isien roolina oli tutustuttaa lapsi yhteisöön, jolloin lapsia vietiin mukana mm. moniin yhteiskunnallisiin *rientoihin*. (Franck 2000, 18, 20.)

2.2.1 Lastentarha-aatteen leviäminen Eurooppaan

Ensimmäisen kerran lasten kasvatukseen on historiassamme kiinnitetty huomiota 1600-luvulla, jolloin on mm. julkaistu oppaita lasten kotikasvatuksesta. Tätä ennen lapsia pidettiin yleisesti sieluttomina ja aikuiset ovat mm. purkaneet omaa vikaan mennyttä elämää tappamalla lapsia. Kovin tavatonta ei ole myöskään ollut lasten lähettäminen eri koululaitoksiin tai sukulaisten luokse. (Salminen & Salminen 1986, 7.)

Lastentarhapedagogiikka on syntynyt 1800-luvun puolivälissä, ja siitä on kiittäminen saksalaista Friedrich Fröbeliä (1782–1852). Friedrich Fröbel otti paljon vaikutteita pedagogiikkaansa Jean Jacques Rousseaulta (1712–1778) ja Johann Heinrich Pestalozzilta (1746–1827). He olivat aikansa kasvatustilosofoja, jotka tarkastelivat lapsuutta pitäen lapsen etua tärkeimpänä. Kaikki kolme ovat korostaneet lapsuutta ja nähneet eron lapsuuden ja aikuisuuden välillä, mikä poikkesi laajasti 1700- ja 1800-lukujen näkemyksestä. (Salminen & Salminen 1986, 52, 60.) Fröbelin saavutusta on, että lapsuutta ja lapsen elä-

mää on alettu katsoa uusin silmin ja sille on annettu sitä käsittävä arvo, vaikka vaikeuksia Fröbelilläkin oli alkuun. Ympäröivä Eurooppa piti hänen oppejaan vaikeaselkoisina, eivätkä kaikki ymmärtäneet Fröbelin oivalluksia leikin merkityksestä. ”Lapsen ehdoilla” oli vallitseva kasvatuskäsitys Friedrich Fröbelin arvomaailmassa. Tukijoita kuitenkin löytyi, ja paljon kertoo sekin, että lastentarhatoiminta sekä lastentarhapedagogiikka levisivät niin nopeasti eri puolille maailmaa. (Salminen & Salminen 1986, 7.)

Vielä tänä päivänäkin päiväkodeissa toiminnan ja kasvatuksen lähtökohtana on *lapsi*. Päiväkotitoiminnasta voi löytää paljon samoja suuntauksia kuin Fröbelillä aikoinaan, joita ei ole tarvinnut muuttaa mihinkään, vaikka aikaa onkin kulunut. Tästä esimerkkinä on mm. perheiden tukeminen ja yhteistyö heidän kanssaan. Jo Fröbelin aikaan lastentarhanopettajat kävivät perheiden kotona neuvomassa tai järjestivät äitien iltoja. Nykyisin tämä on lisääntynyt ja korostetaan paljon mm. kasvatuskumppanuutta. (Salminen & Salminen 1986, 8.)

2.2.2 Lastentarha-aatteen leviäminen Suomeen ja Kreikkaan

Suomeen lastentarha-aatteen sekä toiminnan aloittamisen on tuonut Uno Cygnaeus (1810–1888). Cygnaeus teki vuosina 1858–1859 matkoja Lähi-Euroopan maihin, kuten Ruotsiin, Tanskaan, Saksaan ja Itävaltaan tutustuakseen heidän kasvatukseen sekä koulutusjärjestelmiin. Saksassa hän pääsi näkemään lastentarhojen toimintaa ja pääsi näin käytännössä näkemään, kuinka ne toimivat ja mitä ne pitävät sisällään. Nämä matkat vakuuttivat Cygnaeuksen seimien ja lastentarhojen tarpeellisuudesta ja hän ryhtyi kehittämään Suomen mallia. (Salminen & Salminen 1986, 90–92, 95–98.)

Suomeen ensimmäisiä lastentarhoja on perustettu 1800-luvun loppupuolella. Esimerkiksi Cygnaeus oli perustanut Tammissaaren lastentarhan vuonna 1861 ja Ebba Böcker, yksi niistä viidestä lastentarhanopettaja-opiskelijasta, joita Cygnaeus lähetti Saksaan koulutukseen, perusti Turkuun ensimmäisen lastentarhan 1868. Viipuri sai lastentarhan 1879, Kuopio 1895, Vaasa 1897, Kotka 1899 ja Oulu 1901. (Lujala 1999, 66.)

Kreikan lastentarhat 1800-luvun lopulla perustuivat myös Fröbelin oppeihin. Kreikan laki salli vuonna 1895 kansalaisten perustaa yksityisiä lastentarhoja, kunhan heillä oli siihen

lupa. Lastentarhoissa sai olla iältään 3 - 6-vuotiaita lapsia. Ensimmäinen lastentarha vaikiintui Ateenaan vuonna 1897, joka oli yksityinen ja perustui Fröbelin (1782–1852) oppeihin. Ennen aatteen laajentumista 1970–1980-luvuilla, suurin osa lastentarhoista oli yksityisiä eikä ollut olemassa mitään yhtenäistä opetussuunnitelmaa. Maanlaajuinen ”opaskirja” lastentarhoille ilmestyi vuonna 1989, ja siinä oli mm. suosituksia, ehdotuksia tuokiosuunnitelmina ja aktiviteetteja opetussuunnitelman toteuttamiseen. (Greece – Preprimary & Primary Education 2009.)

2.3 Päivähoito ja varhaiskasvatus

Päivähoito on varhaiskasvatuspalvelu, jossa yhdistyy vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Yhteiskunta tarjoaa varhaiskasvatuspalveluna päivähoitoa ja sitä voidaan järjestää päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista eri elämänpiireissä. Päivähoito voi olla joko kunnallista tai yksityistä. Suomessa kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus saada kunnallinen päivähoitopaikka. Yhteiskunnan järjestämä, valvoma ja tukema varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, joka on subjektiivinen oikeus kaikille. (Päivähoito 2009)

2.3.1 Suomen päivähoiton lait ja asetukset

Suomessa päivähoitoa määrittelevät lait ja asetukset, kuten laki lasten päivähoitosta (19.1.1973/36) ja asetus siitä (16.3.1973/239) sekä laki lasten kotihoidontuesta (21.8.1992/797). Näiden lisäksi asiaa säätelevät mm. myös lapsilisälaki, äitiysavustuslaki ja lastensuojelulaki. Alle 3-vuotiailla lapsilla on ollut subjektiivinen oikeus kunnalliseen päivähoitoon vuodesta 1990. Kaikille alle kouluikäisille lapsille subjektiivinen oikeus kunnallista päivähoitoa kohtaan astui voimaan vasta 1996. (Himberg-Lindroos, Lundin, Piekkola, Semi, Starck & Standström 1995, 8.)

Asetus sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuuksista määrittää päiväkotihenkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja asetus lasten päivähoitosta määrittää henkilöstörakenteen. Samoin suhdanteet lasten ja hoitajien määrän välillä löytyvät asetuksesta lasten päivähoitossa.

Näillä asetuksilla ja säännöillä taataan Suomen päiväkodeissa yhdenmukaisuus ja vaadittava laadullinen taso. (Himberg-Lindroos ym. 1995: 27.) Kelpoisuus vaatimusten lisäksi laki määrittää henkilökunnan määrää lapsiryhmässä. Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä lapsia saa olla yhteensä 20. Vähintään yhdellä hoidosta ja kasvatuksesta vastaavalla /vastaavilla tulee olla lain määrätty kelpoisuus. (Asetus lapsen päivähoidosta) 3-6-vuotiaiden lasten ryhmässä saa olla 21 lasta kolmen työntekijän kanssa. (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 33.)

2.3.2 Struktuurista päivähoitossa

Struktuuri päivähoitossa vähentää lasten levottomuutta, sillä se selkiyttää lapselle päivän tapahtumia, jotka toistuvat päivästä ja viikosta toiseen. Näin lapsi myös tietää, mitä on tulossa, ja se lisää turvallisuuden tunnetta. Sama toistuvuus on tuttua ja siihen voi luottaa. Struktuurilla tarkoitetaan säännöllistä päiväjärjestystä, jolloin päivät kuluvat tietyn kaavan mukaisesti ja tulevat toiminnot on valmiiksi suunniteltuja sekä materiaalit valmiiksi varattuja. Lapsen keskittymistä auttaa, jos toiminta ei pilkkoudu koko ajan ja hän voi rauhassa keskittyä omaan toimintaansa. (Koivunen 2009, 63–64.)

2.3.3 Kasvun ja kehityksen tukeminen

Päiväkodissa 3 - 5-vuotiaan fyysistä kehitystä voidaan tukea muun muassa laittamalla ulos kiipeilytelineitä ja keinoja, joissa lapset voivat itseään harjaannuttaa. Kiipeillä voi myös sisällä, jos päiväkodista löytyvät esimerkiksi puolapuut. Tämänikäisille hyvin soveltuvia ja fyysistä kehitystä edesauttavia toimintoja ovat musiikin tahdissa tanssiminen, jossa lapset voivat liikkua joko itse määräten tai aikuisen johdolla sekä takaa-ajot. Niitä lapset leikkivätkin monesti keskenään eri variaatioissa: ulkona vapaasti ollessaan tai erilaisten ohjattujen leikkien yhteydessä. Päiväkodissa voidaan harjoittaa lasten motorisia taitoja käymällä muun muassa luistelemassa tai kiipeilemässä. Erilaiset pallopelit tukevat myös motorista kehitystä, ja niitä voidaankin harjoitella monissa eri konsepteissa, kuten jalkapallon, polttopallon, pallonheiton ja ”kuulan” työnnön avulla. (Einon 1999, 11, 29.)

4 - 5-vuotiaan keskittymiskyky alkaa olla parempi kuin nuorempana, ja hän malttaa olla kauemmin aloillaan, mutta vaikka lapsen taidot paranevat, ovat ne silti vielä kaukana ai-

kuisen kyvyistä (Einon 1999, 29). Lapsille on hyvä lukea ja puhua paljon, sillä sitä kautta heidän puhumaan oppimisensa kehittyy sekä he itse saavat malleja kielen oppimiseen. Päiväkodeissa lukeminen yksittäiselle lapselle voi olla haastavaa saavuttaa, mutta koko ryhmälle lukeminen onnistuu varsinkin nukkumaan käynnin tai lepohetken yhteydessä, jolloin tilanne on rauhallinen ja kaikki ovat kuulolla. (Einon 1999, 155.)

Lapsen tukeminen itsenäisyyteen päiväkodissa onnistuu hyvin muiden lasten esimerkillä. Kun yksi lapsista toimii hienosti jossain asiassa, ja saa siitä kehuja, näkevät muutkin, että tuollaisella toiminnalla ja noin tekemällä minäkin onnistun. On hyvä antaa lapsen yrittää itse ja auttaa vasta tarvittaessa tai lapsen pyytäessä. Päiväkodissa toimiessa ja esimerkiksi uloslähdön yhteydessä tulee helposti autettua hitaampia pukijoita tai ajattelemaan unoh-tuneita, vaikka he hyvin itse siitä selviytyisivätkin, mutta kiireetön ilmapiiri ja itse apuun tukeminen olisi aina paras ratkaisu lapsen kehityksen kannalta. (Einon 1999, 207.)

2.3.4 Vuorovaikutuksen tukeminen

Vuorovaikutus on vähintään kahden ihmisen välillä tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä, antamista ja saamista. Se koostuu sanallisesta ja sanattomasta viestinnästä ja vuorovai-kutusta ilmennetään elein, liikkein, ilmein ja kielen kautta. Vuorovaikutuksen syntyyn ja etenemiseen vaikuttavat omat tunteet, tahto, ajattelu ja toiminta kussakin vuorovaikutusti-lanteessa. Esimerkiksi lapsella vuorovaikutusta oman vanhemman kanssa esiintyy joka-päiväisissä arkipäivän tilanteissa, kuten pukemis- ja riisumistilanteissa, juttutuokiossa, sadun lukemishetkissä sekä monissa muissa arjen tilanteissa. (Alijoki 1998, 9-11; Kemp-pinen & Rouvinen-Kemppinen 1998, 3.)

Ei-kielelliseen ja sanattomaan viestintään kuuluvat ilmeet, eleet ja asennot. Se on tiedos-tamatonta viestintää, jota tapahtuu huomaamatta. Sanatonta viestintää käytetään silloin, kun vuorovaikutustilanteissa olevilla ei ole yhteistä äidinkieltä, jolla kommunikoida. Eleet ja ilmeet ovat tällöin suuressa merkityksessä. Yllättävän pieni osa viestinnästämme on sanallista sillä jopa 93 % lasketaan sanattoman piiriin. Sanallista viestintää on vasta sitten, kun hallitaan yhteinen kieli, sillä siinä vaaditaan toisen puheen ymmärtäminen. (Alijoki 1998, 12–14; Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 1998, 3-4.)

Lasta suositellaan otettavaksi mukaan kodin töihin, sillä ne ovat hänestä kiinnostavia ja samalla lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät. Muiden tunteiden huomioon ottaminen on haastavaa ja huumorin suhteen lapsi on vasta oppimassa, joten hän on aika tosikkokin. Lasten kysymyksiin, joita tämänikäisenä tulee paljon, ei viimeisen vuoksi saisikaan vastailta vitsaillen, vaan aikuisen olisi syytä pitää vastaukset rehellisinä. Lapsen mielikuvitusta voidaan kehittää lukemalla hänelle satuja, jolloin lapsen käsite- ja sanavarastot lisääntyvät sekä hän saa tärkeitä lähellä olon hetkiä. (Alijoki 1996, 65–66.)

Jotta viisivuotias lapsi pääsisi harjoittamaan vuorovaikutustaitojaan, tarvitsee hän ympärilleen lapsiryhmää, esim. päiväkotia, kerho. Kaverit alkavat olla suuremmassa merkityksessä, eikä aikuista tarvita enää niin paljoa, riittää kun on saatavilla ja rajoja asettamassa. Kavereiden kanssa leikit sekä pelit sujuvat, ja mitä enemmän vuorovaikutustaidot sekä tietomäärä kasvavat, sitä enemmän lapsi on innostunut pelien pelaamisesta. Samalla lapsi oppii tärkeitä taitoja, kuten oman vuoron odottamista ja pettymysten sietokykyä. Keskustelu- ja leikkipöydät aikuisen kanssa ovat tärkeitä. (Alijoki 1996, 67–68.)

3 LAPSEN EDUN TOTEUTTAMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa, että ensisijaisesti kaikissa virallisissa toimituksissa on otettava aina huomioon lapsen etu. Näin on myös päiväkodissa. Lapsen edun toteuttaminen jää päivän aikana kasvattajan vastuulle, ja vaikka jokaisessa päiväkodissa onkin omat ”sääntönsä”, on yhteiset linjaukset tärkeää tietää ja vanhempia kuunnella. Lapsen kasvatusta on aina vanhemman vastuulla ja siksi kasvattajan tulee puhua vanhempien kanssa siitä, mitä he pitävät parhaana ja tärkeänä omalle lapselleen. (Koivunen 2009, 31.) Sekä Suomen että Kreikan valtiot ovat sitoutuneet noudattamaan YK:n lapsen oikeuksien yleissopimusta.

YK:N lapsen oikeuksien sopimuksen 3. artikla sisältää seuraavaa:

1. ”Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelinten toimituksissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

2. Sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan lapselle hänen hyvinvoinnilleen välttämättömän suojelun ja huolenpidon ottaen huomioon hänen vanhempiensa, laillisten huoltajiensa tai muiden hänestä oikeudellisessa vastuussa olevien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Tähän pyrkiessä sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin.
3. Sopimusvaltiot takaavat, että lasten huolenpidosta ja suojelusta vastaavat laitokset ja palvelut noudattavat toimintavaltaisten viranomaisten antamia määräyksiä, jotka koskevat erityisesti turvallisuutta, terveyttä, henkilökunnan määrää ja soveltuvuutta sekä henkilökunnan riittävää valvontaa. ” (Yleissopimus lapsen oikeuksista.)

Seuraavissa kappaleissa käsittelemme varhaiskasvatusympäristöä, kasvatuskumppanuutta sekä lasten leikkiä. Mielestämme nämä kolme aihealuetta oikein toteutettuna tukevat lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja näin ollen lapsen etu tulee huomioiduksi. Tästä syystä olemme rajanneet nämä kolme päivähoitoon kiinteästi liittyvää käsitettä tähän työhön.

3.1 Varhaiskasvatusympäristö päivähoidossa

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa 2002:9 Stakesin tehtäväksi tuli laatia valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja asiantuntijaryhmien avulla valmistui valtakunnallisesti ohjaava varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Siellä määritellään muun muassa varhaiskasvatusympäristöstä. Varhaiskasvatusympäristöön kuuluvat rakennetut tilat, lähiympäristö, sekä siihen liitetään kuuluvaksi myös erilaiset materiaalit ja välineet. Varhaiskasvatusympäristöä tarkastelemalla kehitetään varhaiskasvatusta lapsen tarpeita vastaavaksi, lasta innostetaan oppimaan luomalla joustava ja monipuolinen ympäristö jossa lapsi pystyy toteuttamaan itseään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005)

Toiminnalliset sekä esteettiset näkökulmat tulee ottaa huomioon ympäristön valmistelussa ja hyvin rakennetun ympäristön suunnitteluun voivat lapsetkin osallistua esimerkiksi kuvittamalla seiniä ja ikkunoita omalla taiteellaan. Konkreettisesti ympäristön tulee olla myönteinen, sen pitää ottaa lapsi huomioon niin turvallisuuden, viihtyvyyden kuin terveydellisen hyvinvoinnin kannaltakin. ”*Hyvin suunniteltu varhaiskasvatusympäristö kannustaa toimimaan pienryhmissä, joissa jokaisella on mahdollisuus osallistua keskusteluun*

ja vuorovaikutukseen.” Aina ei tarvita täysin eri huoneita vaan sisätiloissa tämä voi näkyä yhden huoneen jaottelulla pienempiin osiin esim. sermien tai erinäisten leikkinurkkauksien avulla, joissa lapset voivat päästää mielikuvitusleikkinsä valloilleen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005)

3.2 Kasvatuskumppanuus päivähoidossa

Kasvatuskumppanuus on kasvattajien ja vanhempien välinen yhteinen linja kasvatusyhteistyöhön, jota mm. päiväkodeissa tapahtuu. Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista, ja sitä ohjaa vanhempien sekä kasvattajien tietoinen sitoutuminen toimimaan yhdessä lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2008, 11; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.) Kasvatuskumppanuudessa molemmat osapuolet sitoutuvat tietoisesti toimimaan lapsen parhaan edun mukaisesti, niin kasvun, kehityksen kuin oppimisen saralla. Päällimmäisenä tavoitteena kasvatuskumppanuudessa voidaan nähdä se, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi omana itsenään sekä oman elämänsä kokijana ja toimijana. (Kaskela & Kekkonen 2008, 17.)

Ensisijainen kasvatusoikeus ja kasvatust vastuu lapsesta ovat aina vanhemmilla ja kasvatushenkilöstö sitoutuu tukemaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Henkilöstöllä on oma ammatillinen osaaminen ja siten aina vastuu kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta ja sen aloittamisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.) Jo päivähoitolaissa on päivähoiton tehtäväksi asetettu vanhempien ja heidän kasvatustyönsä tukeminen. Kumppanuudessa on kyse kodin ja päivähoiton lähentymisestä ja tuomisesta lähelle toisiaan. Tämä suhde lasta hoitavien aikuisten välillä antaa lapselle turvallisuuden tunteen siitä, että hänestä välitetään ja hänen parhaakseen toimitaan. (Kaskela & Kekkonen, 2008, 20–21.) Vaikka suurimmaksi osaksi puhutaan, että kasvatuskumppanuutta toteutetaan vanhempien ja työntekijöiden keskuudessa, on tärkeää myös muistaa, että tätä suhdetta voidaan toteuttaa vanhempien keskuudessa ja edistää heidän välistään kanssakäymistä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005).

Kasvatuskumppanuuden yhtenä päällimmäisenä tavoitteena on tunnistaa varhaisessa vaiheessa lapsen kehityksessä tai kasvussa mahdollinen tuen tarve. Tuen tarpeen huomaaminen ajoissa, mahdollistaa lapsen parhaaksi työskentelyn jo ennen kuin tilanne pääsee

muuttumaan huonompaan. Yhtenä tärkeänä seikkana kasvatuskumppanuudessa pidetään myös ongelmatilanteissa toimimista. Jos vanhemmilla ja ammattilaisilla on yhteinen ja luottamuksellinen suhde lapsen asioissa, ovat ongelmatilanteetkin helpompi hoitaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaa neljä tärkeää periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogi. Oikea ja aito *kuuleminen* on kasvatuskumppanuudessa keskeinen asia. Pie-nillä eleillä ja ilmeillä pystytään viestittämään toiselle osapuolelle paljon ja auttaa häntä jatkamaan, Se, että oikeasti tulee kuulluksi, on jokaiselle tärkeää. Aina ei ole arjessa mahdollista irrottautua kaikesta ja vain kuunnella toista, mutta päiväkotimaailmassa lap-sen tuonti- ja hakuhetket ovat oivia kohtaamisen ja kuulemisen tuokioita. *Kunnioitus* voi olla haaste kasvattajille, sillä he kohtaavat työssään paljon erilaisia perheitä, niin kulttuu-ritaustaltaan kuin arvoiltaan. Toisten voi olla vaikeampaa hyväksyä kaikkia eteensä tu-levia asioita, mutta on tärkeää arvostaa jokaista perhettä ja luoda lapselle paras mahdolli-nen kasvatusympäristö. Vuorovaikutus vanhemman ja kasvattajan välillä on teeskentele-mättömämpää, kun heidän välillään vallitsee kunnioitus ja asiat ilmaistaan rehellisesti. (Kaskela & Kekkonen 2008, 32–38)

Luottamuksen perusajatus lähtee kuulemisesta ja kunnioituksesta. Kun kuullaan mitä toi-sella on sanottavanaan ja kunnioitetaan sitä rehellisesti, pystytään varmistamaan parhaat edellytykset luottamukselliselle suhteella ja näin ollen toimimaan lapsen etua ajatellen. Luottamus ei synny heti, vaan se vaatii ihmisestä riippuen eripituisen ajan. Kasvatuskes-kusteluiden ja muiden yhteisten kohtaamisten avulla, joissa vanhemmat pääsevät vaikut-tamaan lapsensa hoitoa koskeviin asioihin, varmistetaan, että vanhemmilla on turvallinen, ja luottamuksellinen, olo jättää lapsensa hoitoon kasvattajille. *Dialogissa* olennaisessa osassa on kuuleminen. Dialogi on tasa-arvoista vuoropuhelua, jossa osapuolet saavat olla myös eri mieltä. Toisen ihmisen kuulemista auttaa oman elämäkerran tiedostaminen, ja aitoa vuoropuhelua kasvattajan sekä vanhemman välillä tukee hyvän keskusteluilmapiirin luominen. (Kaskela & Kekkonen 2008, 32–38)

3.3 Lapsen leikin merkitys päivähoitossa

Vaikka puhutaan paljon siitä, kuinka lapsi oppii leikkiessään, ei lapsi itse leiki siksi, että hän oppisi. Lapsi leikkii, koska hän haluaa ja koska hän nauttii siitä. Leikin myötä lapsi pystyy käsittelemään ”aikuisten maailmassa” kohtaamiaan asioita turvallisesti (Hintikka, Helenius & Vähänen 2004). Leikin avulla lapsi siis myös oppii huomaamattaan. Tämä johtuu mm. siitä, että lapsella leikki pitää sisällään paljon jäljittelyä, siitä mitä hän on ympärillään nähnyt ja kokenut. Jäljittelyllä ei kuitenkaan tarkoiteta tismalleen saman toistamista, vaan lapsi omalla luovuudellaan tuo leikkiin joka kerta aina jotain lisää. Leikkimisen voisi sanoa olevan lapsen oppikoulu, sillä lapsi käy leikeissään läpi taitoja sekä tietoja, joita elämässään tarvitsee. (Helenius 1993, 11–12, 16.)

Lapsen tulisi saada leikkiä tarpeeksi, ja aikuisen tulisi luoda hänelle sopivat edellytykset siihen. On aikuisen velvollisuutena luoda lapselle hyvä ja turvallinen ympäristö, jossa lapsi voi vapaasti leikkiä niin kotona kuin päiväkodissa. Myös aikuisen esimerkki on tärkeää ja sen perusteella lapsi saakin jotain jäljiteltävää omiin touhuihinsa. (Haapaniemi-Maula 1996, 68–69, 73) Aikuisen tulee myös huomioida oma suhtautuminen lapsen leikkiin ja antaa sille kunnioituksensa. Lapsi on herkkä mielipiteille, ja aikuisen tahaton nauru saattaa pilata tunnelman ja pahimmassa tapauksessa loukata lasta. Kirjassa ”Leikistä totta” (Hintikka ym. 2004, 11) on esimerkki siitä, kuinka aikuisen nauru on lopettanut jonkin tietyn toiminnan iäksi. Esimerkissä kolmivuotias oli eläytynyt lauluesitykseensä ja kesken kaiken huomannut, kuinka äiti, jonka hän odotti ylpeänä itseään katsovan, olikin nauranut hänelle. Aikuisena tuo lapsi oli kertonut, kuinka tuon kokemuksen jälkeen hän ei ole laulanut enää ikinä, ei edes aikuiseksi kasvettuaan. (Hintikka ym. 2004, 11.)

Leikistä käsitteenä aletaan puhua siinä vaiheessa, kun lapsi oppii ymmärtämään toiminnan seurauksen ja tekemään sitä uudelleen. Esimerkiksi pieni lapsi voi kerran ns. vahingossa heittää tutin tai pullon sängystään pois. Kun aikuinen tuo sen takaisin, lapsi heittääkin uudelleen ja odottaa aikuisen näin jatkavan leikkiä ja tuovan tutin tai pullon taas hänelle, jotta leikki pääsee jatkumaan. (Helenius 1993, 17.) Isomman lapsen leikeissä asiat ja esineet saavat oman merkityksensä ja niille luodaan mielikuvat, joiden mukaisesti käyttäytyään. Pienemmän lapsen kohdalla lapsi taas tarvitsee esineitä/materiaaleita, sillä

niistä hän saa ideansa leikkiä (Hintikka ym. 2004, 29). Lapsen leikkiessä sohvalla, sohva ei välttämättä ole sohva, vaan se voi hyvin ajaa veneen tai auton asemaa tai vaihtoehtoisesti olla yksinäinen saari keskellä avomerta, jonne lapsi pääsee pelastautumaan krokotiileilta. (Helenius 1993, 17.) Lapsi ei siis tarvitse aina oikean näköisiä tavaroita leikkeihinsä, vaan edellä mainittu sohva laivana ym. tai pahvista rakennettu auton ratti kelpaavat ihan mainiosti ja sopivat lapsen leikkeihin (Hintikka ym. 2004, 19–20).

3.3.1 Kulttuurin vaikutus leikkiin

Helenius (1993, 27) mainitsee kirjoituksessaan, kuinka eroa leikkiin tuo mm. se, asuuko lapsi kaupungissa vai maalla. Hän kuvaa kuinka maalla lapsi on lähempänä luontoa ja kuinka lapsella on käytössään enemmän luonnonmateriaaleja leikeissään. Kun taas kaupungissa asuva lapsi saa mahdollisuuden liikkua ulkona vapaasti vain aikuisen valvonnassa ja leikkivälineinä hänellä on yleensä vain aikuisten ostamaa tavaraa. (Helenius 1993, 27) Leikkivälinekulttuuri on koko ajan nousussa. Saatavilla on mitä ihmeellisimpiä leluja ja laitteita, joista omat isoäitimme eivät olisi voineet uneksiakaan omassa lapsuudessaan. Leluja on paljon ja on hienoa, jos itsellä on samanlainen tai parempi kuin vaikkapa naapurin Saaralla. (Haapaniemi-Maula 1996, 69.)

Omaehtoinen leikki, eli todellisuuteen pohjautuva leikki, antaa lapselle paljon eväitä elämään. Lapsi mm. kehittää leikin avulla mielikuvitustaan, hän oppii yhteispelin kun leikki edellyttää toimintaa toisten lasten tai osanottajien kanssa, lapsen ajattelu muuttuu abstraktimmaksi, eli lapsi joutuu käyttämään kieltä jakaakseen mielikuviaan. Myös lapsen keskittymiskyky ja itsekuri paranevat sekä lisäksi leikki auttaa lasta ymmärtämään maailmaa, sillä mielikuvitusmaailmassa lapsi pääsee kokeilemaan kaikkea sitä näkemäänsä ja saa rauhassa tutkia tunteitaan. (Hintikka ym. 2004, 41, 46–47, 49, 51–52.)

3.3.2 Lapsen leikin käsitys

Lapsi alkaa itsenäistyä kolmivuotiaana ja hän alkaa ymmärtää laajemmin aikuisen perusteluja sekä hän osaa itsekkin pohtia asioista laajemmin. Lapsi kaipaa hyväksyntää sekä huomiota, ja sitä onkin hyvä korostaa etenkin lapsen tehdessä jotain oikein. Näin lapsi oppii samalla, kuinka aikuisen huomion saa käyttäytymällä hyvin eikä hänen tarvitse me-

kastaa tai riehua sen eteen. Lapsen maailma on vielä itseen päin suuntautuvaa, ja esimerkiksi lelujen jakaminen kavereiden kanssa voi tuottaa hankaluuksia. Vaikka ristiriitoja syntyykin, alkaa lapsi silti kaivata jo kavereita leikkeihinsä. Muiden kanssa leikkiessä lapsi oppii tavaroiden jakamista sekä oman vuoronsa odotusta, ja vaikka leikki usein onkin vielä rinnakkaisleikkiä, saa lapsi mallia tovereiltaan. (Jarasto & Sinervo 1997, 47, 49–51.)

Kolmevuotiaana lasta alkavat kiinnostaa mm. leikkiä roolileikit. Lapset alkavat ottaa kavereita enemmän huomioon leikkiessään, eivätkä leikit enää ole rinnakkaisleikkejä. Aikuisen apua ja selvittelyä tarvitaan leikkien yhteyteen, sillä tämänikäinen lapsi joutuu vielä helposti riitaan leikkikumppaninsa kanssa kokemuksen puutteen vuoksi. Neljävuotiaana lapsi jäljittelee leikeissään paljon aikuisten toimia, kuten kauppa tai lääkäri-leikkiä. Samoiten lapsen puheessa saattaa kuulua läheisten henkilöiden käyttämiä eleitä tai äänenpainoja, joita lapsi poimii ympäriltään ja käyttää omassa puheessaan. Kun kolmivuotias tarvitsee aikuisen apua leikkien sujumiseen, toimii nelivuotias jo hienosti ryhmässä toisten kanssa leikkien. (Alijoki 1996, 65–67.)

Kun muistikuvat ja kokemukset pysyvät paremmin lapsen mielessä neljävuotiaana, on hänellä sen kautta parempi mielikuvituskin. Mielikuvitus mm. rikastuttaa lapsen leikkiä, hän pystyy käyttämään ympärillään olevia materiaaleja muuhunkin tarkoitukseen kuin mihin ne on valmistettu. Se auttaa häntä näkemään tilanteeseen useampia ratkaisuja, mistä taas voi olla hyötyä lapselle myöhemmänkin iän ongelmanratkaisuisissa. Silmän ja käden koordinaatio alkaa neljävuotiaalla olla jo parempi kuin kolmevuotiaana, ja sitä onkin hyvä harjoittaa helmitöillä, saksia vaativilla askarteluilla ja muovailuvahan kanssa leikkiessä. Lapsi puhuu ja kyselee paljon, usein myös itselleen, eikä hän tällöin välttämättä odota-kaan aikuiselta vastausta. Lapselle riittää tunne, että joku kuuntelee, vaikka aikuinen keskittyisikin enemmän omiin asioihinsa samalla. (Jarasto & Sinervo 1997, 52–55, 57–58.)

Lapsi ei tarvitse leikkeihinsä paljoakaan rekvisiittia, vaan mielikuvitus korvaa paljon. Pöytäpelien ja muiden havainnointikykyä vaativien tehtävien kokoaminen onnistuu aiempaa sujuvammin, sillä käden ja silmän yhteistyö kehittyy entisestään. Laajentuneet muistikuvat ja kokemuksen karttuminen auttavat lasta leikeissä sekä pysymään mukana vaa-

tivampienkin tarinoiden aiheen seurannassa. Lapsi turvautuu vielä tietämättömydessään mielikuvitukseensa, mutta viisivuotias kykenee jo erottamaan itse keksityn ja toden toisistaan. Lapsi muodostaa mielellään uutta ja voikin siksi olla esimerkiksi innokas maalaamisen harjoittaja. Molemminpuolinen vuorovaikutus näkyy lapsen leikeissä toisen lapsen tai lapsien kanssa ja keskustelua leikin yhteydessä käydään mm. elämästä ja kuolemasta. Lapsi leikkii kavereidensa kanssa paljon yhdessä eikä rinnakkaisleikkejä heidän kesken juurikaan enää ole. Leikki sujuu parhaiten ”parhaan ystävän” kanssa tai 2 - 4-hengen ryhmässä, eikä riitojakaan esiinny niin paljoa kuin esimerkiksi vielä neljävuotiaana. Vaikka näyttäisikin siltä, että lasta kiinnostaa pitkään vain yksi toiminta tai leikki, on tärkeää säilyttää valinnan mahdollisuus ja antaa lapselle tilaisuus leikkiä monipuolisesti. (Jarasto & Sinervo 1997, 62–63, 65–68.) Päivähoito tukee lapsen mielikuvitusta ja antaa monipuoliset edellytykset lapsen kehitykselle.

4 TUTKIMUS

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus sekä havainnoinnin kulmakivet

Opinnäytteen tutkimusmenetelmänä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista on osallistuva havainnointi, jossa tutkija osallistuu tutkittavan yhteisön toimintaan (Alasuutari 1993, 67). Juuri tätä metodia opinnäytteemme noudattelee, sillä olemme valinneet tutkimustavaksemme osallistuvan havainnoinnin jonka pohjalta aineistoa käsittelemme. Kvalitatiivisen tutkimuksen ominaispiirre on myös moniulotteisuus ja se, että kerätty aineisto tekee mahdolliseksi monenlaisen tarkastelun eri näkökulmista. Tällöin aineiston keruussa, tässä tapauksessa havainnoinnissa, ei keskitytä yhden ainoan näkökulman keräämiseen, vaan kerätään matkan varrelta paljon materiaalia, jota on mahdollista tarkastella myöhemmin useasta eri näkökulmasta. (Alasuutari 1993, 66–67.) Tämän työn tarkka tutkimuskohde tarkentui vasta kun olimme saaneet koottua valmiiksi molemmista maista havaintomateriaalin. Materiaalin läpikäyminen helppotti valitsemaan tutkimussuunnan ja tutkimuksessa vertailemamme asiat kohdentuivat lopullisiksi.

Kvalitatiivinen aineisto on rikasta ja monipuolista. Alasuutari (1993, 70) kuvaa laadullisen tutkimuksen aineistoa palaksi tutkittavaa maailmaa, sillä se on näyte tutkimuksen

kohteena olevasta kielestä ja kulttuurista. Tämä kuvaus sopii juuri tähän opinnäytteeseen, sillä tarkoituksenamme on tuoda esille häivähdys kreikkalaista ja toisaalla taas suomalais-ta päivähoitoa. Missään vaiheessa emme pyri yleistämään kummankaan maan päivähoitoa, sillä kokemuksemme tässä työssä pohjaavat omiin havaintoihimme kahdessa maassa ja kahdessa erilaisessa päiväkodissa. Kaikesta kokoamastamme havainto- ja haastattelu-materiaalista olemme koonneet itseämme ja mahdollisesti lukijoita kiinnostavat näkökulmat. Omat mielenkiinnon kohteemme ja havaintojen monipuolisuus ovat ohjanneet meidät valitsemaan tutkimus aineistosta tutkittavat pääkohdat. Opinnäytetyömme tavoitteiksi nostamme vuorovaikutuksen, leikin, kasvatuskumppanuuden ja struktuurin sekä varhaiskasvatusympäristön. Mielestämme nämä ovat päivähoiton keskeisiä käsitteitä.

4.1.1 Havainnoinnin valikoivuudesta

Havaintojen tekeminen on aina valikoivaa kun tehdään tutkimusta. Eroavaisuuksia löytyy siitä, tehdäänkö valikointia kielteisessä vai myönteisessä mielessä. Tiedostamatonta valikointia tapahtuu helposti kielteisessä havainnoinnissa, jossa tutkija tutkii jo ennestään tuttuja asioita ja pyrkii saamaan itselleen mieluisia ja haluttuja tutkimustuloksia. Toisaalla tutkija voi tehdä havaintoja myönteisellä mielellä, jolloin valikoinnilla pyritään tuottamaan täysin uutta havaintomateriaalia. Tämä tietoinen valikointi tuottaa tutkijalleen uutta tietoa ja valikointi tehdään teoriaa apuna käyttäen. Tämä tutkimuksen havaintomuoto edesauttaa tutkimuksen etenemistä, ja tutkija osaa kohdistaa havaintonsa juuri oikeisiin asioihin tutkimusongelman kannalta. (Vilka 2007a, 13.)

4.1.2. Osallistuvan havainnoinnin toteuttaminen

Tieteellinen havainnointi, jota me tässä opinnäytteessä käytämme, poikkeaa arkihavainnoinnista siten, että se on järjestelmällistä sekä suunnitellumpaa kuin mikä tahansa havainnointi arkipäivässä (Vilka 2007a, 5). Jokainen ihminen osaa ja pystyy havainnoimaan arkielämässä. Havainto voi olla yksittäinen sana, ajatus tai toiminto. Näitä havaintoja teemme jatkuvasti ja kaikki tietomme ja uskomuksemme pohjautuvatkin juuri näihin havaintoihin. (Vilka 2007a, 9.)

Osallistuimme tutkimuskohteemme, päiväkodin arjen, toimintaan tutkimuskohteiden ehdoilla. Samalla olimme päättäneet jo jonkinlaisen näkökulman, josta kohdetta tarkastelimme. Tämä suunnitelmallisuus auttoi meitä tehdessämme havaintoja ja osasimme keskittyä oikeisiin sisältöihin tutkimuksemme kannalta. Osallistuvasta havainnoinnista puhuttaessa on tärkeää puhua myös kohdistetusta havainnoinnista. Vilkan (2007a, 44) mukaan kohdistetussa havainnoinnissa havainnoija osallistuu tutkimuskohteen, tässä tapauksessa päiväkodin, arkeen.

Tässä havainnointimenetelmässä havainnointi voidaan kohdentaa vain muutamaankin asiaan tai tilanteeseen, vaikka tutkija onkin kokonaisvaltaisesti tutkittavan arjessa mukana. Lisäsimme tutkimuskohteemme havaintojen syvyyttä haastatteluilla, jotka toteutimme molemmissa maissa samanlaisina. Kohdistetun haastattelun yhdistäminen osallistuvaan havainnointiin on suositeltavaa, ja sen tavoitteena usein onkin lisätä ja syventää tietoa, jota havainnoilla saadaan (Vilka 2007a, 44–45).

Havainnointitapaan usein vaikuttaa se mitä ollaan havainnoimassa (Vilka 2007b, 119). Tämän opinnäytteen tutkimuskohteina olivat ihmiset ja heidän toimintansa sekä käytettävät materiaalit. Toimimme ryhmässä samanaikaisesti yhtenä ihmisenä kasvattajana tai aikuisena muun ympäristön kanssa, mutta samalla meillä oli tutkijan rooli tutkittavan kohteen arjen seuraamisessa. Vilkan (2007a, 122) mukaan osallistavassa havainnoinnissa tutkijalta edellytetään tutkittavaan yhteisöön sisään pääsemistä. Koemme, että olimme osa molempia päiväkotiryhmiä, ja tämä helpotti osaltamme havaintojen tekemistä. Emme olleet ulkopuolisia tutkimuskohteissamme, vaan meidät otettiin hyvin vastaan ja tämä helpotti havaintojemme tekemistä.

Teoria ja olemassa olevat tietomme ohjaavat havaintojamme ja kykyä tehdä havaintoja (Vilka 2007a, 9). Tämä on tärkeää muistaa ja ymmärtää myös meidän tekemisissämme havainnoissa. Esimerkiksi Kreikassa tehdyt havaintomme pohjautuvat pitkälti siihen, mitä me jo ennalta tiesimme ja osasimme olettaa päiväkodin sisällöistä ja toimintaperiaatteista. Meillä oli jo ulkomaille mennessä valmiita mielikuvia ja kokemuksia päivähoitosta, joten kirjoittamamme ja havaitsemamme asiat pohjaavat hyvin suurelta osin jo aiempaan tietoon ja siihen mitä pidimme merkityksellisinä. Vilkan (2007a, 11) mukaan havaintoihin

sisältyy aina esitieto, jonka varjolla keräämme uutta tietoa, ja tämän jälkeen tulkitsemme sitä. Myös tässä opinnäytteessä nousee esiin esitiedon merkitys siten, että osasimme odottaa ja verrata päivähoiton yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä samalla kohdistaa havaintojamme jo ennalta tiettyyn suuntaan. Toisin olisi ollut jos emme olisi koskaan aiemmin seuranneet päiväkodin toimintaa missään muualla.

4.2. Suomalainen päiväkotiki

Talo on rakennettu vuonna 1990 päiväkotia varten. Tiloissa on mm. uima-allas, pieni puuverstas, liikuntasali, pieniä huoneita esim. ryhmätuokioihin ja tietenkin tilat jokaiselle ryhmälle. Työntekijöitä päiväkodissa on 25, joista kasvatus- ja hoitovastuullisia on 16 työntekijää. Laitoshuoltajia on 2, ja he avustavat myös lapsiryhmissä tarpeen tullen. Lapsia päiväkodissa on tällä hetkellä 93 ja heidät on jaettu 5 ryhmään. Päiväkodissa on kaksi 3 - 5-vuotiaiden ryhmää, joista toisessa toimii myös esiopetusryhmä sekä alle 3-vuotiaiden ryhmä ja esiopetusryhmä. Lisäksi päiväkodissa on vielä integroitu erityisryhmä 3 - 6-vuotiaille.

Suomalaisen päiväkodin ryhmässä, jota havainnoimme, oli 3 - 5-vuotiaita lapsia (tällä hetkellä vain 4 - 5-v.) ja 9 esikoululaista samoissa tiloissa. Kaikki ryhmän lapset syövät yhdessä aamupalan ja kun päivän toiminta alkaa kello yhdeksän, siirtyvät esikoululaiset omiin tiloihinsa. Lounas syödään joka päivä erikseen, ensin syövät 4 - 5-vuotiaat, ja kun he menevät nukkarin puolelle päivälevolle, on esikoululaisten lounasvuoro. Iltapäivällä välipala ja leikit, sekä ulosmeno, ovat yhteistä ryhmätoimintaa. Viikon ohjelma on aina vanhempien nähtävillä eteisessä, jossa on myös lasten piirroksia ja askarteluja sekä kuvia yhteisistä juhlista ym.

Päiväkodissa toteutetaan kasvatuskumppanuutta. Päivittäin keskustellaan vanhempien kanssa tulo- ja haku- tilanteissa. Vanhempien kanssa keskustellaan, heitä kuunnellaan ja tuetaan heidän kasvatustehtävässään. Lapsista laaditaan varhaiskasvatuksen suunnitelma, jota päivähoiton henkilöstö seuraa ja suorittaa jatkuvaa arviointia.

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu vanhempien osalta ilmoittamisvelvollisuus lapsen asioista kuten siitä, ettei tuoda sairasta lasta hoitoon ja annetaan päiväkodille tiedot lapsen

mahdollisista lääkkeistä. Lisäksi päivähoidon henkilöstö ja vanhemmat toimivat yhteisvastuullisesti eri tehtävissä, esimerkiksi hampaiden päivittäisestä hoidosta huolehditaan niin, että vanhemmat tuovat lapselleen purkkaa ja päiväkodin henkilöstö valvoo sen käytön aina ruokailun jälkeen. Päiväkodissa järjestetään tarvittaessa perhekohtaisia keskusteluja ja lisäksi voidaan järjestää myös yhteisiä retkiä, ulkoilutapahtumia tai lauluiltoja.

Päiväkodin perustehtävänä johtaja näkee lasten kokonaisvaltaisen kehityksen tukemisen, sekä toimimisen kasvattajana vanhempien rinnalla. Toisena tärkeänä hänen puheistaan nousi se, että tarjotaan lapsille haasteita ja virikkeitä ikä- ja kehitystason huomioiden. Esiopetuksen antaminen 6-vuotiaille kuuluu myös päiväkodin perustehtävään.

4.3. Kreikkalainen päiväkot

Kreikkalainen päiväkot toimii vanhassa maatalossa, joka sittemmin on otettu nykyiseen käyttöönsä. Talossa on kolme isoa huonetta ja lisäksi ruokailutila, toimisto ja wc-tilat. Yhdessä, hieman erillisemmässä tilassa toimii julkinen puoli, jossa emme ole olleet. Toinen suurista huoneista on lasten yleistä leikkitilaa, jossa myös pienillä järjestetään päivän ohjelma. Kolmas huone toimii isompien lasten toimintatilana. Ruoka toimitetaan päivittäin koululta päiväkodille, joten varsinaisia keittomahdollisuuksia ei ole. ”Keittiö” toimii ruokailutilana lapsille, sillä aikuiset syövät eri tilassa. Toimisto on työntekijöiden taukotila, jossa hoidetaan puhelut, omat ja työasiat. Täältä on suorayhteys yhteiseen leikkitilaan, joten aikuiset voivat istuskella ja katsella lasten leikkejä sermin takaa. Ulkotilana lapsilla on koko piha, joka on yhtä suurta hiekka-aluetta, ja maasto on melko karua. Tilaa on runsaasti, ja piha on täynnä erilaisia vempaimia ja liukumäkiä. Ulkona ei ole varsinaisia irtoleikkivälineitä, kuten lapioita ja ämpäreitä. Sisällä sen sijaan lapsilla on runsaasti erilaisia pelejä, leikkikaluja ja värikyniä, joita he saavat melko vapaasti käyttää. Vapaudesta huolimatta lapset leikkivät usein samoilla välineillä päivästä toiseen.

Päiväkot kuuluu hallinnollisesti koulun/yliopiston alaisuuteen, eikä täten ole kunnallinen päivähoitolaite. Päiväkodin lapset ovat joko yliopiston opiskelijoiden tai opettajien lapsia. Päiväkodissa toimii tällä hetkellä kaksi lapsiryhmää, joiden ikähaarukka on 2 - 5-vuotta. Samassa rakennuksessa toimii esikoulu, joka on julkisen hallinnon alainen. Päi-

väkodissa on 39 lasta, jotka tällä hetkellä jakautuvat melko tasan pienten ja isojen ryhmän kesken.

Talossa työskentelee viisi työntekijää, joista yksi on sosiaalityöntekijä. Hän on työskennellyt päiväkodissa 20 vuotta ja tarpeen mukaan järjestää vanhemmille aikaa keskusteluun sekä yhteisiä vanhempainiltoja. Tämän lisäksi vanhemmat voivat tulla keskustelemaan sosiaalityöntekijän kanssa tarvittaessa. Sosiaalityöntekijä kertoi, ettei tarvetta keskusteluihin kuitenkaan ole ilmennyt. Lastentarhanopettajia päiväkodissa on yksi, ja hän on työskennellyt tässä päiväkodissa 16 vuotta. Sosiaalityöntekijä ja lastentarhanopettaja ovat vastuussa päiväkodin ohjelmatuokioista, suunnittelusta ja toiminnan toteutuksesta. Sosiaalityöntekijän ja lastentarhanopettajan lisäksi päiväkodissa työskentelee kolme ammattopiston käynnyttä lastenhoitajaa, jotka avustavat kaikissa päiväkodin tehtävissä, ruokailussa, opetuksessa sekä materiaalin keräämisessä ja esille laitossa.

Koska päiväkotitoiminta toimii yliopiston alaisena, kuuluvat myös päiväkodin johtotehtävät yliopistolle. Tämän vuoksi päiväkodin henkilökunnasta kukaan ei ole viime kädessä vastuussa talon asioista. Toteutuksista, ohjelmista ja ongelmista työntekijät keskustelevat yliopiston johtajan kanssa.

Kasvatuskumppanuutta toteutetaan päiväkodissa mahdollisin keskusteluin ja yhteisin pelisääntöin kodin ja päivähoidon välillä. Ongelmia päiväkodissa ei ole kertoman mukaan ilmennyt, eikä vanhempainiltoja tai keskusteluja juurikaan järjestetä, vaikka mahdollisuus siihen olisikin. Tämä viittaa siihen, että vanhemmat ovat ilmeisen tyytyväisiä lastensa saamaan päivähoitoon. Tekemässämme haastattelussa kävi ilmi, että työntekijät kokevat päiväkodin perustehtäväksi pitää huolta lapsista sillä aikaa, kun vanhemmat ovat koulussa tai töissä.

4.4. Havainnointiaineiston keruu

Opinnäytetyön aloitettiin ajattelun tasolla jo kolmannen opiskeluvuotemme alussa, kun ryhdyimme tosissamme miettimään aihetta työllemme. Ennen tietoa siitä, että olimmekin lähdessä Kreikkaan suorittamaan syksyn harjoittelua, meillä oli jo yksi aihe haettuna, mutta matkan ja aikataulujen vuoksi jouduimme siitä luopumaan. Siitä lähtikin ajatus yh-

distää tuleva harjoittelu sekä opinnäytetyön tekeminen. Vielä matkaan lähtiessä ei ollut aivan selvää, mikä aiheeksi valikoituu, mutta koulun puolelta olimme saaneet hyväksynnän ideallemme, ja tarkoituksena oli matkan aikana sitten tuota ideaa kehitellä eteenpäin. Koska tässä vaiheessa työllämme ei vielä ollut ohjaajaa, oli melko hankalaa tarttua aiheisiin. Matkan aikana saimme kuitenkin hieman suuntaa antavaa opastusta, josta lähdimme kehittämään ajatusta pidemmälle. Tämän johdosta suoritimme harjoittelussa mm. 2 päivän intensiivisen havainnointiosuuden sekä muutenkin hankimme asioita tietoomme päiväkodilta.

Matkan jälkeen aihe alkoi jo hahmottua meille paremmin, ja ohjaavan opettajan kehotuksesta koostimmekin harjoittelun ajalta opinnäytettämme varten päiväkirjat (erikseen), jotta saimme kaikki havaintomme ja kokemamme koottua yhteen. Tässä vaiheessa mietimme, olisiko tarpeellista käydä myös Suomessa jossakin päiväkodissa havainnoimassa vai riittäisikö meidän aikaisempi tietopohjamme havaintojen luomiseen. Ohjaavan opettajan mielestä havainnointi suomalaisessa päiväkodissa ei ollut tarpeellista, sillä hän uskoi meidän aikaisempien kokemusten riittävän vertailuun. Alkuseminaarin jälkeen havainnointi Suomen päiväkodissa osoittautui tarpeelliseksi.

4.5. Havainnointi aineiston käsittely

Havainnointiaineistoa keräsimme kahden maan päiväkodeissa, toisessa kolmen kuukauden ja toisessa parin viikon ajanjaksolta. Kirjoitimme päiväkirjoja ja niiden pohjalta vertailimme omia havaintoja sekä mietteitä. Kokosimme päiväkirjat yhdeksi kokonaisuudeksi ja näin pääsimme aloittamaan havaintojen käsittelyn. Käsittelimme havaintojamme keskustelemalla ja toistemme päiväkirjoja lukemalla. Näin meille hahmottui selkeä kuva siitä, mitä halusimme työssämme käsitellä. Keskustelimme kokemuksista päiväkodeissa ja pohdimme paljon päiväkotien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Näin ollen saimme kattavan kuvan molempien päiväkotien toiminnasta ja selkeytimme ajatuksemme samoille linjoille. Nostimme päiväkirjoista yhteisesti pohdittuja pääkohtia esiin sen mukaan, miten paljon yhteneväisyyksiä päiväkirjoistamme löysimme. Saimme selkeän kuvan pääkohdistamme lukemalla uudelleen omat päiväkirjamme ja merkkäämällä erivärisillä tusseilla toistuvia pääkohtia ja esiin nousevia asioita. Tällä tavoin näimme selkeästi, mitkä asiat nousivat

päiväkirjoistamme esille, jotka lopulta nostimme työn pääkohdiksi. Aloimme etsiä niistä aiheista teoriaa sekä kokosimme havainnot yhteen. Päiväkirjat toimivat selkeinä pohjina tekstillemme ja antoivat tukea havaintojen kirjoittamiselle.

Päiväkirjojen läpikäyminen tapahtui keskustelemalla ja toistemme päiväkirjoja lukemalla. Nostimme myös päiväkirjoista esille teemoja, jotka nousevat esille molemmissa päiväkirjoissa sekä sellaisia tärkeiksi kokemiamme teemoja, joita vain toinen meistä oli huomionnut. Monessa kohtaa toisen päiväkirjaa lukiessa tuli tunne, että oli itsekin ajatellut asian samalla tavalla, mutta kaikkea ei saanut paperille asti kirjoitettua. Toisen teksti tuntuu todella tutulta, vaikka ei itse olekaan sitä kirjoittanut. Monet asiat, joita ei ole tullut kirjoitetuksi päiväkirjaan, ovat saattaneet tuntua niin itsestäänselviltä, että niitä ei ole kirjoitettu sanoiksi tai lauseiksi tekstiin. Useat asiat voi kuitenkin rivien välistä lukea ja tulkita. Alla olevien taulukoiden 1 & 2 kautta voi nähdä sen, mitä me olemme pitäneet tärkeinä asioina, jotta olemme ne nostaneet päiväkirjan teksteihin. Kokemukset ja havainnot ovat henkilökohtaisia, mutta taulukoista voi tehdä sen päätelmän että olemme kuitenkin nostaneet samanlaisia asioita tärkeiksi ja huomion arvoisiksi työssämme. Joitain yksittäisiä asioita olemme painottaneet eritavalla, mutta pääkohdissa meillä oli selkeä näkemys jo alusta alkaen. Onko työn teksti siis luotettavaa? Luotettavaa on se mitä olemme kokeneet ja havainnoineet, eikä sitä voi muuksi muuttaa. Pyrkimys ei missään vaiheessa ole ollut yleistää mitään eikä myöskään kertoa kuinka asiat jonkun toisen näkökulmasta ovat. Tavoitteena on ollut kertoa siitä miten me kaiken koimme ja antaa näkökulmaa oman kokemuksemme kautta.

Suomen päiväkirjoista poimitut	
Yhteisesti huomattut	Vain toinen maininnut
aamupalan syöminen ja siihen liittyvät tavot	ei yhteistä kokoontumista
käsien pesun tärkeys	lapset varautuneimpia kuin Kreikassa
vanhempien kanssa jutteleminen	lepohetki
ruokailun valvominen aikuisten taholta	anteeksipyytämisen taito ja sen opettelu
lapsia huomioitiin yksilöinä ja heitä kannustettiin	lapset ulkoilivat päivittäin
leikkejä: lelut, pelit, kirjat, piirtämisvälineet	

Taulukko 1. Suomen päiväkirjoista poimitut

Kreikan päiväkirjoista poimitut	
Yhteisesti huomattut	Vain toinen maininnut
värittäminen toistui päivästä toiseen	aikuisia ja vanhempia ihmisiä kunnioitettiin
lasten tuominen päiväkotiin (ei kontaktia työntekijöihin)	päiväkodissa ei laulettu juuri lainkaan
väkivaltaisen käytöksen vahvistaminen	vapaata leikkiä, ei ohjattua
lasten väristysten ja askartelujen korjaaminen	lasten aliarvioiminen
aamupalan syöminen ja siihen liittyvät tavat toimia	
päiväkodissa ei ollut lepoa hetkiä	
lapset olivat usein keskenään leikkimässä ilman valvontaa	
päiväkodissa vietettiin paljon juhlia	
ulos ei menty jos oli kylmä tai aurinko ei paistanut	
asioista ei aina puhuttu niiden oikeilla nimillä, vähättely	
opetuksessa painotettiin ainoastaan keskustelua ja kädentaitoja	
koskaan ei ollut kiire mihinkään	

Taulukko 2. Kreikan päiväkirjoista poimitut

Työn teemoiksi nousi päiväkirjojen käsittelyn ja muun materiaalin läpikäymisen sekä keskustelujen jälkeen kuusi teemaa, joita ovat kasvatuskumppanuus, struktuuri ja suunnitelmallisuus, leikki, varhaiskasvatusympäristö, vuorovaikutus, kasvun ja kehityksen tukeminen. Näitä eri aihealueita on luettavissa taulukoista 1 & 2. Taulukot 1 & 2 käsittelevät sellaisia asioita, joita päiväkirjoissa on käsitelty useampaan eri otteeseen ja näin ollen ne ovat olleet osaltaan johdattamassa meitä teemojen valitsemisessa työllemme.

5 OMAT HAVAINNOT

5.1 Struktuuri ja suunnitelmallisuus päiväkodeissa

Molemmissa maissa noudatettiin päiväohjelmaa. Suomessa päivän kulku tapahtui pikemminkin kellon mukaisesti, mutta Kreikassa ajalla ei niinkään ollut merkitystä vaan edellinen toiminta vietiin loppuun ennen uuden aloittamista. Suomessa esimerkiksi ulos meno tai ruokailua vauhditetaan, jos kello näyttää jo seuraavaa toimintaa. Kreikassa ajasta ei huolehdittu ja usein toiminta saattoi venyä jopa puolikin tuntia sinne tänne. Vaikka ajat venyivät, pidettiin kaikista pienistäkin asioista huoli niin, että aina toimittiin saman kaavan mukaan. Esimerkkinä aina ennen ruokaa luettiin ruokarukous ja odotettiin

viimeisimmätkin paikalle vaikka aikataulu olisi ollut myöhässä. Tämä on tärkeää lapsille, että heillä säilyy samat tutut rutiinit, jotka luovat turvaa.

Päivähoidon arjen ja tekemisen taustalla Kreikassa oli suuntaa antava suunnitelma, sillä opettajana toimiva sosiaalityöntekijä toteutti samaa suunnitelmaa vuodesta toiseen. Suomeen verrattuna Kreikan tapa hoitaa asioita on paljon enemmän hetkessä elämistä. Kreikassa päiväkodin toimintaa ei paljonkaan valmisteltu, vaan jokapäiväiset värityskuvat kaivettiin kansioista vasta juuri ennen toiminnan aloittamista tai joskus jopa sen aikana. Suunnitelma seurasi siis vuosi toisensa jälkeen samaa kaavaa eikä siinä huomioitu, että monet lapset opettelivat toistamiseen täysin samoja asioita. Joistakin lapsista huomasin, että heidän mielenkiintonsa oli aivan muualla juuri tästä syystä.

Kreikassa päivät toistivat suurelta osin samaa kaavaa. Perushoitotilanteet olivat samankaltaiset päivästä toiseen samoin kuin Suomessa poissuljettuna nukkuminen ja ulkoilu hyvin vaihtelevasti. Uskonnollinen kasvatusta näkyi jokapäiväisissä ruokarukouksissa ja erilaisten pyhimysten juhlistamisessa. Vastaavasti Suomen päiväkodissa ei ollut mitään ruokarukouksia tai muutenkaan meidän havainnointiaikanamme uskonnollisuus ei noussut mitenkään esille. Tämä selittyy helposti sillä, että Kreikassa uskonnollisuus on paljon vahvemmin arkipäivissä mukana. Tuokioiden ja toiminnan valmistelu juuri ennen toiminnan aloittamista selittyy osin kulttuurisista eroista, sillä usein huomasimme arjen tilanteissa sopimusten ja aikataulujen olevan vain viitteellisiä.

5.2 Kasvun ja kehityksen tukeminen päiväkodeissa

Televisio tai nauhojen katselu ei Suomen päiväkodissa ollut yleistä, tai sitä oli tuskin lainkaan. Kreikassa sitä vastoin DVD:n katselu oli lähes viikoittaista ohjelman täyttöä. DVD:n katselu antaa lapselle mahdollisuuden rentoutua, sillä pienet lapset eivät kykene vielä liittämään näkemäänsä kuulemaansa ja tällöin lapset seuraavat vain kuvaa. Joskus tällainen rauhaisa hetki tekeekin hyvää, mutta liiallinen tv:n tuijottaminen on haitallista kenelle tahansa.

Fyysisestä kasvatuksesta emme saaneet juurikaan esimerkkiä Kreikan päiväkodissa, sillä liikuntaa päiväkodissa ei ollut lainkaan. Ulkona oli kiipeilytelineitä, mutta ulkoiluhetket

jäivät monesti hyvin lyhyiksi tai sitten ei käyty ulkona lainkaan ”huonon sään” vuoksi. Suomessa fyysisen kasvun tukeminen on yksi tärkeä kasvatuksen muoto ja siihen kiinnitetään huomiota. Lapset leikkivät pihalla kaksi kertaa päivässä ja yhtenä päivänä viikossa on järjestetty jumppaa salissa tai muutoin esimerkiksi ulkoleikein. Yhteiset retket lähiympäristöön myös tukevat lapsen fyysistä kasvua ja kehitystä.

Suomessa lasta autetaan herkemmin pukemis- ja ruokailutilanteissa sekä wc-asioinneissa, kun taas Kreikassa lapsi saa melko vapaasti toimia itsenäisesti omien taitojensa mukaisesti. Kädentaitoharjoitteissa, värityksissä ja askarteluissa Suomen päiväkodissa lapsi sai olla itsenäinen toimija ja valita värejä ja materiaaleja itse. Vastaavasti Kreikassa askarteluissa aikuinen saneli värit hyvin tarkasti ja asetteli sekä paranteli lapsen tekelettä. Suomessa lapsen tekemä piirustus sai olla lapsen tekemän näköinen, mutta Kreikassa painotus oli siinä, että kaikki tekeleet näyttivät samanlaisilta.

Kasvun ja kehityksen tukeminen aikuisen puolelta ei aina toiminut Kreikassa. Tästä koimme yhdenlaisen esimerkin Kreikan päiväkodissa, jossa lapsi nolattiin kaikkien päiväkodin lasten nähden. Aamulla päiväkotiin tullessaan lapsi itki ikävänsä äitiin ja hänelle naurettiin asiasta ja itkettiin tekoitkua, kaikkien muiden lasten läsnä ollessa. Tästä toimintamallista lapsi voi vetää suoran päätelmän siitä, että ikävoiminen ei ole sallittua ja itkeminen on väärin. Lapsi saattaa aikuiseksi kasvettuaan tukahduttaa ikävät tunteensa ja päättää olemaan itkemättä muiden nähden. Nämä asiat varmasti johtavat taas uusiin vaikeuksiin ja voivat aiheuttaa hankaluuksia ihmissuhteissa. Lapselle nauraminen erityisesti muiden lasten nähden ei kuulosta välttämättä kovin traumatisovalta tapahtumalta, mutta aikuisen nauraminen ja lapsen nolaaminen jättävät lapseen ja kasvavaan ihmisen taimeen pysyvät arvet. Aikuinen pystyy toiminnallaan tappamaan lapsen leikkimisen ilon ja esiintymisen tuoman mielihyvän. Kuten yllä oli kuvattu, voi aikuinen omalla toiminnallaan ja käytöksellään vahvistaa lapsen uskoa itseensä. Lapselle annettavat kehut ja positiivinen ilmapiiri nostavat lapsen itsetuntoa ja lapsi uskaltaa olla oma itsensä. Kaikkien ei tarvitse olla yhtä hyviä laulamaan, liikkumaan tai piirtämään, mutta jokaiselle tulee antaa tunne siitä, että hän osaa.

5.3 Vuorovaikutus päiväkodeissa

Päiväkodeissa koimme monenlaista vuorovaikutusta ja pääsimme itse osallistumaan sekä seuraamaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Koimme sanatonta vuorovaikutusta Kreikassa lasten kanssa. Vuorovaikutustilanteemme rajoittuivat ei-kielelliseen viestintään, joka tosin oli runsasta ja värikästä. Käytimme paljon eleitä ja ilmeitä. Otimme lapsia syliin, hulluttelimme yhdessä ja kielimuurista huolimatta lauloimme lapsille suomalaisia lauluja. Lasten kanssa kielitaidottomuus ei noussut ongelmaksi, sillä tekemistä ja yhteistä puuhaa riitti leikkien, pelien ja hassuttelun muodossa. Vastaavasti Suomen päiväkodissa lapsiin oli helpompi saada kontaktia, luonnollisesti juuri yhteisen kielen avulla. Kun on yhteinen kieli, jäävät helposti eleet ja ilmeet vähäisemmiksi vuorovaikutuksen välineiksi.

Vuorovaikutusta, jota itse seurasimme vain sivusta, olivat päiväkodin työntekijöiden välinen, työntekijöiden ja vanhempien välinen sekä työntekijöiden ja lasten välinen vuorovaikutus. Kreikan puolella vuorovaikutus ihmisten välillä oli suurieleistä, äänekkästä ja ylitsevuotavaa. Ihmiset puhuivat kovalla äänellä, jotta tulivat kuulluiksi ja eleet tehostivat puhetta. Lapset oppivat tällaisen kulttuurin jo hyvin pieninä, eikä sitä paheksuttu, sillä se oli heidän tapansa toimia vuorovaikutustilanteissa. Työntekijöiden keskustelut kuulostivat ulkopuolisena havainnoitsijana jatkuvalta riitelyltä, mutta nopeasti suuriin äänenpainoihin tottui ja ymmärsi mistä oli kyse. Aikuisten ja lasten välillä tämä malli toimi samalla kaa-valla, mutta erona aikuisten väliseen keskusteluun lapsi oli useimmiten altavastajana aikuisen ja lapsen välisessä keskustelussa. Aikuinen pystyi korottamaan äänensä kovemmaksi. Huomasimme myös, ettei kukaan huutanut varsinaisesti toiselle, vaan ääntä korotettiin ilman huutoa.

Vuorovaikutuksen yhdeksi osa-alueeksi voisi nostaa läheisen vuorovaikutuksen lapsen ja aikuisen välillä. Selvästi nousi esille se, että lasta pidettiin tärkeänä ja usein pidettiin sylissä sekä suukoteltiin ja halailtiin. Suomessa tämántapaista vuorovaikutusta eli välittämisen ja arvostuksen osoittamista tai läheisyyttä ei juurikaan käytetty. Kreikassa lasta huomioitiin myös paljon kehumisella, jota Suomessa käytettiin hyvin vähän. Lapsen tekemisiä keuhuttiin molemmissa päiväkodeissa, mutta Kreikassa keuhuttiin huomattavasti Suomen päiväkotia enemmän.

Kulttuuriin pohjautui lasten malttamattomuus sekä äänen käyttö. Lapsi saattoi korottaa ääntä hakeakseen huomiota sekä saadaksesen asiansa ilmaistua ja tämä malli oli käytössä myös aikuisilla. Asiaan ei puututtu, sillä se oli yleinen käytäntö. Omalla kohdallamme huomasimmekin hiljaisina suomalaisina, ettemme saaneet useinkaan huomiota tai omaa asiaamme esille, sillä olemme oppineet odottamaan vuoroa. Suomessahan on epäkohteliasta puhua toisten päälle tai korottaa ääntä saadaksesen itsensä kuuluviin.

5.4 Varhaiskasvatusympäristö päiväkodeissa

Kuva 1. Suomen päiväkodin pihapiiri

Yllä oleva kuva 1 on kollaasi Suomen päiväkodin pihapiiristä. Talo on iso sininen puutalo, joka on rakennettu alun pitäenkin päiväkodin tiloiksi. Siellä ovat omat tilat kaikille päiväkodin viidelle eri ryhmälle, ja ulkona on runsaasti tilaa leikkiä vaikka jokainen ryhmä olisikin yhtä aikaa ulkona. Pihalla on mm. erikokoisia kiipeilytelineitä, liukumäkiä,

hiekkalaatikoita ja muutenkin pihan maasto oli paljon hiekan peitossa vaikka nurmikkoakin on. Erilaisia vieterikeinuja sekä ns. tavallisia keinuja oli pihassa myös useampi kappaale. Edellä mainittujen lisäksi pihasta löytyi varasto, joka oli täynnä erilaisia pihaleluja kuten leikkirekkoja, ämpäreitä, lapioita jne.

Kuva 2. Suomen päiväkodin sisätilat

Yllä oleva kuva 2 on kollaasi Suomen päiväkodin sisätiloista. Yksi kuvista (vasen yläreuna) kuvaa päiväkodin yhteistä liikuntasalia, joka on ryhmien käytössä vuorotellen. Muut kuvat ovat meidän havainnoimamme ryhmän omista tiloista; eteisestä, ruoka-/askarteluhuoneesta sekä wc:stä. Kaikki tavarat ovat lasten ulottuvilla sekä korkeudella, ja näin ollen lasten on helppo toimia itsenäisesti esimerkiksi pukemisen wc-käynnin yhtey-

dessä, kun heidän ei tarvitse pyytää aikuista avukseen nostamaan vaikkapa ulkovaatteita jostain korkealta hyllyltä. Ulkoeteisestä löytyy kaappi lasten kurvaatteille ja saappaille sekä heti ulko-oven tuntumassa on ”kura-allas”, jossa voidaan huuhdella heti ulkoa tultaessa likaiset tai hiekkaiset kurvaatteen.

Kuva 3. Suomen päiväkodin sisätilat (2)

Yllä oleva kuva 3 on kollaasi Suomen päiväkodin sisätiloista. Kaksi kuvaa vasemmasta alareunasta ovat yhteisistä tiloista käytävältä sekä liikuntasalin yllä olevan parven päältä ja loput kuvista on otettu meidän havainnoimamme ryhmän omista tiloista. Kuvista näkyy, kuinka lelut ovat lattiatasossa ja kaikkien lasten saatavilla. Eri lelut on myös ryhmitelty omiin laatikoihinsa, ja näin ollen lelujen kasaaminen sujuu helpommin. Alemman rivin lastenkeittiö-kuva on otettu ruokahuoneen puolelta, eikä meidän aikanamme sillä ollut lasten keskuudessa hirveästi käyttöä. Sängyt ovat nukkarin puolelta, ja niitä lapset sai-

vat käyttää majan rakennuksensa ”apuvälineinä” leikkihetkinä. Ruuan jälkeen nukkaria käytettiin lepoetkeen ja jokaiselle lapselle oli nimettynä oma sänky, jossa he saattoivat hiljentyä ja kuunnella satua ennen nukahtamistaan.

Kuva 4. Suomen päiväkodin ”aikuisten tilat”

Yllä oleva kuva 4 on kollaasi Suomen päiväkodin ”aikuisten tiloista”. Ylärivissä on kuvattuna vasemmalta oikealle ensin liinavaatekaappi, josta löytyy nukkarin puolella tarvittavia tavaroita. Seuraava kuva on aikuisten ruokapöytä, jonka ääressä he aina söivät oman ateriansa. Kolmas kuva ylärivistä sekä ensimmäinen kuva alarivissä vasemmalta ovat

”toimistosta”, jossa säilytetään lasten tärkeät paperiasiakirjat, askartelumateriaaleja sekä paljon muutakin materiaalia kuten laulukirjoja. Keskimäinen kuva alhaalta on askartelukaapista ja viimeinen kuva on työntekijöiden yhteisestä pukeutumishuoneesta.

Kuva 5. Kreikan päiväkodin pihapiiri

Yllä oleva kuva on kollaasi Kreikan päiväkodin pihapiiristä. Talo oli vanha maatilan talo, joka oli muokattu päiväkodin oloihin sopivaksi. Pihalla oli paljon erilaisia muovisia leikkikokonaisuuksia, joiden parissa lapset viihtyivät. Irtoleluja; kuten ämpäreitä, lapiota, leluautoja ym., pihalla ei ollut ollenkaan ja lapset käyttivätkin paljon luonnonmateriaaleja, kuten oksia, käpyjä ja risuja leikeissään ja kaivellessaan maata. Pihan pohja oli valkoista (pölisevää) kivimateriaalia, joka hyvin tarttui lasten vaatteisiin. Ylärivin keskimäinen ja

oikean puoleinen kuva kuvastavat päiväkodin henkilökunnan aluetta, jossa he aina istuivat tuolit rivissä lasten ulkoillessa.

Kuva 6. Kreikan päiväkodin ”aikuisten tilat”

Yllä oleva kuva on kollaasi Kreikan päiväkodin ”aikuisten tiloista”. Ylärivissä näkyvät toimisto, lasi-ikkuna lasten puolelle, jota aikuiset aina naputtivat kynällä, jos meno lasten puolella kävi liian villiksi, sekä asiakirjahylly tulostimineen. Toimistosta ei löytynyt papereita lasten tiedoista, eivätkä kaikki työntekijätäkään niitä tienneet (kuten lasten sisarus-ten määrää tai ikää), mutta ilmeisesti kaikki tuo tieto oli sosiaalityöntekijän hallussa, joka vastasi perheiden ja lasten asioista. Alarivin oikeaan kuvaan on kuvattuna työntekijöiden herkkunurkkaus, josta löytyi milloin mitäkin leivoksia ja leipätikkuja.

Kuva 7. Kreikan päiväkodin lasten tilat

Yllä oleva kuva on kollaasi Kreikan päiväkodin lasten tiloista. Päiväkodissa oli yksi iso huone pienten ryhmän (n. 3 - 4-v.) käytettävänä sekä toinen pienempi huone isompien ryhmän (n. 4 - 5-v.) käytettävänä. Päiväkodin tilat olivat hyvin värikkäät, ja pääasiassa seinillä oli aikuisten tekemiä askarteluja teemaan liittyen, jouluna joulupukki poroineen, syksyllä tyttö sateenvarjon kanssa. Lasten piirustuksia tai muita teoksia ei isommalla ja yhteisellä puolella ollut käytännössä ollenkaan, isompien ryhmän puolella niitä löytyi yhdestä taulusta, jossa yläpuolella oli aina vallitsevan kuukauden nimi. Pöydät ja materiaalit olivat lasten tasolla ja saatavissa niin yleisissä tiloissa kuin wc:ssäkin.

5.5 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodeissa

Kreikan päiväkodissa työskenteli yhtenä opettajana sosiaalityöntekijä, jonka toimenkuvaan opetuksen lisäksi kuului vanhempien kanssa keskusteleminen ongelmatilanteissa ja vanhempainiltojen järjestäminen. Keskusteluita vanhempien kanssa ei ollut tarvinnut pitää, sillä tarvetta ei päiväkodin henkilökunnan mukaan ollut ilmennyt. Tarvittaessa päiväkotijärjesti vanhemmille yhteisiä tiedotustilanteita, kuten kerran meidän aikanamme. Tällöin lääkäri kävi puhumassa vanhemmille viereisessä koulussa kun osa lapsista oli sairastunut aivokalvontulehdukseen. Tämän tyyppistä tiedottamista tapahtui Kreikan päiväkodissa, joten tästä voi tehdä päätelmän, että ainakin päiväkodin puolelta vanhemmat pidettiin ajan tasalla. Varsinaista päivittäistä kanssakäymistä työntekijöiden ja lasten vanhempien välillä ei ollut, sillä monesti lapsi tuotiin päivähoitoon kiireellä ja haettiin iltopäivällä siten, ettei työntekijä ehtinyt vaihtamaan sanaakaan päiväankulusta vanhemman kanssa.

Suomen päiväkodissa kasvatuskumppanuudesta kertoi päiväkodinjohtaja. Kasvatuskumppanuus koetaan tärkeänä osana päiväkodin arkea ja asioiden sujumisen kannalta merkittävänä osana lapsen toimintaa. Päiväkodissa järjestetään tarvittaessa perhekohtaisia keskusteluja ja lisäksi voidaan järjestää myös yhteisiä retkiä, ulkoilutapahtumia tai lauluiltoja, jotka edesauttavat kasvatuskumppanuuden syntymistä ja ylläpitämistä. Suomen päiväkodissa työntekijä oli aina mahdollisuuksien mukaan ottamassa lasta aamulla eteisessä vastaan ja vaihtoi kuulumisia vanhemman kanssa. Tällainen toiminta luo turvallisuuden tunnetta ja avoimen ilmapiirin molemmin puolin, jolloin myös lapsi voi hyvin.

5.6 Leikki päiväkodeissa

Kreikassa olikin siis kaksi hyvin räikeää ääripäätä siihen, kuinka lapsia ja heidän itsetuntoaan kohdellaan. Ikävää itkevä lapsi nolattiin nauramalla kaikkien nähden, mutta toisaalta jokaisen piirustuksia ja värityksiä keuhuttiin vuolaasti. Suomen päiväkodissa emme havainneet vastaavanlaisia ääripäitä. Mutta se mikä nousi Suomessa hyvin selkeästi esille, oli se, ettei lasten tekemisiä keuhuttu lainkaan yhtä runsaasti kuin Kreikassa. Toisaalta tämä seikka saattaa selittyä sillä, että kulttuurit ovat erilaiset. Kreikassa kielenkäyttö ja eleet sekä ilmeet ovat suurieleisiä ja vivahteikkaita. Suomessa vastaavanlainen ylitsevuotava kehuminen ei istu ihmisten käyttäytymisen malliin. Suomalaiset ovat vähäeleisempiä ja

vaatimattomampia, niin itsensä kehumisessa kuin toisten kehumisessa. Suomessa saattaa edelleen vallita se vanhan kansan pelko siitä, että kehuminen ylpistää lasta, ja siksi sitä säästellään.

Kreikan päiväkodissa oli paljon materiaalia mm. pelejä, leluja ja palikoita, mutta ne eivät olleet lasten saatavilla. Päiväkodissa oli tapana, että aikuinen valitsi lapsille leikin ja kaa-toi esim. kasan legoja lattialle, joilla kaikkien oli tarkoitus leikkiä yhdessä ja erikseen. Tämä tapa toistui usein eri materiaalein, eikä aikuinen ohjannut leikkiä tai seurannut sitä, vaan poistui huoneesta omiin askareisiin. Suomessa keskeistä oli lasten omaehtoinen leikin aloitus, ja kaikki materiaali leluista kirjoihin ja peleihin oli lasten tasolla ja vapaasti käytettävissä. Lapsia ei tarvinnut ohjata Suomen päiväkodissa leikin aloittamiseen, vaan he pitkälti muodostivat omat leikkinsä ja leikkiryhmänsä. Aikuisen tehtävänä oli seurata leikin kulkua ja tarvittaessa ohjata ristiriitatilanteissa sekä esittämällä leikkiä eteenpäin vieviä kysymyksiä. Lapset eivät koskaan jääneet vaille aikuisen läsnäoloa.

Esimerkkipäiväkodeissa oli molemmissa pihalla kiipeilytelineitä, joissa lapset saivat vapaasti leikkiä. Pihoilla oli tarpeeksi tilaa juosta ja peuhata yhdessä kavereiden kanssa. Kreikassa ei ollut ulkona palloja tai paljon muitakaan leluja, lähinnä lapset saivat käyttää mielikuvitustaan ja luonnon materiaaleja leikkejä kehitellessään. Lapset leikkivät kiipeilytelineissä sekä tutkivat pihapiirin ötököitä ja kiviä. Suomen päiväkodin pihalta löytyi niin palloja kuin erilaisia leluja, joita lapset saivat käyttää vapaasti. Kreikassa ei ollut koko havainnointijakson aikana aikuisen ohjaamia liikuntatuokioita, kun taas Suomessa päiväkotiryhmällä oli kerran viikossa vuoro jumppasaliin. Kreikassa luettiin paljon satuja ja tarinoita opetustuokioiden yhteydessä ja sen jälkeen tarinoista aina keskusteltiin yhdessä lasten kanssa. Suomessa luettiin lähinnä lepohetken yhteydessä, joten tarinoista ei päästy keskustelemaan, joka olisi tärkeää lapsen ymmärtämisen ja kielenkehityksen kannalta.

5.7 Esiin nousseet ihmetyksen aiheet sekä hyvät asiat

5.7.1. Suomen ihmetykset ja hyvät asiat

Seuraavat asiat aiheuttivat meissä ihmetystä Suomen päiväkodissa, sillä oman kokemuksemme ja koulutuksemme kautta olemme tottuneet erilaisiin käytäntöihin kuin nyt näim-

me. Päiväkodissa ei ollut yhteisiä päivittäisiä kokoontumisia lapsiryhmässä. Lapsille ei myöskään kerrottu yhteisesti mitä tehdään seuraavaksi tai keskusteltu tulevista tekemisistä. Päivittäiset kokoontumiset luovat struktuurin avulla lapsille turvallisuuden tunnetta ja selkeyttä päivän tapahtumista. Lapsen kehitystä tukee se, että töitään arvostetaan, ja päiväkodissa tämä voisi näkyä esimerkiksi piirustuksen kehumisena. Suomen päiväkodissa ei kuitenkaan tätä tapaa käytetty paljoakaan. Päivän toiminnot olivat pirstaleisia, eikä selkeästi yhteisesti ohjattua tekemistä ollut. Ruokailun aloittamisessa ei ollut yhteistä rauhoittumista tai ruokarukouksen lukemista, vaan jokainen sisälle tultuaan meni pöytään istumaan, josta hänet sitten kutsuttiin ruokaa hakemaan.

Seuraavat asiat koimme havaintojemme ja oman aiemman kokemuksemme perusteella hyväksi: jokaista lasta arvostettiin päiväkodissa siten, että hänelle annettiin aikaa ja häntä kuunneltiin. Lasten tekemät työt pääsivät seinälle esille ja saivat olla lapsen tekemän näköisiä. Ruokailussa hyvänä asiana korostui aikuisen valvonta tilanteessa sekä se, että lapset saivat apua tarvitessaan. Perusterveydenhoito Suomen päiväkodissa oli kohdallaan. Lapset saivat mm. levätä päivän aikana sekä heidän suu- että käsihygieniastaan pidettiin huolta valvotusti. Joka päivä myös ulkoiltiin riittävästi. Päiväkodin toiminta oli lapsilähtöistä, eikä viikko- tai päiväohjelmaa noudatettu orjallisesti. Lapsille oli käytössään monipuolisesti erilaisia leikkikaluja sekä materiaaleja askarteluun. Yhteistyö vanhempien kanssa toimi hyvin, jolloin myös kasvatuskumppanuus toteutui. Aikuiset puuttuivat riitoihin ja ohjasivat lapsia niiden selvittelyssä. Huolehdittiin mm. siitä, että pyydetään ja annetaan anteeksi.

5.7.2 Kreikan ihmetykset ja hyvät asiat

Lapset tuotiin aamulla päiväkotiin ja haettiin iltpäivällä siten, että vanhemmat eivät aina edes tervehtineet työntekijöitä. Ruokailutilanteet olivat erikoisia, sillä lapset söivät keskenään aikuisten ruokaillessa toisessa tilassa, kaikkea ruokaa ei tarvinnut maistaa, ja lapset saivat itse päättää, söivätkö vai eivät. Käsiä ei pesty ennen ruokaa, ja lapset joivat aina vettä joka aterian yhteydessä. Aamupalana oli aina kakkua tai piirakkaa, ja se nautittiin vasta kymmenen aikoihin. Hygieniasasiat hoidettiin vaihtelevasti. Käsiä ei pesty ennen

ruokaa eikä wc-käynnin yhteydessä, ainoastaan ulkoa sisälle tultaessa. Lapsia ei myöskään aina valvottu wc-käynnin yhteydessä, vaikka joukossa oli myös alle 3-vuotiaita.

Opetus ei sisältänyt musiikkia eikä liikuntaa, ei kädentaitoja tai motorisia harjoitteita, ainoastaan väritystä. Vanhempien lasten puolella oli toisinaan saksien käyttöä ja itseinäistä liimaamista, mutta muuten sielläkin keskityttiin päivittäiseen väritykseen. Ryhmässä itkevä lapsi saatettiin nolata siten, että aikuinen alkoi itkevän lapsen vieressä esittää tekoitkua ja toiset aikuiset nauroivat vieressä. Tuttia syövä lapsi (n. 3v.) nolattiin vauvoittelemalla, esimerkiksi siten, että aikuinen otti tuttia syövän lapsen syliinsä ja lauloi tuutulaulua samalla heijaten lasta kaikkien nähden, asialle naurettiin kuuluvasti. Lapsille opetettiin lyömistä ja toiselle kostamista lyömällä takaisin ristiriitatilanteissa. Aikuisilla oli tapana parannella lasten tekemiä värityksiä ja askarteluja, jotta ne näyttäisivät aikuisista paremmilta. Lasten puolesta myös tehtiin monia asioita ja ajateltiin heidän puolestaan.

Päivän tuokiosuunnitelmien valmistaminen tai keksiminen aloitettiin saman päivän aamuna tai opetustuokion jo alettua. Lapset olivat suuren osan päivästä keskenään ilman valvontaa päiväkodin tiloissa, aikuisten istuessa toimistossa lasin takana. Aikuiset söivät pullaa ja kaikkea hyvää sekä joivat kahvia lasten nähden ja kaikissa päiväkodin tiloissa, ei vain toimistossa. Toisinaan keksiä saatettiin tarjota sellaiselle lapselle, joka oli kovasti suruissaan tai itki kiukkuaan; muille lapsille ei tarjottu. Aikuiset polttivat tupakkaa sisätiloissa ja puhuivat omia puheluitaan pitkin päivää. Päiväunia ei päiväkodissa nukuttu, vaikka pienimmät lapsista eivät olleet edes kolmea vuotta. Sisällä oltiin kengät jalassa sekä lapsilla oli samat vaatteet niin ulkona kuin sisälläkin. Ulos ei menty ollenkaan jos aurinko ei paistanut tai asteita oli alle parikymmentä

Aikuiset suhtautuivat lapseen hellästi, oli paljon suukottelua ja halailua sekä lepertelyä jokaiselle tasapuolisesti. Ruokaa ennen rauhoituttiin kaikki yhteen ja luettiin ruokarukous. Tämä tapahtui päivittäin. Wc:ssä käytiin aina ruokailun jälkeen, jolloin aikuinen avusti kaikkia lapsia. Opetustuokiossa painotettiin keskustelua, ja jokaisella oli oma vuoro osallistua tekemiseen ja sanoa sekä vastata/kertoa jotakin. Koskaan ei ollut kiire mihinkään, asiat tapahtuivat rauhallisessa tahdissa, eikä ruokailun ajoitus ollut aina minuutin tarkka.

6 POHDINTA

Seuraavassa tekstissä käymme lävitse opinnäytetyömme aloitusprosessia, tiedonhankintaa ja sen tuomia haasteita sekä havaintojemme tulosten pohdintaa. Lisäksi pohdimme, mikä merkitys työn tuloksilla on.

6.1 Opinnäytetyön kokoaminen

Päiväkirjan kirjoittaminen jälkikäteen oli yllättävän helppoa, tai ainakin helpompaa kuin ensin olimme ajatelleet. Jonkin verran olimme kirjoittaneet ajatuksiamme ylös jo Kreikassa olon aikana, suorittaneet siellä kahden päivän intensiivisen havainnointiosuuden jonka aikana kirjasimme kaiken ylös ja lisäksi pystyimme tarkistamaan joitain asioita blogista, jota kirjoitimme lähimmille ihmisille harjoittelujakson aikana Internetissä. Kaikkia asioita ei millään pystynyt enää muistamaan, sillä aikaa kirjoittamisen alusta ja harjoittelujakson loppumisesta oli ehtinyt kulua noin 2 kuukautta, mutta pienellä muistelulla ja asioiden mieleen palauttamisella saimme kumpikin aikaan kattavan kokonaisuuden 8 viikon ajalta. Koimme myös, ettei päiväkirjojen kirjoittaminen ollut pelkästään opinnäytettä varten, sillä nyt pystymme itse palaamaan jälkeensä sen pariin ja omaa kokemustamme muistelemaan vielä vuosienkin päästä kun aika on jo kullannut muistot.

Alkukevään aikana työstimme opinnäytettämme eteenpäin ja mietimme sille teoriaosuuksia sekä tarkensimme yhdessä päiväkirjojamme pohtien sieltä esiin nousevia havainnointikohteita. Alkuseminaarissa saimme uusia ohjeita ja neuvoja työmme edistymistä ajatellen, ja sen jälkeen ryhdyimme etsimään Suomesta päiväkotia, jossa voisimme havaintomme suorittaa. Koska emme olleet vaikuttaneet itse mihin päiväkotiin Kreikassa päätyisimme, tuli tehtäväksemme arpoa se päiväkoti Suomessa, josta lähtisimme kysymään havainnointilupaa. Arvontaan otimme mukaan tietyn alueen päiväkodit, jotka olivat mahdollisia havainnointia varten ja ”voittajan” selvittyä otimme yhteyden tuohon kyseiseen päiväkotiin, johon pääsimme havainnoinnin suorittamaan. Suomen päiväkodista pystyimme kirjoittamaan havaintomme heti havainnointijakson perään, sillä silloin oli jo selvää, että tieto tulee varmasti opinnäytteeseen.

Suomen havainnoin jälkeen vertasimme kummankin päiväkodin havaintojamme ja nostimme niistä esiin ne aiheet, jotka valikoituisivat teoriaosuuteemme. Kesällä kesätöiden ja eri paikkakunnilla asumisen vuoksi yhteiset tapaamiset jäivät hyvin vähäisiksi. Kumpikin kirjoitteli tahollaan sen minkä ehti opinnäytettä eteenpäin ja sähköpostin välityksellä siten kommentoimme toistemme tuotoksia. Syksyllä heti koulun alettua lähetimme kesäaikaansaannoksemme ohjaavalle opettajalle ja hänen ohjeidensa sekä neuvojen mukaisesti ryhdyimme aktiivisesti viemään opinnäytettä loppua kohden. Yllättävän hyvin olimme kuitenkin kesän aikana edistyneet ja melko pian syksyn ahkerointien yhteydessä pystyimme aloittamaan havaintojen pohdinnan yhdessä. Nelisen ahkeraa viikonloppua yhdessä ja työemme edistyi vauhdilla. Esitarkastuksen jälkeen korjasimme puutteelliset kohdat, parantelimme ulkoasua ja kirjoitimme hieman lisää teoriaa.

6.2 Tiedonhankinta jälkikäteen

Tiedonhankinta Kreikassa ollessa päiväkodin organisaatiosta ja muista vastaavista asioista oli oma lukunsa, sillä koska englanti ei ollut kummankaan osapuolen oma äidinkieli, ymmärretyksi tuleminen puolin ja toisin oli ajoittain haastavaa. Sanakirjasta oli suuri apu, ja lopulta aina jollakin tavalla saimme asiat selvitettyä. Suomen päiväkodissa tiedonhankinta oli Kreikkaan verrattuna helppoa, sillä nyt käytössä oli yhteinen kieli ja lisäksi Suomen toimintamallit olivat meille tutumpia aikaisempien päiväkotiharjoittelujen pohjalta.

Jälkikäteen tiedonhankinta Kreikasta oli oma prosessinsa ja onneksi aloitimme sen ajoissa. Lähetimme joukon kysymyksiä päiväkodille, joihin emme syystä tai toisesta olleet saaneet vastauksia siellä olo aikanamme. Vastausten saaminen päiväkodista kesti, sillä yhteyshenkilömme siellä päässä oli viimeisillään raskaana eikä näin ollen ollut enää päiväkodilla. Hän kuitenkin pystyi järjestämään asian lopulta niin, että päiväkodilta kirjoitettiin meidän kysymiimme vastaukset kreikaksi sekä niiltä osin englanniksi kuin päivähoiton työntekijät osasivat. Tämän jälkeen vastaukset kävivät vielä yhteyshenkilömme ystävällä, kuka on syntyjään kanadalainen, ja hän oli tarkistanut ja kääntänyt korjaukset tekstiin englanniksi niiltä osilta, kuin oli itse taasen kreikkaa ymmärtänyt. Ja kaiken tämän jälkeen tuo vastauslappu meidän kysymyksiin päivähoidosta ja kyseisestä päiväkodista

saapui Suomeen. Itse jouduimme tietenkin vielä suomentamaan koko tekstin englannista suomeen ja siinä saimmekin kokea haastetta; kaikkea kun ei oltukaan kirjoitettu aivan ”perusenglannilla”, vaan oli lausetta siellä ja lausetta täältä. Itsekin kysyimme ”konsultointi” apua tuttavalta, joka englantia on lukenut, jotta saimme selville että varmasti olemme kaiken ymmärtäneet. Näin saimme lopulta kaiken oleellisen tekstistä irti ja tiedot avuksemme opinnäytteeseen. Kaiken kaikkiaan tekstiä on käsitellyt useampi henkilö ja monella eri kielellä. Kaikkeen tarvitsemaamme emme saaneet tietoa, mutta lopulta saimme kuitenkin kokoon selkeän kokonaisuuden työmme pohjaksi. Monen käden kautta muokkaantunut tieto ja kysymyksiimme saamat vastaukset voivat osin olla puutteellisia, mutta se on tässä tilanteessa hyväksyttävä ja ymmärrettävä.

6.3 Havaintomme pohdinnat

6.3.1 Vuorovaikutus

Ryhmässä toimiminen edellyttää erilaisia vuorovaikutustaitoja, kuten kuuntelemista, vuoron antamista, odottamista, mielipiteen ilmaisemista sekä paljon muita kanssa käymisen taitoja. Kreikassa, verrattuna Suomeen lapset olivat kuuliaisempia ja tottelevaisempia aikuisia kohtaan. Kreikan päiväkodissa vuorovaikutusta tapahtui selkeästi kahdella eri tavalla aikuisten ja lasten välillä. Heillä oli sanallinen, yhteinen puhuttu kieli (joka myös Suomessa oli) ja samalla heillä oli hyvin lämmin ja välittävä kehonkieli. Lasta pidettiin hyvänä, heitä suukoteltiin ja halailtiin runsaasti. Suomessa tämäläistä vuorovaikutusta, välittämisen ja arvostuksen osoittamista tai läheisyyttä ei juurikaan käytetty. Kreikassa lasta huomioitiin myös paljon kehumisella, jota Suomessa käytettiin hyvin vähän. Lapsen tekemisiä keuhuttiin molemmissa päiväkodeissa, mutta Kreikassa sitä tapahtui huomattavasti Suomen päiväkotia enemmän.

Läheisyys luo lapselle turvaa, ja lapsi saa myös päiväkodissa tankattua aikuisen läheisyyttä, joka kasvavalle ja kehittyvälle lapselle on todella tärkeää. Läheisyyden kokemukset tukevat lapsen oman arvokkuuden ja tärkeyden tuntemusta. Ja jokainen saa kokea olevansa ainutlaatuinen sellaisena kuin on. Suomessa läheisyys saatetaan kokea epämiellyttävänä ja tunkeilevana käytöksenä. Nämä ihmisten kanssakäymisen muodot ovat kulttuurisidonnaisia asioita, jotka heijastuvat myös päiväkodin arkeen. Mielestämme kuitenkin

lapsen sylissä pitäminen on tärkeää ja se luo monella tapaa turvallisuuden tunteen ja välittämisen kokemuksia. Tämä malli ei välttämättä istu meidän suomalaisten toimintaan, mutta lasten kanssa toimiessa tulisi enemmän kiinnittää huomiota kahdenkeskisiin hetkiin, joissa lapsi tuntee olonsa tärkeäksi ja saa aikuisen jakamattoman huomion.

On tärkeää, että lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään. Päiväkodissa toimii erilaisia ryhmiä ja jokainen lapsi on osa jotkin suurempaa kokonaisuutta, jossa luodaan ihmissuhde verkostoja niin aikuisiin kuin ikätovereihin. (Rasku-Puttonen 2006, 111.) Vuorovaikutustilanteita on päiväkodissa monenlaisia. On aikuisten keskinäistä, lasten ja aikuisten välistä sekä lasten keskinäistä vuorovaikutusta. Lasta tulee kannustaa leikkimään ikätoveriensä kanssa, ja vaihtamaan välillä leikkikaveria. Suomen päiväkodissa pistimme merkille, että usein lapset leikkivät samojen kaverien kanssa eivätkä työntekijät kannustaneet lapsia uusien leikkikavereiden etsintään. Kreikassa usein kaadettiin legokasa tai muovieläimet keskelle lattiaa ja kaikki lapset saivat leikkiä keskenään. Näin ollen vuorovaikutusta syntyy myös sellaisten lapsien välillä, jotka muussa tilanteessa eivät välttämättä ottaisi kontaktia toiseen. Myös hiljaiset ja vetäytyvät lapset saatiin tällä tavoin yhteisen leikin varjolla mukaan yhteiseen toimintaan ja luomaan erilaisia vuorovaikutussuhteita.

6.3.2 Varhaiskasvatusympäristö

Suomen päiväkodin piha oli monipuolinen ja maasto vaihtelevaa hiekan, nurmikon ja kukkuloiden kokonaisuutena. Maaston vaihtelevuus kehittää lapsen motorisia taitoja ja tarjoaa monipuolista virikettä. Vastaavasti Kreikan päiväkodin piha-alue oli suhteellisen karu ja maasto kauttaaltaan tasaista hiekkamaata. Kreikan päiväkodin piha ei tarjonnut lapsille motorisia haasteita maaston vaihtelevuuden osalta. Molemmilla pihilla oli keinumiseen ja kiipeilyyn soveltuvia telineitä sekä runsaasti tilaa juoksennella ja peuhata. Pihaleikkivälineitä Suomen päiväkodissa oli runsaasti, mm. autoja, palloja ja hiekkalaa-tikkovälineitä. Pihalelujen avulla lapset keksivät monipuolisia leikkejä ja käyttivät niitä eri tarkoituksiin. Kreikan päiväkodissa pihalla ei ollut kiipeilytelineiden lisäksi irrallisia ulkoleluja, vaan lapset saivat käyttää mielikuvitustaan leikkiessään pihalla. Monesti lapset tutkivat luontoa ja käyttivät luonnonmateriaaleja leikeissään hyödyksi.

Molemmissa pihoissa oli omat hyvät ja huonot puolensa. Suomessa leikkivälineiden runsaus oli hyvä asia, sillä niitä riittää jokaiselle, mutta toisaalta se estää lasten mielikuvituksen käytön leikeissä. Kreikassa puuttuvat ulkolelut pakottivat lapset keksimään itse leikkivälineensä ja samalla he tutustuivat leikin varjolla luontoon. Jäimme pohtimaan, onko Suomessa päiväkodin piha-alueet suunniteltu ”liian helpoiksi” lasten leikeille eikä mielikuvitukselle jätetä niin paljoa sijaa.

Molempien päiväkotien sisätilat olivat suunniteltu lapsia ajatellen. Pöydät, naulakot ja wc-tilat oli rakennettu lasten tasolle ja heidän helposti käytettäväkseen. Materiaaleja oli monipuolisesti molemmissa päiväkodeissa, mutta Suomessa ne olivat ehkä helpommin lasten saatavilla, matalilla hyllyillä ja omissa laatikoissaan. Kreikassa lasten tasolta löytyi vain muutamia tarvikkeita, kuten palapelit, kirjat ja nuket sekä legot. Kaikki muu, piirustusvälineistä peleihin olivat aikuisten tasolla ja heidän hallittavissaan. Kreikassa lelurastojä uusittiin joka jouluj ja vanhat lelut lahjoitettiin vähäosaisille. Leluista, peleistä ja muista materiaaleista ei ollut pulaa, mutta niitä käytettiin hyvin valikoivasti Kreikassa. Uusien lelujen hankinta vuosittain suurissa määrissä selittyi sillä että päiväkoti oli yksityinen. Suomen päiväkodissa lelut ovat laadukkaita, mutta usein niistä näkyy jo käyttämisen jälki.

6.3.3 Kasvatuskumppanuus

Kummassakin päiväkodissa puhuttiin siitä, kuinka kasvatuskumppanuuteen pyritään ja sitä toteutetaan, ja kummassakin päiväkodissa oli omat toimintatapansa. Suomessa kaikki lasten tuotokset ja muut aikaansaannokset kerättiin kasvunkansioihin, jotka oli sijoitettu eteiseen vanhempien nähtäväksi. Niistä vanhemmat pystyivät katsomaan oman lapsensa kehittymistä ja muutenkin seuraamaan lapsen kädenjälkeä milloin itse halusivat. Kreikassa isompien lasten ryhmällä oli oma hyllykkönsä, johon lapsien väritykset ja askartelut kerättiin, mutta pienempien lasten ryhmän puolella vain osa askarteluista laitettiin toimiston hyllyn päälle talteen. Meidän käsityksemme mukaan lapset saivat nämä sitten jossain vaiheessa kotiinsa.

Lasten vieminen ja tuominen päiväkotiin erosi maissa paljon. Suomessa päiväkodin työntekijät pyrkivät aina olemaan lasta vastassa eteisessä hänen hoitoon tullessaan ja kun

lapsi haettiin pois, pyrittiin hänen hakijalleen antamaan kuva lapsen päivän touhuista. Kreikassa huomasimme joskus, että vanhempi tuskin huikkasi oven välistä edes työntekijöille huomenta, tyrkkäsi vain lapsensa oven välistä sisään ja jatkoi sen jälkeen omaa matkaansa. Jossain vaiheessa työntekijät sitten huomasivat lapsen saapuneen. Toisinaan taas vanhemmat jäivät juttelemaan pitkäksikin aikaa ja vaihtelevaan kuulumisiaan työntekijöiden kanssa. Toisin kuin Suomessa, Kreikassa ei kuulemamme mukaan järjestetty toimintakausittain vanhemman ja työntekijän välisiä keskusteluita lapsen asioista, hoidosta, kehityksestä, tavoitteista tai muusta sellaisesta ja vähän epäselväksi jäi, käydäänkö tämälaisia keskusteluita siellä ollenkaan tai kuinka lapsi otetaan vastaan, kun hän tulee päivähoitoon ensimmäistä kertaa. Mielestämme on hyvä, että lapsi otetaan aamuisin hymyssä suin vastaan ja hänelle annetaan kuva, että hän on tervetullut hoitoon. Myös se, että lapsi huomaa vanhemman ja henkilökunnan keskustelevan keskenään on tärkeää. Suomessa kasvatuskumppanuutta toteutetaan joka päivä, mutta näkemämme mukaan se oli Kreikassa vähän niin ja näin. Suomessa haku- ja tulotilanteissa vaihdetut ajatukset sekä tunnelmat päivän kulusta, ovat hyviä tilaisuuksia tuoda ilon sekä myös huolen aiheita esille sekä päivähoitohenkilökunnan että vanhempien puolelta.

Kummassakin päiväkodissa vanhemmilla oli mahdollisuus halutessaan päästä keskustelemaan mieltä vaivaamista asioista henkilökunnan kanssa ja ainakin Suomessa tämän lisäksi olivat vuosittaiset kasvatuskeskustelut. Kreikassa tämä mahdollisuus oli järjestetty niin, että vanhemmat saattoivat jutella sosiaalityöntekijän kanssa, mutta meille kerrottiin että tämänkaltaiselle ”palvelulle” ei ole ollut tarvetta. Lämpimät ja avoimet välit henkilökunnan ja vanhempien välillä edesauttavat mahdollisten ongelmatilanteiden hoidossa sekä näin ollen keskustelun aloittaminen puolin ja toisin voi olla helpompaa, kun kummallakin osapuolella on valmiiksi mielessään lapsen etu.

6.3.4 Leikki

Leikin merkitys lapsen elämässä on suuri. Lapsi ei leiki oppiakseen, vaan se tapahtuu leikin ohella. Aikuisen tehtävänä on eri tilanteissa ohjata lapsen leikkiä, tarjota monipuolisia leikkimateriaaleja ja tukea lapsen omaehtoista leikkiä antamalla sille aikaa ja tilaa. Kreikassa lapset eivät osanneet itse aloittaa leikkiä, vaan aikuinen ohjeisti lapsia aloittamaan

jonkin leikin. Usein kaadettiin legokasa lattialle, joilla oli koko ryhmän määrä leikkiä. Suomessa lapset osasivat ottaa itse leikkivälineitä ja kehittivät mitä mielenkiintoisimpia mielikuvitusleikkejä ja rakensivat majoja. Lapsen leikkiä Suomen päiväkodissa tuettiin antamalla aikaa lapsen leikeille ja materiaaleja oli paljon saatavilla. Lasten leikeistä huomasin kuinka paljon mielikuvitusta heiltä löytyi ja kuinka rohkeasti he toteuttivat itseään. Kreikassa lapset eivät osanneet tarttua leikkeihin ja tämä voi johtua osin siitä, että aikuinen ei ohjannut leikkejä, kaikki materiaali ei ollut lasten saatavilla eikä lasta kannustettu mielikuvituksen käyttämiseen.

Kreikan päiväkodin pihalla ei ollut leluja, vaan lapset tutkivat suurella mielenkiinnolla luontoa ja kiipeilivät telineissä. Pihalla he toteuttivat itseään monipuolisemmin ja vapaammin kuin sisällä. Suomessa lasten saatavilla oli monenmoista leikkiautoa, ämpäriä ja lapiota, keinujen ja kiipeilytelineiden lisäksi. Suomessa pihalla aikuinen jutteli lasten kanssa ja saattoi ohjata leikkeihin, mutta Kreikassa lapset olivat melko vapaasti keskenään ja harvakseltaan aikuinen oli vuorovaikutuksessa heidän kanssaan. Kiipeilytelineiden monipuolinen tarjonta molempien päiväkotien pihalla oli ilahduttavaa. Kiipeillessä lapsi hahmottaa kehoaan, oppii tasapainoilemaan ja vahvistaa lihaksiaan. Tämä tukee lapsen fyysistä kehitystä.

Kirjan lukuhetket luemme myös leikin piiriin tässä työssä. Kreikassa painotettiin paljon keskustelua ja kirjoja luettiin paljon. Lapsia tuettiin keskustelemaan kuullusta ja muista tärkeistä aiheista. Lasta kunnioitettiin ja jokaisen mielipiteet otettiin huomioon. Suomen päiväkodissa ei luettu paljon satuja, vaan opetushetket painoutuivat enemmän tekemiseen. Molempien maiden tapa oli omalla tavallaan hyvä. Suomessa lapsi oppi tekemällä ja Kreikassa opittiin keskustelemalla. Jos nämä kaksi mallia yhdistettäisiin, olisi tulos vieläkin monipuolisempi ja lasta huomioiden kokonaisvaltaisempi. Tekemällä toki oppii, mutta myös keskustelu ja sosiaaliset vuorovaikutustaidot ovat erittäin tärkeitä lapsen kehityksen kannalta. Suomessa opetuksen painottuminen tekemiseen esimerkiksi kädentaitoihin, musiikkiin ja liikuntaan ohjaa lasta oppimaan tekemisen kautta ja näin rohkaisee lasta ilmaisemaan itseään myös leikeissä. Kreikan painotus keskustelun merkityksestä opetustilanteissa on myös tärkeä, mutta siitä huomaa sen, etteivät lapset tartu leikkeihin samalla intensiteetillä kuin suomalaiset lapset.

6.3.5 Strukturi ja suunnitelmallisuus

Suomen päiväkodissa oli viikko-ohjelmaan merkittynä kullekin päivälle oma valmis sisältönsä. Esimerkiksi torstaisin oli retkipäivä ja tiistaisin ohjelmassa oli jumppaa. Viikon ohjelma rakennettiin pitkälti näiden mukaan, mutta muutoksille oli myös sijaa. Jos Suomessa asiat olisi hoidettu Kreikan tyylillä, eli yksi asia olisi tehty loppuun, kesti siinä ajallisesti minkä verran tahansa, olisi se aiheuttanut viivästyksiä koko päivän suunnitelmissa. Aikataulua oli pakko noudattaa Suomen päiväkodissa melko orjallisesti, sillä isossa päiväkodissa eri asioilla on omat sovitut aikansa joiden mukaan mennään, ja näin varmistetaan koko päiväkodin arjen sujuvuus. Asiat on valmiiksi ajoitettu tiettyihin aikamääreisiin, ja esimerkiksi ruuan suhteen havainnoimassamme ryhmässä ensin söivät 3 - 5-vuotiaat ja heidän jälkeensä oli eskarilaisten vuoro. Jos ruokailu olisi alkanut jo valmiiksi myöhässä, olisi ensinnäkin ruuan lämpötila saattanut jo laskea ja lisäksi venyisi myös esikoululaisten ruokailun aloitus sekä näin ollen lasten lepoaika lyhenisi, sillä sillekin oli varattu oma aikansa kunnes seuraava osio taas alkaisi. Kreikassa aikataulujen noudattaminen ei ollut niin säntillistä ja koska kyseessä oli pieni yksikkö, asioita pystyttiin ehkä helpommin venyttämään ja toisia odottamaan. Esimerkiksi jos osa ryhmästä oli vielä oman tuokionsa parissa, heitä odotettiin yhteiseen ruokailun aloitukseen, vaikkakin ruoka saattoi jo olla lautasilla valmiina. Viimeisimmätkin odotettiin mukaan ja yhdessä sitten lausuttiin jokapäiväinen ruokarukous. Toisin kuin Kreikassa, Suomessa jotakin tuokiota tai tapahtumaa saatettiin nopeuttaa, jotta pysyttiin aikataulussa ja päivä kulki ajallaan.

Kuten struktuurin teoriaosuudessa olemme kirjoittaneet, lapsen keskittymistä auttaa, kun hän saa tehdä askartelunsa tai muun vastaavan keskeytyksettä loppuun. Näin lapsi ei koe hätää siitä, että kohta on lopetettava tai työ pitäisi saada nopeasti valmiiksi. Kreikassa tämä toteutui hyvin, sillä askartelut ja muut hoidettiin aina kerralla loppuun ja seuraavan kerran oli uusi aihe vuorossa. Lapsilla oli mahdollisuus tehdä työnsä omaan tahtiin ja rauhassa valmiiksi asti. Suomessa, usein aikataulullisista syistä askartelu tehtävä jää kesken ja näin ollen aikuisilla on suuri työ miettiä milloin ja missä tilanteessa töitä jatketaan. Kreikassa hyvää oli se, että askartelut ja muut vietiin aina kerralla sekä kiireettömästi loppuun, kun taas Suomessa askartelutuokion suunnitelmallisuus oli hyvää, vaikka toiminta saattoikin jäädä kesken. Suomen suunnitelmallisuus näkyi siinä, että tarvittavat ma-

terialit olivat kerralla kaikki valmiina pöydällä eikä kesken kaiken tarvinnut mitään enää hakea. Kreikassa haettiin tavarat ja materiaalit sitä mukaa paikalle, kun niille tuli tarvetta. Näin ollen esimerkiksi juuri askartelutilanteissa lasten keskittyminen usein herpaantui, sillä aikuinen etsi materiaaleja kesken tuokion eikä keskittynyt täysipainoisesti lasten auttamiseen ja ohjaamiseen.

6.3.6 Kasvun ja kehityksen tukeminen

Lapsen fyysisen kasvun ja kehityksen tukeminen on todella tärkeä tukemisen muoto. Tähän liittyy liikkumisen eri muodot, monipuolinen ravinto ja riittävä lepo. Suomessa on huomioitu nämä kolme fyysisen kasvun osa-aluetta tarkasti ja monipuolisesti. Ravinto on monipuolista ja sitä tarjotaan päivän aikana aamupalan, lounaan ja välipalan muodossa. Ateria kokonaisuudet on suunniteltu ravintoympyrän mukaisesti. Lepohetket ovat tärkeitä kasvavalle lapselle ja jokainen lapsi saa mahdollisuuden rauhoittua päivittäin lepohetkellä vaikka ei enää nukkuisikaan päiväunia. Riittävä ja monipuolinen liikunta sekä liikkumiseen kannustaminen ja tukeminen ovat itsestään selvyyksiä Suomen päivähoidossa. Lapset liikkuvat kaksi kertaa päivässä ulkona, heidän kanssaan tehdään retkiä metsään ja keran viikossa on yhteinen liikuntatuokio. Kreikassa vastaavaa panostusta fyysiseen kasvatukseen ei ollut. Ruoka oli melko yksipuolista, eikä se noudattanut ravintoympyrän oppetta. Aikuiset eivät tukeneet tai kannustaneet lapsia luontaiseen liikkumiseen. Lasten kanssa ei tehty retkiä, eikä opetusohjelmaan kuulunut lainkaan liikkumista tai muuta vastaavaa.

Huomasimme ja pistimme merkille, että Suomessa lapsen kehitystä tuetaan kädentaidoissa monipuolisesti. Lasta kannustetaan ilmaisemaan itseään ja omia mielikuviaan ja tunteitaan. Kreikassa päällepäin kaikkien piirustusten ja töiden tuli näyttää samanlaisilta. Erilaisuutta ja mielikuvituksen käyttöä ei suvaittu, vaan aikuinen korjasi lasten tekeleitä. Jäi sellainen kuva, että he halusivat kaiken näyttävän päällepäin hyvältä ja välttivät lapsen oman mielikuvituksen esiin nostamista. Suomessa sitä vastoin arvostetaan lapsen näköistä tekelettä ja annetaan palautetta siitä mitä lapsi on saanut aikaan. Lapsi nähdään arvokkaana ja lapsen kädenjälki saa ja pitää näkyä. Suomessa myös laitettiin lasten töitä seinille nähtäville, joka oli Kreikan päiväkodissa todella harvinaista. Mielestämme juuri töiden esille laittaminen nostaa lapsen itsetuntoa ja hän kokee, että hänen tekemänsä työ on ai-

nutlaatuinen, arvokas ja hyvä. Tämä tukee lapsen kasvua ja kehitystä, sillä lapsi kokee onnistumisen kokemuksia ja hyväksyntää.

Kädentöissä Suomi hoiti kannustuksen ja tuen paremmin kuin Kreikan päiväkotit, mutta toisessa asiassa näkyi selvä päinvastaisuus. Tämä asia oli omatoimisuus ja auttaminen. Suomessa on helposti kiire toimia päivän aikataulun mukaisesti ja lasta saatetaan auttaa liikaa uloslähdön yhteydessä esimerkiksi pukemisessa. Lapsen täytyy saada itse yrittää, laittaa kengät väärin jalkoihin, pukea vaatteet väärässä järjestyksessä tai tehdä asiat omaan tahtiinsa. Yrittämisen ja erehdyksen kautta lapsi oppii itsenäiseen toimintaan. Kreikassa lapsi sai itse tehdä ja pukea, ei ollut koskaan kiire. Suomessa kiire helposti ajaa lapsen itsenäisen yrittämisen edelle ja aikuinen auttaa lasta vaikka lapsi todennäköisesti osaisi itsekin.

6.4 Ajatuksia koko työstä

Työn aihe oli haastava ja monipuolinen. Päiväkirjojen kirjoittaminen selvensi ja helpotti koko työn aloittamista ja lopulta ne toimivat työn kivijalkoina. Ilman päiväkirjoja, työ ei olisi ollut yhtä monipuolinen ja antoisa. Päiväkirjat antavat selkeän kuvan siitä, mitä olemme nähneet ja kokeneet päiväkodeissa. Työn johtojatukseksi oli saattaa ihmisten ja ennen kaikkea opiskelijoiden tietoon mahdollisuudesta kokea jotain uutta oman alan saralla juuri vaikka harjoittelun muodossa. Tämä työ johdattaa lukijan tarkastelemaan omaa työtä uudelta näkökannalta. Kaikkiällä asioita ei tehdä samalla tavalla ja muiden tavoista toimia ja tehdä työtä voi oppia jotakin. Meidän silmät ovat avautuneet tämän työn teon aikana ja varsinkin matkallamme toiseen kulttuuriin. Olemme saaneet uutta näkökulmaa työhömmä ja osaamme nähdä asioista myös sen toisen puolen.

Kuten työn alussa kirjoitimme A. A. Milnen ja Nalle Puhin ajattelmaan; ”Ei mikään jännittävä tunnu paljon miltään kun sitä ei voi jakaa kenenkään kanssa. Kahdestaan on paljon Miellyttävämpää.” Tähän tiivistyköön työn sisältö. Olemme jakaneet ajatuksemme ja kokemuksemme. Meillä on nyt hyvä olla.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1993. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus.

Alijoki, E. 1998. Pesästä pieni ponnistaa. Lasten varhaisten vuorovaikutustaitojen tukeminen. Rauma: Kirjapaino Oy West Point.

Brotherus, A., Helimäki, E. & Hytönen, J. 1994. Opetus varhaiskasvatuksessa. Juva: WSOY.

Einon, D. 1999. Kehittyvä ja onnellinen lapsi. Helsinki: WSOY.

Franck, M. 2000. Lapsi 2000. Historiaa ja uskomuksia. Tampere : Haiharan nukke- ja pukumuseo, (Eräsalo).

Haapaniemi-Maula, R. 1996. Lapsuus on leikin asia. Teoksessa: Jantunen, T. & Rönnberg, P. 1996. Anna lapsen leikkiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Himberg-Lindroos, K., Lundin, C., Piekkola, L., Semi, R., Starck, S. & Standström, M. 1995. Lindgren, K. (toim.). Suomen Kuntaliitto. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen remonttikirja. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.

Hintikka, M., Helenius, A. & Vähänen L. 2004. Leikistä totta. Omaehtoisen leikin merkitys. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Hämäläinen, J. & Nivala, E. 2008. Kasvatustiede pedagogisen ihmistyöntiede. Suomi: Taskutieto.

Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: WS Bookwell.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY.

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 1998. Vuorovaikutuksen aarrearkku. Vinkkejä kasvattajille. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Vantaa : Kannustusvalmennus P. & K.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: WS Bookwell Oy.

Greece – Preprimery & Primery Education 2009. Saatavissa: <http://education.stateuniversity.com/pages/544/Greece-PREPRIMARY-PRIMARY-EDUCATION.html>. [Viitattu 2.10.2009]

Lujala, E. 1999. Historian tutkimuksesta paikallisen päivähoiton vaiheisiin. Teoksessa: Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. (toim.) Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Salminen, H. & Salminen, J. 1986. Lastentarhatoiminta – osa lapsuuden historiaa. Friedrich Fröbelin lastentarha-aate ja sen leviäminen Suomeen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Päivähoito 2009. Stakes. Saatavissa: <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatustalvet/paivahoito/paivahoito.htm>. [Viitattu 12.9.2009]

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Stakes, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, Hanna, 2007a. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Vilka, Hanna, 2007b. Tutki ja kehittä. Helsinki: Tammi.

Yleissopimus lapsen oikeuksista. Saatavissa:

http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/Lasten_oik_sopimus.pdf. [Viitattu 20.9.2009].

LIITTEET

Liite 1. Kreikan historia englanti

For the history of nurseries here in Greece they should contact their supervisor due to the fact that in past years the operation of nursery's lied on the ministry of health whereas now it lies on the authorities of the municipality.

Kreikkalaisen lastenhoidon historian osalta pitäisi ottaa yhteyttä heidän valvojaan, sillä aiempina vuosina lastenhoito-järjestelmä oli terveysministeriön alainen ja nykyään se on kunnan viranomaisten hallussa.

For what concerns the TEI station (technical education school), their operation started in 1984 after the momentum of the mothers due to the fact that at those times women had dynamically entered the labor market and was interested in a creative and safe location for their children.

Toiminta alkoi 1984, sen jälkeen kun äidit lähtivät sankoin joukoin työmaailmaan ja olivat kiinnostuneita saamaan luovan ja turvallisen paikan lapsilleen.

So the TEI station was founded that grants its services to administrative personnel, faculty and students.

TEI perustettiin antamaan palveluja henkilökunnan, tiedekunnan ja opiskelijoiden lapsille.

As the years pass its form has changed in the human resources and building for the improvement of the care and development of the children.

Vuosien saatossa sen muoto on muuttunut henkilöstön osalta ja se vastaa nykyisin paremmin lasten huolenpitoon ja kehitykseen.

Permanent Position**Pysyvä**

Toddler/ preschool place

Taapero / esikoulu paikka

Social worker place

Sosiaalityöntekijän paikka

Temporary position**Väliaikainen**

Nursery nurse / one to two places

1-2 paikkaa lastenhoitajalle, tarpeen mukaan

(depending on needs of Nursery)

Conditions of Nursery

The childrens Nursery expect children from the age of 2½years. They are split into two groups. 1st group for children from 2½ till 4 years. 2st group for the year before preschool from 4-5 years old.

Päiväkodin olosuhteet

Lasten iät alkavat 2½ vuodesta ja heidät on jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä ovat 2½-4-vuotiaat ja toisessa ryhmässä vuotta ennen esiopetusta ovat 4-5-vuotiaat.

Capacity of Nursery

The compacity of nursery is 30 places. Group of toddlers (napero/taapero) 15 children. Group for the year before preschool 15 children.

Päiväkodin kapasiteetti

Päiväkodissa saa olla 30 lasta. Taapero ryhmässä lapsia saa olla enintään 15 ja vuotta ennen esikoulua ryhmässä myöskin 15 lasta.

Daily Nursery program with the children**Päivärytmi**

8:00-9:30	children activities	lasten aktiviteetteja
9:30-10:00	breakfast/morning snack	aamiainen
10:00-12:00	Children's program in groups, depending on age + season	toimintaa ryhmissä iästä ja kaudesta riip- puen
12:00-12:15	Cleaning time, getting ready for lunch	siivous ja ruualle valmistautuminen
12:15-13:00	Lunch	lounas
13:00-15:00	Children involved in different activities; board games – stories – group games – TV.	erilaisia aktiviteetteja kuten: lautapelit, sa- dut, pelit ryhmissä, TV
	Day ends	Päivä päättyy

The Difference between private and state Nursery

Erot yksityisen ja valtion ylläpitämän päivähoidon välillä

Private nursery

- Different age limits depending on criteria of every nursery
- Fees paid per month start from 250-350€. Depending on facilities available
- Times opened. Depend on the needs of parents, until evening
- To transport by school bus to + from Nursery
- Day open Monday through to Saturday

Yksityinen päiväkoti

- Erilaiset ikärajat perustuen jokaisen päiväkodin omiin kriteereihin
- Kuukausimaksu on 250-350€. Riippuu tarjottavista palveluista.
- Aukioloajat. Riippuu vanhempien tarpeesta, iltaan saakka mahdollisesti.
- Bussikuljetus kotonta päivähoitoon ja takaisin
- Auki maanantaista lauantaihin

State run Nurseries

- Age limit Baby Nursery from 9months till 5 years old. Children's Nursery from 2½ years till 5 years old
- Fees paid per month depending on parents salary 50-100€ a month
- Time opened 7:30am until 4:00pm
- Days opened Monday to Friday

Valtion ylläpitämä päiväkoti

- Lasten seimessä ikäraja on 9kk-5-vuotta ja päiväkodissa 2½-5-vuotta
- Kuukausimaksu riippuu vanhempien tuloista, 50-100€/kk.
- Aukioloajat 7:30-16:00
- Auki maanantaista perjantaihin

Liite 2. Päiväkotien perustiedot; Suomi

Suomi, Kymenlaakso

3-5-vuotiaiden ryhmä,

4-5 v. 16

esikoululaisia 9

Ryhmässä on 3-5-vuotiaita lapsia (tällä hetkellä vain 4-5-v.) ja 9 esikoululaista samoissa tiloissa. Aamupala syödään yhdessä ja lapset liittyvät siihen mukaan saapuessaan, mutta noin yhdeksän aikaan, kun alkaa ohjelmaisuus, siirtyvät ryhmät erilleen. Lounas syödään joka päivä erikseen, ensin syövät 4-5-v. ja kun he menevät nukkarin puolelle päivälevolle, on esikoululaisten lounasvuoro. Iltapäivällä välipala ja leikit, sekä ulosmeno, ovat yhdessä tapahtuvaa toimintaa ryhmien kesken.

maanantai: uinti (vuorotellen esikoululaisten kanssa)

tiistai: sali (jumppaa ym.)

keskiviikko: parvi/ tietokone

torstai: retkipäivä

perjantai: verstaas/ kädentaidot

Viikon ohjelma on aina vanhempien nähtävillä eteisessä, jossa on myös lasten piirroksia ja askarteluja sekä kuvia yhteisistä juhlista ym.

Päivärytmi:

7:00	päiväkoti aukeaa	10:00	ulos
	vapaata leikkiä, piirtelyä	11:00	ruokailu
8:00	aamupala		päivälepo
	vapaata leikkiä	14:00	välipala
8:45	päivän ohjelma		ulos
		17:00	päiväkoti sulkeutuu

Talo on rakennettu vuonna 1990 päiväkotia varten. Omista tiloista löytyy mm. uima-allas, pieni puuverstas, liikuntasali, pieniä huoneita esim. ryhmätuokioihin ja tietenkin tilat jokaiselle ryhmälle. Työntekijöitä päiväkodissa on 25, joista kasvatus- ja hoitovastuullisia on 16 työntekijää. Laitoshuoltajia on 2 ja he avustavat myös lapsiryhmissä tarpeen tullen. Lapsia päiväkodissa on tällä hetkellä 93 ja heidät on jaettu 5 ryhmään. Päiväkodissa on kaksi 3-5-vuotiaiden ryhmää, joista toisessa toimii myös esiopetusryhmä, sekä alle 3-vuotiaiden ryhmä ja esiopetusryhmä. Lisäksi päiväkodissa on vielä integroitu erityisryhmä 3-6-vuotiaille.

Päiväkodissa toteutetaan kasvatuskumppanuutta. Päivittäin keskustellaan vanhempien kanssa tulo- ja haku- tilanteissa. Vanhempien kanssa keskustellaan, heitä kuunnellaan ja tuetaan heidän kasvatustehtävässään. Lapsista laaditaan varhaiskasvatuksen suunnitelma, jota päivähoidon henkilöstö seuraa ja suorittaa jatkuvaa arviointia.

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu vanhempien osalta ilmoittamisvelvollisuus lapsen asioista, kuten se ettei tuoda sairasta lasta hoitoon ja annetaan päiväkodille tiedot lapsen mahdollisista lääkkeistä. Lisäksi päivähoidon henkilöstö ja vanhemmat toimivat yhteisvas-

tuullisesti eri tehtävissä, esimerkiksi hampaiden päivittäisestä hoidosta huolehditaan niin, että vanhemmat tuovat lapselleen purkkaa ja päiväkodin henkilöstö valvoo sen käytön aina ruokailun jälkeen. Päiväkodissa järjestetään tarvittaessa perhekohtaisia keskusteluja ja lisäksi voidaan järjestää myös yhteisiä retkiä, ulkoilutapahtumia tai lauluiltoja.

Päiväkodin perustehtävänä johtaja näkee lasten kokonaisvaltaisen kehityksen tukemisen, sekä toimimisen kasvattajana vanhempien rinnalla. Toisena tärkeänä hänen puheistaan nousi se, että tarjotaan lapsille haasteita ja virikkeitä ikä- ja kehitystason huomioiden. Esiopetuksen antaminen 6-vuotiaille kuuluu myös päiväkodin perustehtävään.

Liite 3. Päiväkirjat Suomi

Suomessa havainnoimme päiväkodissa keväällä 2009 kahden viikon ajanjaksolla. Havainnoimme päiväkodin toimintaa, lapsiryhmän sisäistä dynamiikkaa sekä päivärytmiä. Roolinamme oli olla havainnoitsijoita, jotka tarkkailevat sivusta tapahtumia ja toimintaa siihen sen enempää puuttumatta tai itse osallistumatta. Havaintojamme kokosimme päivien ajalta erilaisista opetustilanteista, leikkitilanteista, ruokailusta, ulkoilusta ja muista päiväkodin arjen tilanteista. Havaintoja tarkensimme haastattelulla ja erilaisilla kysymyksillä päiväkodin henkilökunnalle. Näistä aineksista saimme koottua mielestämme melko kattavan kuvan omaa työtämme varten. Kokoamistamme havainnoista ja haastattelusta saimme arvokasta tietoa, jota käytämme vertaillaksemme Kreikan päivähoitoa ja toimintamalleja Suomen päivähoitoon. Havainnot ovat yksilöllisiä ja omien kokemustemme sekä tietojemme mukaisia, emmekä pyri yleistämään tai saamaan minkäänlaista vastausta siihen mitä päivähoito kyseisissä maissa yleisesti on ja mitä ne pitävät sisällään. Kokemukset, aiempi tieto ja mahdollisesti myös omat ennakkoluulot sekä odotukset ja oletukset vaikuttavat tuloksiimme. Tämä on tiedostettu ja siksi käsittely sekä kirjoitusvaiheessa pyrimme myös kyseenalaistamaan kokemaamme ja näkemäämme.

Enni:

Ryhmässä, jossa havainnointiin, oli 4-5-vuotiaita lapsia sekä samassa ryhmässä myös esikoululaisia. Keskityimme eniten 4-5-vuotiaisiin. Aamupalan syöminen oli yhteinen tapahtuma aikuisten ja lasten keskuudessa. Syöminen aloitettiin käsien pesulla ja aikuinen valvoi koko aamupalan ajan lasten ruokailua. Ruoan jokainen haki itse tarjoilukärrystä aikuisen avustamana ja lapsi sai sanoa minkä verran ruokaa laitetaan. Ruokailu tapahtuu jokaisen omassa tahdissa ja aikuinen keskustelee syömisen lomassa lasten kanssa ja auttaa tarvittaessa ottamaan lisää tai vaikka voitelemaan leipää. Jokainen lapsi korjasi itse omat liikkeet astiansa kärryyn ja ruokailun päätyttyä hampaat puhdistettiin ksylitolipurukumia kaksi minuuttia pureskellen. Ruokailusta sai siirtyä omiin puuhiin kun purkka oli syöty.

Aamupalalle ei osallistunut kaikki ryhmän lapset, vaan heitä tuli pikkuhiljaa päiväkotiin vanhempien tuomana. Vanhemmat saattoivat jäädä pitkäksi aikaa juttelemaan työnteki-

jöiden kanssa ja vanhempia mentiin vastaan eteiseen. Lapsilta kyseltiin kuulumisia ja heitä huomioitiin heidän tullessa ryhmään.

Kun kaikki lapset olivat tulleet, päivä saatiin käyntiin. Yhteistä kokoontumista ei ollut yhtenäkkään päivänä ja tästä kysyttäessä, se ei kuulunut tämän lapsiryhmän käytäntöön. Aamiaisen jälkeen lapset leikkivät isossa yhtenäisessä tilassa. Jotkut lapsista piirsivät, toiset rakensivat majaa ja kolmannet saattoivat leikkiä pikkueläimillä tai palikoilla, yksi luki usein kirjaa hiljaa yksikseen. Aikuinen oli tilanteessa kokoajan läsnä ja valvomassa leikkejä. Samalla hän saattoi keskustella lasten kanssa ja kehua piirustuksia tai ohjata villempiä lapsia rauhallisempaan leikkiin. Leikeissä lapset ottivat hyvin toisiaan huomioon ja useampikin lapsi oli samassa leikissä. Majan rakentaminen toistui useampana päivänä ja se osoittaa lasten mielikuvituksen käyttöä, kun valmiita leikkikaluja ei leikissä käytetty. Aikuinen antaa lapsille aikaa ja lapset leikkivät rauhallisia leikkejään ilman riitoja ja kaunauksia. Ulkopuolisen on helppo tulla sisälle ryhmään, sillä lapset ovat välittömiä, joskin aluksi hieman varautuneita uutta tulijaa kohtaan.

Leikkihetken ja vapaan toiminnan jälkeen ohjelma vaihtuu päivittäin. Leikin jälkeen voi olla verstastyöskentelyä, askartelua, retkeilyä, jumppaa tai uintia. Päiväkodin toiminta on lapsilähtöistä, eikä viikkojärjestystä tarvitse noudattaa orjallisesti. Lasten tarpeiden ja kiinnostusten mukaan päivän ohjelmaa voidaan muokata. Yhteisessä tekemisessä aikuiset huomioivat jokaista lasta erikseen ja jokainen saa vuorollaan osallistua tekemiseen tai kertoa omista ajatuksistaan. Jokaista lasta pidetään arvokkaana ja annetaan aikaa sekä kuunnellaan ja ohjataan yksilöllisesti. Yhteinen tekeminen ja ohjelma saattoi olla yhteistä piirtämistä isolle paperiarkille. Lapset saivat aiheeksi piirtää edellisen päivän retkestä. Värien käyttö oli vapaata. Aikuiset keskustelivat paljon lasten kanssa toiminnan aikana. Lapsien töitä ei keuhuttu, niistä vain keskusteltiin yhteisesti.

Lasten kanssa käytiin retkellä useampina päivinä. Kaikista retkistä ei ollut selvää suunnitelmaa, vaan ne muovautuivat tekemisen ohessa. Kahden erillisen päivän retkillä lapsille annettiin mehua ja karkkia. Toisena päivänä tätä ei ollut suunniteltu, vaan aikuinen kävi kaupasta niitä hankkimassa. Mehut juotiin juuri ennen paluumatkaa takaisin päiväkodille ja ennen ruokailua.

Ulkoilu toteutui retkien yhteydessä, mutta välttämättä joka päivä ei menty ulos. Tavoitteena kuitenkin oli, että ainakin kerran päivässä ulkoiltaisiin. Aina ei ehdi, sillä jokin toiminta sisällä voi viedä niin paljon aikaa. Ruokailu tapahtui rauhallisesti ja ohjatusti. Aikuinen valvoi koko ruokailun ajan ja työntekijät söivät yhdessä lasten kanssa, joskin omassa pöydässään. Lapset hakivat itse ruoan ja palauttivat likaiset astiat kärryyn kuten aamupalallakin. Jos lapset riehaantuivat kesken ruokailun, aikuinen meni istumaan lapsen viereen ja täten rauhoitti läsnäolollaan tilannetta.

Amma:

Suomen havainnoinnin suoritimme 4-5-vuotiaiden lasten ryhmässä, jossa omilta osiltamme seurasimme päivän toimintaa ja kirjasimme havaintomme ylös. Lopuksi kumpikin koosti sitten havaintonsa kirjalliseen muotoon opinnäytteeseen liitettäväksi.

Havainnointia tapahtui kahden viikon aikana ja lasten vastaanotto poikkesi Kreikan lasten vastaanotosta. Kreikassa kun heti ensimmäiseksi lapset tulivat lähelle ja juttujaan juttelemaan (jotka kyllä meiltä ihan ohi menivät kielimuurin vuoksi), niin Suomessa lapset olivat paljon varautuneimpia ja katselivat meitä uteliaina kauempaa, ennen kuin uskalsivat meiltä mitään tulla kyselemään. Ja aivan ensiksi he kyselivät omilta hoitajiltaan meistä, ennen kuin rohkeneminen meidän suuntaamme tapahtui.

Aamuisin vanhemmat saattoivat lapsensa sisään omille vaatelokeroilleen, jossa he auttoivat lastaan ulkovaatteiden riisumisessa ja juttelivat heitä eteiseen vastaan tulleen päiväkodin työntekijän kanssa lapsen liittyvistä tai muuten vain arkisista asioista. Jos kukaan työntekijöistä lapsen hoitoon tulon hetkellä sattunut huomaamaan lasta ja hänen vanhempansa saapuvaksi, huikkasi vanhempi yleensä ovelta ilmoituksen lapsen tulemisesta henkilökunnalle tiedoksi.

Ennen aamupalaa lapset kävivät käsienspesulla ja siirtyivät sitten omille nimikoiduille paikoilleen pienten pöytien ääreen. Aamupuuro jaettiin lapsille lautaselle ja jokaiselta lapselta kysyttiin aina vuorollaan puuroannoksen koosta, ottaako voisilmän jne. Kuten muidenkin ruokien kohdalla, myös aamupalan, ruokaa on aina maistettava vaikka siitä ei tyk-

käisikään. Syömisen jälkeen lapset ottivat purkat omista purkeistaan hyllystä ja istuivat paikoillaan 3minutin ajan purkkaa jauhaen. Näin oli myös päiväruoan yhteydessä. Ajan kulumisen lapset näkivät seinällä olevasta kellosta, josta he laskivat kolme räpsähdystä (eli isoviisari liikaa kolme kertaa/=3min). Ne lapset jotka ehtivät syödä aamupalan, lukivat, leikkivät tai piirtelivät muita odotellessaan.

Päiväruokaa ennen lapset ovat pesseet kätensä ja siitä siirtyvät kukin omalle paikalleen pöytien ääreen. Keittoruuat tarjoillaan yleensä lapsille pöytään, mutta muunlaiset he käyvät itse kärrystä hakemasta aikuisen avustamana. Lapsilta kysytään paljonko he haluavat ruokaa. Aikuiset syövät oman pöydän ääressä yhtä aikaa lasten kanssa, kuitenkin samalla lapsia ohjailten. Leipä annetaan vasta ruuan jälkeen ja ruokatilanteessa saa jutella oman pöytälaisten kanssa, jos ruokailu siinä samalla sujuu. Lasten allergiat löytyvät lapulta, joka on sijoitettu näkyvälle paikalle ruokatilanteita ajatellen.

Päiväruuan jälkeen lapsilla oli aina lepoaika. Kun odoteltiin muita lapsia saapuvaksi (heitä ketkä olivat vielä syömässä tai sieltä tulossa) lapset saivat odotellessaan lueskella kirjoja omissa sängyissään. Riippuen siitä kuka aikuisista on nukutusvuorossa, lapsille saatetaan aluksi soittaa rauhallista musiikkia ennen kuin aletaan lukea satua.

Ryhmän työntekijät pitivät meitä hyvin ajan tasalla mitä milloinkin oli tapahtumassa ja mitä ohjelmassa olisi seuraavaksi, ilman että meidän tarvitsi mitään kysellä. Toisinaan jos aikuinen oli puhumassa meille ja lapsi tuli paikalle selittäen omaa asiaansa kyseiselle aikuiselle, hän keskeytti hetkeksi puheensa meidän kanssamme ja kuunteli lapsen asian ennen kuin jatkoi puhetta meidän kanssa.

Vapaan leikin aikana lapset saivat itse valita leikkinsä ja kaikki materiaali (lelut, pelit ja kirjat) olivat helposti lasten ulottuvilla kaiken aikaa. Ryhmällä oli käytössään kaksi suurempaa huonetta (sekä eteinen ja wc tilat, plus muut päiväkodin tilat) joista toisessa sijaitsi sängyt ja toisessa pöydät syömistä sekä askartelua varten. Näistä kahdesta huoneesta lasten leikit yleensä sijoittautuivat ”nukkarin” puolelle, mutta mahdollisuus oli leikkiä myös ruokahuoneen leikkikeittiö nurkkauksessa tai pöydillä sitten askarrella / piirrellä. Leikki korjattiin aina pois lasten toimesta, kun se loppui.

Lapset leikkivät siis omatoimisesti eikä meidän havainnointiaikanamme aikuisten tarvinnut paljoakaan kehottaa tai ohjata lapsia jonkin leikin pariin. Toisinaan lapset saattoivat käydä kysymässä, saako tehdä majaa tai temppurataa, koska niihin tarvittiin aina hieman aikuisen apua, mutta muuten he toimivat keskenään. Samassa tilassa saattoi olla useampiakin leikki yhtä aikaa menossa eri kokoonpanoilla, mutta siinä ei tapahtunut mitään ongelmia, leikit sujuivat eivätkä lapset häirinneet toistensa leikkejä.

Yksi havainnointipäivistä oli leikkipäivänä ja silloin lasten annettiin jatkaa aamuista vapaata leikkiä pidempään. Osa lapsista oli kotileikin parissa, osa piirteli, muutama oli liitutaululla taiteilemassa, toisilla oli nukkekotileikit ja pari lasta lueskeli omissa oloissaan.

Tappeluita lasten välillä emme nähneet kuin ehkä yhden lyömistapauksen verran, ja siitäkin oikeastaan vain kuulimme. Sillä hetkellä huoneessa, jossa tapaus tapahtui, ei ollut aikuista, joten lapsi tuli kertomaan tapahtuneesta. Aikuinen lähti heti lapsen mukana huoneeseen tapausta selvittämään ja lopuksi lapsia pyydettiin pyytämään anteeksi toisiltaan.

Eräänä havainnointipäivistä yksi lapsista oli sisääntulon yhteydessä töninyt muita jonossa ja siitä ”rangaistuksena” hän joutui istumaan eteisessä odottaen, että muut lapsista saisivat ensin riisuttua itsensä ulkovaatteista. Kun toinen lapsi meinasi ruveta tönimään, hänelle näytettiin kuinka tönijälle kävisi, jos hän sille linjalle ryhtyisi. Selkeästi ryhmän aikuiset toimivat samaan malliin tilanteen ratkaisemiseksi ja esimerkin lapsi tiesi miksi hän joutui rangaistuksen kohteeksi.

Aikuiset olivat ryhmässä aina kohteliaita ja sanoivat lapsille kiitos sekä ole hyvä ahkeeraan, mutta lapset vastailivat toivotuksiin kiitoksella aika laiskan puoleisesti eikä sitä heiltä vaadittukaan. Aikuisten puhetyyli lapsille oli kannustava ja rauhallinen. Jokainen otettiin huomioon ja kaikkia kuunneltiin. Toisinaan aikuiset saattoivat kysellä lapsilta ”saanko ottaa”, ”mentäisiinkö” jne. mutta vaikka lapset vastasivatkin kieltävästi, siitä huolimatta asia tehtiin.

Kun lasten kanssa lähdettiin retkelle metsään tai teatterin aulaan esikoululaisten näyttelyä katsomaan, mukaan otettiin puhelin, EA-laukku sekä lasten henkilökortit, joista löytyi

mm. kummankin vanhemman puhelinnumero. Siirtymät niin vessan kautta ulos tai jumpasaliin / sieltä pois tapahtuivat useimmiten leikin varjolla tai pukemaan pääsi porrastetusti.

Liite 4. Päiväkotien perustiedot; Kreikka

Kreikka, Kreetta

Päiväkoti kuuluu hallinnollisesti koulun/yliopiston alaisuuteen, eikä täten ole kunnallinen päivähoitolaitos. Päiväkodin lapset ovat joko yliopiston opiskelijoiden tai opettajien lapsia. Päiväkodissa toimii tällä hetkellä kaksi lapsiryhmää, joiden ikähaarukka on 2-5-vuotta. Samassa rakennuksessa toimii esikoulu, joka on julkisen hallinnon alainen. Päiväkodissa on 39 lasta, jotka tällä hetkellä jakautuvat melko tasan pienten ja isojen ryhmän kesken.

Talossa työskentelee viisi työntekijää, sosiaalityöntekijä, joka on työskennellyt 20v., järjestää tarpeen mukaan vanhemmille terapiaa ja vanhempainiltoja. Tämän lisäksi vanhemmat voivat tulla keskustelemaan sosiaalityöntekijän kanssa tarvittaessa. Sosiaalityöntekijä kertoi, ettei tarvetta keskusteluihin kuitenkaan ole ilmennyt. Lastentarhanopettajia päiväkodissa on yksi ja hän on työskennellyt tässä päiväkodissa 16 v. Sosiaalityöntekijä ja lastentarhanopettaja ovat vastuussa päiväkodin ohjelmatuokioista, suunnittelusta ja toiminnan toteutuksesta. Sosiaalityöntekijän ja lastentarhanopettajan lisäksi päiväkodissa työskentelee kolme ammattiopiston käynnyttä lastenhoitajaa, jotka avustavat kaikissa päiväkodin tehtävissä, ruokailussa, opetuksessa sekä materiaalin valmistuksessa.

Koska päiväkotitoiminta toimii yliopiston alaisena, kuuluvat myös päiväkodin johtotehtävät yliopistolle. Tämän vuoksi päiväkodin henkilökunnasta kukaan ei ole viimekädessä vastuussa talon asioista. Toteutuksista, ohjelmista ja ongelmista työntekijät keskustelevat yliopiston johtajan kanssa.

Kasvatuskumppanuutta toteutetaan päiväkodissa mahdollisin keskusteluin ja yhteisin pelisäännöin kodin ja päivähoiton välillä. Ongelmia päiväkodissa ei ole kertoman mukaan ilmennyt eikä vanhempainiltoja tai keskusteluja juurikaan järjestetä, vaikka mahdollisuus siihen olisikin. Tämä viittaa siihen, että vanhemmat ovat ilmeisen tyytyväisiä lastensa saamaan päivähoitoon.

Päiväkoti toimii vanhassa maatalossa, joka sittemmin on otettu nykyiseen käyttöönsä. Talossa on kolme isoa huonetta ja lisäksi ruokailutila, toimisto ja wc-tilat. Yhdessä, hieman erillisemmässä tilassa toimii julkinen puoli, jossa emme ole olleet. Toinen suurista huoneista on lasten yleistä leikkitilaa, jossa myös pienillä järjestetään päivän ohjelma. Kolmas huone toimii isompien lasten toimintatilana. Ruoka toimitetaan päivittäin koululta päiväkodille, joten varsinaisia keittomahdollisuuksia ei ole. ”Keittiö” toimii ruokailutilana lapsille, sillä aikuiset syövät eri tilassa. Toimisto on työntekijöiden taukotila, jossa hoidetaan puhelut, omat ja työasiat. Täältä on suorayhteys yhteiseen leikkitilaan, joten aikuiset voivat istuskella ja katsella lasten leikkejä sermin takaa. Ulkotilana lapsilla on koko piha, joka on yhtä suurta hiekka-aluetta ja maasto on melko karua. Tilaa on runsaasti ja piha on täynnä erilaisia vempaimia ja liukumäkiä. Ulkona ei ole varsinaisia irtoleikkivälineitä, kuten lapioita ja ämpäreitä. Sisällä sen sijaan lapsilla on runsaasti erilaisia pelejä, leikkikaluja ja värikyniä, joita he saavat melko vapaasti käyttää. Vapaudesta huolimatta lapset leikkivät usein samoilla välineillä päivästä toiseen.

Tekemässämme haastattelussa kävi ilmi, että työntekijät kokevat päiväkodin perustehtäväksi pitää huolta lapsista sillä aikaa kun vanhemmat ovat koulussa tai töissä. Päiväkoti on auki 8.00-15.00. Useimmat lapsista eivät ole koko päivää päiväkodissa, vaan heidät tuodaan ja haetaan vaihtelevasti. 8.00-9.30 ohjelmassa on vapaata leikkiä, dvd:n katselua tai piirtelyä. Tämän jälkeen on aamupala, 9.30-10.00, johon kuuluu vaihtelevasti, toasteja, kuivakakkua, croisantteja tai keksejä sekä vettä.

Kymmenen aikaan lapset jaetaan isojen ja pienten ryhmiin, jolloin vuorossa on päivän ainoa ohjattu toiminta, joka voi sisältää mm. sadun lukemista, laulua tai askartelua. Pienillä ohjelma kestää tunnin ja isommilla usein kaksi tuntia. 12.00-12.30 sään salliessa ulkoillaan tai vaihtoehtoisesti ollaan sisällä katsoen dvd:tä tai puuhaamassa jotakin muuta aikuisen määräämää tehtävää, mm. legoilla rakentelua tai muovailuvahalla muovailamista. 12.30-13.00 on ruokailu, jonka lapset melko poikkeuksetta syövät keskenään ruokailutilassa. 13.00-15.00 sisällä oloa ja/tai ulkoilua, vapaata ohjelmaa kunnes vanhemmat hakevat lapsensa.

Liite 5. Päiväkirjat Kreikka

Amma: Vietti suurimman osan harjoitteluajastaan isojen ryhmässä ja teki havaintoja 4-5-vuotiaista lapsista.

Enni: Vietti suurimman osan harjoitteluajastaan pienten ryhmässä ja teki havaintoja 2-4 -vuotiaista lapsista.

Nämä päiväkirja osiot käsittävät jälkikäteen kirjoitetut havainnot päiväkodista, jotka pohjautuvat omiin muistiinpanoihin matkan ajalta ja yhdessä pidettyyn salasanalliseen blogiin internetissä. Päiväkirjat ovat omaa havaintomateriaalia ja tapahtumat niissä aidoissa tilanteissa talletettuja.

Viikko 1 (Amma)

(17.10. + 20.10.–24.10.) vk42-43

Ensimmäinen viikko piti paljon sisällään ihmettelyä ja tapoihin tutustumista. Jo ensimmäisellä tutustumiskäynnillä huomasi kuinka meluisaa päiväkodissa oli ja myöhemmin tajusi sen olevan arkipäivää heille. Kaikki tuntui niin erilaiselle ja kun kielimuurin vuoksi ei mitään ymmärtänyt, niin tuli vain sivusta seurailtua.

Asioita löytyi paljon ihmeteltäviksi ja yksi niistä oli esimerkiksi aamupala. Se nimittäin tarjottiin puolen kymmenen ja kymmenen välillä ja heti ensimmäisinä päivinä se oli kuivakakkupalanen kera lasin vettä. Keittäjä löytyi päiväkodista, mutta hänen roolinsa jäi alkuun epäselväksi, sillä ruuat tuotiin pakettiautolla valmiina koulun keittiöstä. Tämä ”keit-täjä” nainen sitten yleensä jakoi ruuat lasten lautasille, jolleivät työntekijät sitä tehneet.

Jo ensimmäisenä päivänä, kun olimme paikalla tutustumassa ja katsomassa, tuli havaittua etteivät lapset käyneet nukkumaan ollenkaan. Jossain vaiheessa viikkoa kun tätä ehti kysymään, niin vastaukseksi tuli, etteivät tilat ole sellaiset jotka mahdollistaisivat nukkumisen, kun patjoja ei ole. Yleisestikin jäi epäselväksi kuinka yleistä päiväunien nukkuminen

kreikkalapsille on. Tämä päiväkotikiitos oli kuitenkin klo 15 asti auki ja sinä aikana ei kukaan päässyt lepäilemään.

Toiminta poikkesi paljon Suomen toiminta mallista. Kun päivän ainut ohjelma lapsilla oli ohi, heille annettiin jokin yhteinen lelurypäs, kuten esimerkiksi legot, astiat ja muovailuvaha tai vaihtoehtoisesti laitettiin dvd pyörimään, kun aikuiset siirtyivät omaan, lasi-ikkunalla varustettuun toimistoonsa. Siinäkin riitti alussa ihmeteltävää, kun noin vain lapset jäivätkin keskenään touhuilemaan. Näin tapahtui myös aamulla ennen aamupalaa, joskin aamuisin lapsille ei annettu mitään yhteistä toimintaehdotusta, vaan lapset saivat leikkiä ja puuhata haluamillaan leluilla ja tavaroilla. DVD myös heti aamusta, kunnes paikalle saapui lisää lapsia, oli aika yleistä ensimmäisellä (ja myöhemmillä) viikolla.

Ulos mentiin heti päivän ohjelmaosuuden jälkeen. Lapset, jotka oli jaettu iän puolesta kahteen eri ryhmään, toimivat omissa ryhmissään tuokioidensa ajan ja lopettivat näin ollen eri aikaa. Tästä johtuen pienten ryhmässä lähdettiin usein ennen vanhempia ulos touhuamaan. Ulkona oltiin ensimmäisen viikon aikana aina ruokaan saakka, joka tarjottiin 12 maissa. Tosin ensimmäisellä viikolla ei yhtenä kauniina päivänä mentykään ulos normaaliin tapaan, johon muutamien päivien aikana oli jo ehtinyt tottua. Kävi nimittäin ilmi, että ulkona oli liian kylmä ilma, kun mittari näytti vain +20 astetta ja siellä oli tuulista. Sen sijaan lapsille laitettiin dvd pyörimään.

Ensimmäisen viikon askartelut keskittyivät pitkälti seuraavalla viikolla olevaan ei-päivän juhlaan, askarreltiin Kreikan lippuja ja väriteltiin erinäisiä kuvia siihen liittyen. Itse seurasin ja toimin alussa isompien lasten ryhmässä, paljoakaan en itse alussa osannut olla avuksi sillä omilta touhuiltaan kiireiset ryhmäni aikuiset eivät läheskään aina ehtineet selittämään tai vain eivät selittäneet mitä tuleman piti. Kaikki vain tapahtui ja mallin mukaan esim. värityksissä ja muissa yritin sitten lapsia autella.

Eräs isojen ryhmän askartelu ei liittynyt tulevaan juhlapäivään, vaan he askartelivat ”omena päivässä pitää lääkärin loitolla” –kylttejä omenoineen. Tässäkin toiminnassa riitti minulle ihmettelemistä, sillä askartelua vetänyt aikuinen esimerkiksi piirsi mallin (käsin) tarvittavaan seuraavaan osaan aina siinä vaiheessa, kun edellisen osion olivat lapset saa-

neet leikattua ja mahdollisesti liimattua. Hyviä leikkaamaan lapset eivät olleet ja aikuinen heitä auttaessaan taisikin palasen sitten kokonaan leikata. Sekä pienimmät kartonginpalaset leikattiin lapsille valmiiksi. Samoin kuin nainen toimi seuraavan piirrettävän mallin kanssa, hän myös haki aina seuraavan tarvittavan kartongin toisesta huoneesta (ilmeisesti heidän toimistaan, sillä sielläkin joitain papereita ja kartonkeja säilytettiin). Mitään en siihen sanonut silloin, mutta itsestä vain tuntui että eikö olisi helpompaa varata kaikki tarvittava materiaali kerralla esille ja valmistella tulevaa, mutta ilmeisestikin näin täällä toimitaan useimmissakin asioissa =). Itse lähinnä pääsin lopulta auttelemaan liimailun kanssa. Kaikesta touhutuksesta ja melusta huolimatta, hirmuisen leppoisaa meininkiä näytti kuitenkin olevan, kellolla kun ei ole niin väliä, niin kaikki saivat rauhassa omiin tahteihinsa leikata ja liimata.

Materiaalia päiväkodissa oli aika paljonkin. Vanhempien lasten paljon käyttämässä huoneessa oli iso lipasto täynnä erilaista tilpehööriä askarteluun ja toinen erilaisille papereille ja kartongeille. Jotain askarteluun tarvittavaa materiaalia säilytettiin myös toimistossa ja usein sitä tuotiin kaupasta sinä aamuna, kun askartelua oli tarkoitus suorittaa (jos se jo siinä vaiheessa oli tiedossa:-).

Viikko 1 (Enni)

(17.10. + 20.10.–24.10.) vk42-43

Torstaina 16.10 tutustuimme päiväkotiin ja luulimme, että aloittaisimme harjoittelun tuona päivänä, mutta esittäydyimme ja olimme vain hetken aikaa paikalla katsellen paikkoja. Meille sanottiin, että seuraavana päivänä eli perjantaina voimme tulla tunniksi seuraamaan päiväkodin arkea ja tutustumaan lapsiin. Tämän jälkeen lähdimme päiväkodilta.

Perjantaina 17.10 oli varsinainen ensimmäinen harjoittelupäivämme ja tunnin tutustuminen venyi neljätuntiseksi. Opettelimme talon tapoja, seurasimme lasten touhuja ja ihmet-

telimme kaikkea ympärillä tapahtuvaa. Aikuiset istuivat toimistossa kahvia juoden ja lapset olivat suurimman osan ajasta keskenään toisessa huoneessa. Me olimme lasten parissa ja elein sekä ilmein yritimme ottaa kontaktia lapsiin. Aluksi oli hieman vaikeaa löytää yhteistä säveltä, mutta nopeasti lapset tulivat jo syliin ja olivat avoimia ottamaan meidät vastaan. Ensimmäinen kontakti lapsiin omalla kohdallani tapahtui pehmolelujen kautta, joita heittelimme toisillemme. Ensimmäisenä perjantaina meille kerrottiin, että perjantait ovat aina vapaita, joten tekisimme maanantaista torstaihin viikkoja.

Maanantaina 20.10 alkoi ensimmäinen viikko harjoittelua. Viikko keskittyi runojen harjoitteluun, sillä seuraavalla viikolla oli tulossa kansallinen juhlapäivä (ohi (=ei) -päivä). Meitä kehoitettiin valitsemaan ryhmämme ja harjoittelun puolivälissä vaihtaisimme ryhmiä. Minä aloitin pienten n. 3-5 vuotiaiden ryhmässä ja Amma isojen ryhmässä.

Lapset kreikassa opetetaan kunnioittamaan vanhempia ihmisiä ja niin he kutsuivat aikuisia päiväkodissa rouviksi. Myös meitä puhutellessa he rouvittelivat (kiria), ja tämä alkoi jo ensimmäisistä päivistä lähtien. Ensimmäisellä varsinaisella harjoitteluviikolla lapset opettelivat erilaisten hedelmien nimiä kuvakirjoista sekä keskustelivat seuraavan viikon juhlapäivästä runojen lausunnan ohessa. Hedelmiä myös väritettiin niihin tutustumisen jälkeen. Yhtenä päivänä ennen ruokaa yksi hoitaja keksi lapsille leikin, jonka hän itse ohjasi. Jokaiselle annettiin huivi ja vuorollaan lapsi sai sanoa mitä leikittiin. Esimerkkeinä; huiveja pyykättiin, niiden päällä otettiin aurinkoa, niitä pidettiin esiliinoina kun laitettiin ruokaa tai niihin kuivattiin vartalo uinnin jälkeen. Tämä leikki innosti lapsia ja jokainen osallistui. (Lopulta tämä jäi melkein ainoaksi ohjatuksi leikiksi koko harjoittelu aikamme.)

Viikko 2 (Amma)

(27.10.–31.10.) vk44

Maanantai oli siis omistettu EI-päivän juhalle. Päivä alkoi lapsilla normaaliin tapaan päivähoiton merkeissä ja vanhemmat sekä sukulaiset tulivat sitten puolen päivän aikaan katselamaan lasten runojen ym. lausuntaa ja esitystä. Kun koko edellisviikko joka päivä oli

lausumisia harjoiteltu, tuntui jotenkin luonnolliselta, että vielä viikonlopun välissä olon jälkeen, tänään olisi ollut kenraaliharjoitukset. Mutta ei, lapset leikkivät aamun legoilla ja työntekijät valmistautuivat vanhempien tuloon. Juhlaosuus oli nopeasti ohi, vanhemmat tulivat sisään kuka mihinkin aikaan, kaivoivat videokamerat esiin ja kuuntelivat kun jokin lapsi, niistä ketkä uskalsivat ollenkaan puhua, lausuiivat oman osuutensa mikrofooniin, kuka työntekijän apuluvulla, kuka ei.

Tällä viikolla teimme myös yhden koulutehtävistämme päiväkodista, joka on suomennettuna versiona päiväkirjan alussa. Tehtävän teko oli hidasta, sillä vaikka hyvin meille kaikkiin kysymyksiin vastattiinkin, ei kysymyksiämme aina ymmärretty. Käytössä oli onneksi apua tuomassa sanakirja, joka vähän helpotti ja auttoi kumpaakin osapuolta ymmärtämään toisiaan hiukan paremmin.

Tällä viikolla vietettiin yhtenä päivänä myös talouspäivää ainakin isompien puolella. Lapsille näytettiin erilaisia rahoja ja lopuksi lapset sitten leikkasivat, liimasivat ja värityivät rahoja paperille. Itse autoin lapsia juuri leikkauksessa, joka ei monelta meinannut ottaa sujuakseen. Hyvin sitä sai lasten kanssa itseään elein ja esimerkein ilmaistua. Siinä vaiheessa kun ryhdyin auttamaan erästä lasta värityksen kanssa ja opastamaan häntä siihen, tulikin työntekijältä äkkiä komento, että ei noin, ensin pitää liimata ja sitten väritytetään. Eikä siinä mitään, kyllähän sitä ohjeita voi noudattaa, mutta omasta mielestä ainakin olisi lapsen helpompi ollut pienet ympyrät ensin värittää, ennen kuin ne liimattiin lopulliseen työhön. Ja jotenkin aina vaikeampi käydä kyselemään vieraalla kielellä, että miksikäs näin ja näin, onko sillä niin väliä jos olisikin tehnyt näin tällä kertaa.

Torstaina lähdön hetkellä ja heippoja sanoessa, eräs työntekijöistä huikkasi, että nähdään huomenna. Me siinä sitten kävimme selittämään, että meillä on huomenna se vapaa päivä. Niin kuin te silloin ensimmäisenä päivänä meille kerroitte, että olemme päiväkodilla maanantaista perjantaihin. Mutta he eivät olleet moista juttua kuulleetkaan. Kysyivät vain meiltä, että kai tiedämme päiväkodin olevan auki myös perjantaisin. Hetken aikaa yritimme selvittää mitä he itse olivat meille kertoneet, mutta pian totesimme sen olevan turhaa, ja että helpompaa oli vain sanoa, nähdään huomenna.

Viikon aikana vaihtuvina teemoina olivat palapelit ja legot. Vanhimmat tytöistä leikkivät paljon nukkeleikkejä, kun taas poikia kiinnostivat enemmän junaratojen rakentelut aina ennen ulos menoa ja aamutuokion loppumisen jälkeen.

Viikko 2 (Enni)

(27.10.–31.10.) vk44

27.10 maanantai oli juhla ja lapset esittivät vanhemmilleen runoja päiväkodilla. Kreikassa on hyvin usein kansallisia juhlapäiviä, ja tällöin päiväkodit ja koulut, usein koko kaupunki on kiinni näinä pyhinä. Tästä johtuen tiistai oli meilläkin vapaa. Kansalliset juhlat ovat merkittäviä ja ne sisällytetään myös päiväkodin arkeen ja niistä keskustellaan lasten kanssa paljon ja perehdytään aiheeseen. Toisella harjoitteluviikollamme teimme koulutehtäviin liittyvän haastattelun päiväkodissa. Kysymyksiimme vastasi yksi lastenhoitaja, sillä hän oli se joka puhui parhaiten englantia. Yritimme selvittää päiväkodin taustoja, rahoittajia, johtajia ja lasten kanssa toimimista. Kysyimme minkä he näkevät päiväkodissa päätehtävänä, millaista yhteistyötä he tekevät vanhempien kanssa ja millaisia koulutuksia päiväkodin henkilökunnalla on. (Kysymykset ja vastaukset liitteenä.) Keskustelu oli melko hankalaa, sillä vastauksista emme saaneet juuri mitään irti ja meille kerrottiin, että he siellä toimivat samalla tavoin kuin meillä täällä suomessa.

Viikko 3 (Amma)

(3.11.–7.11.) vk45

Tällä viikolla isompien lasten ryhmässä aiheina vaihtelivat perhesanat ja hedelmät. Aamut ennen tuokion alkua sujuivat totuttuun tapaan, toisinaan aamuisin oli DVD päällä, toisinaan vapaata leikkiä, toisinaan mm. muovailuvahaa ja sen jälkeen sitten aamupala.

Perhesanoja opeteltiin mm. niin, että jokainen lapsi sai piirtää oman paperille ja sitten valmiista perhekuvista väritettiin myös perhekokonaisuuksia. Lapset myös tuokion alussa juttelivat ja kertoivat tarinoita millaisissa perheissä asuivat ja ketä heidän perheeseensä kuuluu. Hedelmät tulivat tutuiksi myöskin paperista värittäen, mutta myös askartelun merkeissä.

Viikon lopulla väritettiin papereista myös seuraavalla viikolla juhlittavaa Pyhää Minosta. Ilmeisesti lapset olivat työntekijältä saaneet ohjeistusta millä värillä mitäkin piti värittää, sillä kun eräs lapsista käytti jotain itse valitsemaansa väriä johonkin kohtaan, niin työntekijä tokaisi minulle päätään pyöritellen: voi kun näillä lapsilla on liikaa mielikuvitusta.

Isompien ryhmässä yksi lapsista osasi puhua sujuvasti myös englantia, sillä toinen hänen vanhemmistaan oli Amerikasta. Tällä viikolla hän huomasi, että jos hän puhuu minulle englantia, minä ymmärrän mitä hän haluaa ja pystyn häntä auttamaan. Niinpä hän välistä yrittikin saada minua tekemään asioita puolestaan ja esimerkiksi auttamaan värityksessä. Kovin usein hän myös kysyi millä värillä hänen pitäisi mitäkin värittää edessään olevasta kuvasta.

Viikonlopulla lapset harjoittelivat vinoviivojen piirtämistä. Seurasin lasten touhuja ja näin kuinka työntekijä yhtä lapsista auttoi piirtämällä apupisteitä paperiin avuksi. Näin lapsi vähän paremmin suoriutui tehtävästään. Itse kun toiselle lapselle tein samaa, niin työntekijä minulle tokaisi, että älä liikaa auta, vaikka en ollut yhtään enempään apuviivoja tehnyt kuin hän itsekkään. Samoin kun muutamalla lapset viivat menivät auttamattomasti pieleen, heitettiinkin nämä paperit sitten roskikseen ja lapselle annettiin uusi paperi. Oli siinäkin toiminnassa vähän itsellä ihmettelemistä.

Ruokailu on ollut mielenkiintoista seurattavaa jo kolmen viikon ajan. Lapset siis syövät keskenään aikuisten ruokaillessa toisessa tilassa. Ruuanjako tilanteessa kun tarjolla oli rii-

siä ja kanaa, ne lapsista jotka eivät kanaa lautaselleen halunneet, saivat syötäväkseen siten pelkkää riisiä. Aika kovaksi saa melu lasten puolella yltyä, ennen kuin joku työntekijöistä sinne suuntaan jotain sanoi, tai kävi lusikalla pöytään kopauttamassa ja hiljaisuutta näin vaatimassa.

Viikko 3 (Enni)

(3.11.–7.11.) vk45

Kolmas viikkomme Kreikassa ja päiväkodissa. Rutiinit alkoivat tuntua tutuilta ja osasin jo itse tarttua toimeen huomattessani lasten tarvitsevan apua. Lapset olivat tulleet tutuiksi ja joitakin kreikan kielen sanoja oli tarttunut matkanvarrella sanavarastoon. Tämä helpotti arkea, sillä jo muutamalla sanalla saattoi saada lapsen lopettamaan kielletyn asian tai pyytämään häntä mukaan. Tässä vaiheessa ja alkuhuuman laantuessa aloin ihmetellä erilaisia asioita kuten sitä, etteivät lapset nuku päiväunia, he syövät joka aamu (n. klo 9.30-10) aamupalaksi kakkua tai pullaa, jokapäiväisen opetustuokion päätteeksi väritetään aiheeseen liittyvä kuva ja ulos mennään jos ei ole kylmä. (Kylmä tässä tapauksessa tarkoittaa noin alle 20 astetta tai sitä ettei aurinko paista täydeltä taivaalta.)

Muita ihmetyksen aiheita nousi jo aiemminkin, kuten se että lapset syövät keskenään ilman aikuisten valvontaa tai aikuisen antamaa esimerkkiä ruokailutavoista, sisällä ollaan kengät jalassa, lapset ovat suuren osan päivästä keskenään aikuisten istuessa toimistossa ja käsiä ei pestä kuin sisälle tullessa. Yksi ihmetyksen aihe oli myös vanhempien tapa jättää lapsi päiväkotiin aamuisin. Usealla vanhemmalla oli tapana jättää lapsi oven raosta päiväkotiin sanomatta kenellekään työntekijälle mitään. Samoin lasten hakeminen oli sitä, että vanhempi nouti lapsensa eikä henkilökunnan kanssa välttämättä vaihdettu sanaakaan.

Viikko 4 (Amma)

(10.11.–14.11) vk46

Neljännellä viikolla loppui aamupäivien ulkona käyminen. Sen sijaan lapset leikkivät vaipaita leikkejään pitempään, välillä katsoivat DVD:tä, leikkivät palikoilla tai muilla päiväkodin materiaaleilla.

Viikolla isommat lapset harjoittelivat alkuviikosta ensin numeroita 1-3 ja loppuviikosta sitten numeroita 4-6. He työntekijän johdolla opettelivat kuvasta tunnistamaan numeron ja lausumaan sitä. He myös piirsivät ja jäljensivät numeroita paperille sekä värittivät niitä.

Päiväkodissa lapset eivät pese käsiään oikeastaan kuin siinä vaiheessa kun tulevat ulkoa. Ei missään vessaan liittyvissä käynneissä tai ruokailuun liittyvissä tilanteissa. Kun niin ulkona kuin sisälläkin oltiin samoissa vaatteissa ja kengät jalassa, olivat lapsetkin välistä aika pölyisiä möyrittämään ulkona sepelihiekkipihalla.

Seuraavan viikon maanantaina Kreikassa oli jokin kansallinen juhlapyhä, joten perjantaina osa lapsista toi punaisia kukkia aamulla tullessaan. Aamupäivätuokion sijaan menttiin sitten kaikki ulos pitämään seremoniaa ja lapset lauloivat viikon aikana harjoittelemiinsa lauluja seppeleen äärellä. Sen jälkeen jokainen lapsista kävi vielä laskemassa kukkosen lipun juurelle.

Viikko 4 (Enni)

(10.11.–14.11) vk46

Marraskuussa alkoi olla jo niin kylmä, ettei enää menty ulos niin usein kuin aiemmin. Lapset leikkivät opetustuokioiden jälkeen sisällä ruokailuun asti ja myös pitkät iltapäivät vietettiin usein sisällä. Tämä aiheutti lapsissa levottomuutta, sillä he eivät päässeet purkamaan energiaansa juoksemiseen, kuten ulkona olisivat tehneet. Viikolla juhlittiin Pyhää

Minosta, joka on Kreikkalaisten suojelupyhimys. Tästä juteltiin runsaasti lasten kanssa, ja luettiin tarinaa sekä väritettiin kuvia pyhimyksestä. Eräänä päivänä näin erikoisen tilanteen lasten kesken. Huomasin, että pieni poika itki kovasti. Olin menossa katsomaan mitä tapahtui, mutta työntekijät ehtivät paikalle ensin. Jäin seuraamaan tilannetta ja mietin itseni, että tilanne hoidetaan hyvin samantapaisesti kuin olen oppinut. Selvisi, että toinen lapsi oli lyönyt poikaa ja ajattelin aikuisten kehottavan lapsia sovinnon tekoon ja anteeksipyyntöön. Toisin kuitenkin kävi, sillä aikuiset kannustivat itkevää poikaa lyömään toista lasta kostoksi ja toisesta pidettiin samalla kiinni, jotta itkevä poika saisi kunnolla iskettyä. Tilanne oli niin häkellyttävä, etten ymmärtänyt mennä kysymään mikä tässä toimintamallissa oli ajatuksena.

Viikko 5 (Amma)

(17.11.–21.11) vk47

Tämän viikon pääaiheena olivat isompien ryhmässä vastakohtat. Papereista väriteltiin ohjeen mukaan, se kumpi on isompi ja kumpi pienempi, se kumpia on enemmän ja kumpia vähemmän, kumpi iloinen ja kumpi surullinen jne.

Saksilla leikkaus näytti usein tuottavan lapsille haastetta ja aika usein työntekijä sitten niitä leikkelikin valmiiksi. Ja joskus oli kyllä lasten leikkaustasoon nähden ihan liian vaikeita leikkaustehtäviä. Olisi jotenkin ajatellut, että sitä olisi harjoiteltu lasten kanssa, käyty saksiotetta läpi jne. Mutta lapsille annettiinkin kotitehtäväksi leikata kuvia lehdistä ja liimata ne sitten paperille. Itse en ainakaan nähnyt, että leikkausta olisi mitenkään erikseen päiväkodissa harjoiteltu, kuin harvoissa askarteluissa, vaikka ”ongelma” olikin tiedostettu.

Lapsia kehuttiin paljon eri tilanteissa ja työntekijät usein heitä myös suukottelivat. Ohjelma tai mikään toiminta ei ole niin kellon mukaan, jos jokin viivästyy tai kestää pitempään/lyhempään, ei se mitään haittaa, asia tehdään sitten, kun sille aika on. Koko ajan ei tarvitse olla kelloon tuijottamassa ja miettimässä, että miten tästä nyt ehditään sitä ja sitä tehdä tai vastaavasti jos aikaa jää yli, ei siihen väkipakolla tarvitse mitään keksiä.

Yhtenä päivänä, kuten muutamia kertoja aiemminkin, jäin yksin lasten kanssa työntekijöiden lähtiessä toiseen huoneeseen. Lapset piirsivät paperille kukin omaa kotiaan ja kun osa sai jo työnsä valmiiksi eikä työntekijöitä kuulunut takaisin, annoin heille tyhjän paperin. Englantia osaavan tytön avustuksella sitten kerroin, että he saavat piirtää ihan mitä tahansa. Ilmeistä päätellen lapset hieman tästä yllättyivät, mutta reippaasti kukin vuorolleen kävi piirtelemään ja ylpeänä omaa piirrostaan sitten esitteli.

Viikko 5 (Enni)

(17.11.–21.11) vk47

Tämä viikko oli ainut yhtenäinen viikko opetuksen suhteen, sillä jokaisena päivänä opetettiin käsitteitä, päällä, alla, sisällä, edessä. Opetus oli hyvin havainnollistavaa ja käsitteitä opetettiin kuvina kirjoista, keskustelemalla, palikoita ja leluja apuna käyttäen. Opetuksen jälkeen väritettiin aina kuvia. Jokainen lapsi sai osallistua ja vastata esitettyihin kysymyksiin.

Viikko 6 (Amma)

(24.11.–28.11.) vk48

Tällä viikolla teemana korostui leipä ja sen valmistus. Isommat askartelivat mm. Nooan arkin, johon teipattiin eläinten sijaan erilaisia siemeniä. Lapsille luettiin tuokioissa leivän valmistuksen kiertokulusta ja he myös siementen itämisasteita värittivät papereistaan. Siemeniä tuotiin myös lasten luokse, jotta he saivat niitä kädessään tunnustella ja nähdä, mistä se valmistus oikein alkaa, mikä on leivän kiertokulku ennen kuin se kauppaan päätyy.

Nooan arkin askartelussa tein yllättävän havainnon. Ennenkin on tullut todistettua kuinka työntekijä askartelea saman tuotoksen kuin lapsetkin samalla kun lapsille paloja piirtää ja leikkelee, mutta tänään eräs heistä teki niitä useamman kappaleen. Syykin selvisi, kun huomasin, että niihin kirjoitettiin poissaolevan lapsen nimi ja laitettiin taululle muiden lasten arkkiensa kanssa. Jotenkin olen aikaisemmin vain ajatellut ja luullut, että työntekijä

tekee version itselleen malliksi seuraavaksi kerroiksi, mutta yllätyin, kun se tehtiinkin lapselle valmiiksi. Näin kaikki lapset saavat vuoden aikana kaikki samanlaiset kokonaisuudet vuodesta, kuka sitten itsensä tekemän ja kuka aikuisen version.

Yhtenä päivän, kun saavuimme päiväkodille, ovella meitä odotti koko isompien lasten ryhmä. Saimme kuulla vasta kun he olivat poistuneet, että he olivat lähteneet johonkin läheiseen pikkukylään tutustumaan leivän tekoon paikan päällä. Kuvittelisi, että tällainen asia olisi ollut jo ainakin edellisenä päivänä tiedossa, sillä he lähtivät sinne bussin kanssa, mutta kuitenkin kukaan ei ollut meille kertonut. Olisi ollut mielenkiintoista nähdä itsekin päivän touhut ja kokea vähän jotain erilaista päiväkodissa. Mutta hyvin sujui meidänkin päivämme jatkaen edellispäivänä aloittamiemme muistipeli- ja KIM -korttien tekoa. Nyt niitä oli rauhaisaa tehdä, sillä vain pienimmät lapset olivat paikalla ja heidän aamutuokiossaan meitä ei tarvittu.

Edellisenä päivänä, kun olimme siis korttien teon aloittaneet ja niitä toimistossa väsäsimme, niin osa työntekijöistä, (ennen kuin siis ehdimme kertoa, että mitä olemme tekemässä,) kävi hetken touhuamme seurattuaan epäilemään ja miettimään, josko meidän tuokiostamme tulisi liian haastavaa lapsille. Aikomuksemme selitettyämme he kyllä olivat innoissaan siitä, että teemme ja pyysivät sitten ilmoittamaan ajoissa, että milloin haluamme tuon tuokiomme toteuttaa. Siltä alun epäluulo tuntui jotenkin oudolta tavalta reagoida, ei esimerkiksi kukaan ensin kysynyt, että mitä olemme suunnittelemassa.

Saatuamme kortit valmiiksi vedimme lapsille yhtenä vapaana hetkenä KIM – leikkiä, poistaen aina muutaman kuvista lasten sitten arvatessa mikä korteista on viety. Lapset olivat leikistä nähtävästi innoissaan ja pelasimmekin sitä pitkän tovin antaen lasten toimia vuorotellen korttien poistajina.

Viikon aikana päiväkodissa ravasi pariin otteeseen lääkäri työntekijöille puhumassa ja työntekijät olivat varsinkin alkuviikosta huolissaan jostakin. He yrittivät meillekin asiaa selvittää ja saimme selville, että jokin sairaus on liikkeellä ja se kovasti nyt huolestuttaa. Sairauden nimeä emme saaneet tietää, sillä työntekijä, joka asiasta meille kertoi, osasi sen vain kreikaksi eikä osannut sairautta muuten selittää. Me emme kovinkaan vakavasti asiaa

lopulta ottaneet, kun emme touhusta mitään ymmärtäneet. Vähän tietenkin huolestutti meitäkin, varsinkin kun lääkärin näimme ja kun vanhemmille pidettiin jokin tiedotustilaisuus. Sitten saimme myös kuulla, että pitkään poissa olleet lapset (muutama kappale) olivat olleet tuon sairauden takia sairaalassa hoidossa. Tuossa vaiheessa meitäkin kävi jo vähän kummastuttamaan ja niinpä me yhtä työntekijää pyysimme kirjoittamaan paperille tuon sairauden nimen. Asunnollamme kun sitten katsoimme sanakirjasta kyseisen sanan merkityksen, saimme huomata sen olevan aivokalvontulehdusta.

Tästä oletetusti vähän säikähdimme ja seuraavana aamuna menimme päiväkodille kertomaan, että emmehän me uskalla tänne tulla kun täällä tuollaista on liikkeellä. Mutta heidän vastauksensa olikin jotain yllättävää. Meiltä kysyttiin, että mistä me olemme sellaista kuulleet ja eihän se edes pidä paikkansa. Se työntekijöistä, joka oli meille paperille sanan kirjoittanut ja sairaalakokemuksista kertonut, seisoa samassa huoneessa, mutta kun hän ei sanallakaan viitannut eilisen puhumisiin, emme mekään viitsineet käydä häntä syyttämään ym. Lopulta meille selostettiin ja sanottiin, että se oli kuulemma ollut vain pahaa flunssaa ja että vain yksi lapsi oli siitä kärsinyt ja lääkäri oli käynyt vanhemmille kertomassa, että mitään hätää ei ole. Oli kokemus sekin.

Viikko 6 (Enni)

(24.11.–28.11.) vk48

Viikon opetustuokit jatkuivat edellisen viikon aiheella, eli käsitteiden opettelulla. Tällä viikolla valmistelimme suurimman osan ajastamme omaa toimintaamme, teimme ja askartelimme kortteja sekä erilaista materiaalia myöhemmin pidettävään toimintatuokioomme. Ihmettelimme kun monena päivänä oli lääkäri käynyt tapaamassa työntekijöitä päiväkodissa. Lopulta kun vanhemmille pidettiin info-tilaisuus lääkärin toimesta, saimme tietää, että joillakin lapsista oli ollut aivokalvon tulehdusta. Säikähdimme tästä ja seura-

vana päivänä menimme aamulla päiväkodille ja kerroimme pitävämme muutaman päivän vapaata, sillä säikähdimme aivokalvontulehdusasiaa. Tällöin meille kerrottiin, ettei mitään hätää ole vaikka juuri edellisenä päivänä oli kerrottu, että moni lapsi oli ollut sairaalassa. Meistä tuntui että meiltä pimitettiin tietoa ja vähäteltiin isoja ja vakavia asioita. Isojen ryhmä lähti yhtenä aamuna meidän tullessa päiväkotiin bussilla jonnekin, ja meille selvisi että he olivat menossa erääseen kylään seuraamaan kuinka leipää valmistetaan. Olisimme mielellämme lähteneet mukaan, mutta kukaan ei ollut aiemmin kertonut asiasta ja näin ollen me emme ehtineet/päässeet mukaan. Pienten ryhmälle pidimme kim-leikkiä itse valmistelemillamme pelikorteilla. Tämä peli oli oma suunnitelmamme valmistaa lapsille erilaista tekemistä ja valmistellessamme peliä yksi hoitajista kysyi meiltä olemmeko aivan varmoja, ettei peli ole liian vaikea lapsille. Selitimme, että peliä voi pelata monella eri tavalla ja uskomme, että pienetkin osaavat. (Tällainen lasten osaamisen aliarvioiminen oli hyvin tavallista päiväkodissa ja lapsille tehtiin usein asioita valmiiksi ja heidän puolestaan. Toisena asiana nousi pistävänä esille se että lasten väristysten ja askartelujen haluttiin olevan samanlaisia ja monesti aikuinen korjaili lasten tekeleitä.) Lopulta kim-leikki oli menestys ja lapset pitivät siitä kovasti.

Viikko 7 (Amma)

vk49 (1.12.–5.12.)

1.12. alkoi virallisesti talvi. Viimeistään tässä vaiheessa ne, jotka eivät vielä olleet pukeutuneet toppatakkeja ylleen, ilmestyivät niissä tänään. Kovin usein, tai ei oikeastaan ikinä tätä ennen, ei ole päässyt kokemaan talven alkua näin kirjaimellisesti. Jo edellisviikolla saimme kuulla, että ensi viikolla alkaa sitten talvi ja että se kestää sen tasan kolme kuukautta.

Tämän viikon aikana me havainnoimme päiväkodin toimintaa koko päivän ajan opinnäytettä ajatellen. Kahden päivän ajan kirjoitimme kumpikin tahoillamme kaiken näkevämme ja tapahuvan ylös myöhempää tarkoitusta varten.

Havainnointipäivä 1:

klo 8:00 Päiväkoti aukeaa, vuorollaan joku kolmesta lastenhoitajasta tulee tietyn aikavälin ajan aina aikaisempaan vuoroon ovia avaamaan ja lapsia vastaanottamaan.

Lapsia tuli heti aamusta paikalle 3 kpl ja he saivat leikkiä vapaasti keskenään työntekijän keitellessä kahvia ym.

klo 8:30 Lapsia oli paikalla 9, heille laitettiin DVD päälle ja siivooja tuli paikalle siivoamaan lattiaa.

Osa vanhemmista vain työntää lapsensa sisälle ovesta tuskin huomenta huikaten, toiset saattavat jäädä juttelemaan pidemmäksikin aikaa.

klo 9:00 Paikalla 15 lasta sekä loput työntekijät (yhteensä 5)

Lapset puuhasivat keskenään ja katselivat DVD:tä.

klo 9:30 Lapsia 23. Lapsille annettiin muovailuvahaa ja palikoita, joiden kanssa he keskenään leikkivät sinä aikana kun työntekijät toimistossaan askartelivat joulukoristeita ja joivat kahvia.

Jos keittäjä ei joku päivä ole paikalla (kuten tänään), joku tai jotkut lastenhoitajista kattavat aamupalan pöytään (tänään kuivakakkua ja vettä).

klo 9:50 Lapset kootaan yhteen ja lastentarhanopettaja lukee heidän kanssaan ruokarukouksen. Ilman käsienpesua lapset lähetetään pöytään, pienet ensin, isot perässä. 1-2 aikuista katseli lasten syömätouhuja, mutta aika vapaasti saivat lapset silti touhuta. Tämän jälkeen valmiit lähtevät vessaan (pienet ensin) ja työntekijä käy auttamassa housujen laiton kanssa.

klo 10:15 Isot siirtyvät omaan huoneeseensa aamutuokiolle. Lastenhoitajat askartele-
vat toimistossa ja sosiaalityöntekijä etsii kirjoista jotakin, mitä voisi pienille käydä tänään
puhumaan. Lapset leikkivät keskenään.

klo 10:30 Pienten ohjelma alkaa, 12 junioria paikalla. Lapset istutaan seinän viereen ja
kun yksi heistä ei millään malta istua paikoillaan, saa hän pehmolelun ja istua yksikseen
työntekijän jaloissa.

Sosiaalityöntekijä kyselee lapsilta mm. ovatko nämä juoneet maitonsa. Tämän jälkeen
hän lukee lapsille sadun joulukuu kirjasta; tarinan opetus on, että kaikki kuukaudet ovat
hyviä omine ”vikoineen”. Tarinan jälkeen tarinaa ja kuukausia käydään läpi yhdessä.

(20 min kun on kulunut, niin lapset alkavat liikkua levottomasti kukin tahoillaan)

Kun sosiaalityöntekijä saa puhelun, muut odottelevat hänen paluutaan.

klo 11:00 Lapset siirtyvät pöydän ääreen istumaan ja työntekijät etsivät toimistossa tu-
lostettavaksi jotain värityskuvaa lapsille aiheeseen liittyen. Kynät jaetaan ja lapset saavat
kuvan (joulusukka) väritettäväksi. Kuva käytiin työntekijän johdolla läpi ja lapsille mm.
kerrottiin, että joulusukan väri on punainen. Yksi lastenhoitajista seurailee aktiivisesti las-
ten väritystouhuja toisen lastenhoitajan ja sosiaalityöntekijän ollessa toimistossa. Kun vä-
ritys on valmis lapset leikkivät vapaata leikkiä, kunnes suurin osa lapsista on valmista vä-
rityksessään ja heille annetaan eläimiä joilla leikkiä.

Isommilla on vielä tunti kesken.

klo 12:00 Koululta tuleva ruoka saapuu ja isot siirtyvät leikkimään samaan tilaan pien-
ten kanssa.

Lastentarhanopettaja leikittää ja viihdyttää lapsia seinän reunalla, kun muut työntekijöistä
ns. esivalmistavat ruokaa, eli kanankoivista ottavat syötävänosan lapsille riisin kanssa.

klo 12:15 Luetaan ruokarukous ja vähän sen jälkeen kolmaskin ryhmä (kunnalliselta puolelta) saapuu ”meidän” lasten kanssa loppupäiväksi samaan tilaan.

Lapsille jaetaan riisi lautaselle valmiiksi ja se, kuka ei halua syödä kanaa, syö sitten paljasta riisiä ja vaaleaa leipää. Vesimukin saa, kun on syönyt. Salaatti on laitettu tarjolle yhteisille lautasille pöydälle ja lapset syövät sitä sormin. Tänään sosiaalityöntekijä söi lasten kanssa samassa pöydässä.

klo 13:15 Ruokailu alkamaan loppumaan ja lapset komennetaan matolle makaamaan. Lastentarhanopettaja juttelee heille (jotakin), valoja himmennetään ja lapsia hissutellaan. (Ensimmäinen lapsi tullaan hakemaan pois.)

klo 13:30 Musiikinopettaja saapuu (todennäköisesti ensimmäistä kertaa koko meidän täällä oloikanamme) ja ottaa osan lapsista toiseen huoneeseen. Muut lapsista jäävät leikkivät legoilla, piirustustaululla ja palikoilla työntekijöiden puuhatessa omiaan. Musiikki tuokio kestää n. 10 min. ja sisään otetaan seuraava ryhmä, jonka kesto on hieman pitempi. Pienimmät lapset eivät pääse ”musiikkitunnille” ollenkaan.

klo 14-15 Lapset leikkivät vapaata leikkiä kunnes viimeiset heistä haetaan klo 15 aikaan.

Havainnointipäivä 2:

klo 8:00 Päiväkoti aukeaa ja paikalle saapuu 2 lasta. Lapset leikkivät keskenään legoilla työntekijöiden juodessa kahvia.

klo 8:30 6 lasta. Päälle laitetaan DVD, vaikka lasten sujuivat rauhallisesti ja yhdessä, (ehkä sitten siivojaa varten).

Puolen jälkeen siivoaja saapuu paikalle ja työntekijät aloittavat askartelun.

klo 9-9:30 Loput lapsista ja työntekijöistä saapuvat (lapsia yhteensä 22)

klo 9:30 DVD sammutettiin, työntekijät jatkavat askartelujaan lasten leikkiessä keskenään.

klo 9:45 Ruokarukous luetaan yhdessä

klo 10:30 Junioreitten aamutuokio alkaa (11kpl). Sitä ennen lapset olivat riehuneet keskenään noin 20 minuutin ajan.

Käydään läpi kuukausia →joulu, tammi ja helmi = talvi

Vuorotellen lapset luettelevat kuukausia (he ketkä suostuvat puhumaan). Kirjasta katsellaan kuvia talvi vuodenajasta ja lopuksi luetaan satu talvesta vuodenaikana.

klo 11:00 Lapset siirtyvät pöydän ääreen aikuisten lähtiessä etsimään värityskuvaa.

klo 11:20 Lapset jätetään värittämään keskenään.

klo 11:45 Väritys on ohi ja lapsille annetaan lattiapalapeli.

Lapset rakentavat palapeliä yhdessä ja leikkivät vapaata leikkiä isojen ollessa vielä omassa ryhmässään.

klo 12:30 Luetaan ruokarukous, lapset siirtyvät ruokapöydän ääreen ja saavat syödäkseen riisi-peruna-kalasoppaa

13:00-15:00 Loppu päivää kuluu vapaan leikin parissa. Perjantaina menimme normaaliin tapaan päiväkodille, kun heti ovella meille kerrottiin, että ei meitä tarvita täällä tänään, voimmekin lähteä kotiin. Toimistossa oli osa lasten vanhemmista ja heillä ilmeisesti jokin kokous ym. alkamassa. Tämänkin olisi voinut luulla jo edellisenä päivänä tietävän, olisi säästännyt meiltä turhan matkustamisen. Tällaisissa tilanteissa tulee aina vain Suomi ja sen tavat mieleen, siellä todennäköisesti tieto kokouksesta ym. olisi saatettu meidän tietoomme jo vähintäänkin alkuviikosta.

Viikko 7 (Enni)

vk49 (1.12.–5.12.)

Joulukuun ensimmäisellä viikolla alkoi talvi. Työntekijät kertoivat, että joulukuussa alkaa aina talvi, joka kestää kalenterin mukaisesti kolme kuukautta. Tällöin aloitettiin jouluun valmistautuminen ja ihmiset pukeutuivat lämpimämmin. Lapsillakin pukeutuminen muuttui ja käytettiin jopa pipoja. Joulukuun 2. ja 3. päivänä havainnoimme päiväkodin toimintaa ja kirjasimme ylös näkemämme.

2.12.2008

aamu

8:00 paikalla 3 lasta ja kaksi työntekijää (työntekijät ovat keittiössä, lapset keskenään leikkitilassa)

8:20 paikalla 4 lasta, katsovat keskenään dvd:tä

8:30 lapsia tulee hiljalleen päiväkotiin, aikuiset istuvat toimistossa kahvilla (valmistelevat jotakin)

9:00 kolmas työntekijä tulee töihin, kohta loput kaksi työntekijää

9:20 melkein kaikki lapset paikalla (leikkivät keskenään) viides työntekijä saapuu, kaikki työntekijät istuvat toimistossa (askartelevat joulukoristeita seinälle laitettavaksi)

9:50 lapset kootaan yhteen, luetaan ruokatuokous → aamupalalle

10:10 aamupala on syöty, tämän jälkeen wc aikuisen avustamana

kaksi aikuista valvoi ruokailun, kolme askarteli toimistossa (kaksi lapsista ei syönyt lainkaan)

10:20 lapset jakautuvat ryhmiin (pienet-isot)

→ aikuiset (5 kpl) edelleen toimistossa ja lapset keskenään

opetustuokio – pienet

3 aikuista / 12 lasta

ryhmän opettaja etsii päivän aihetta kirjoista toimistossa, juuri ennen opetuksen alkamista

10:30 opettaja tulee ryhmään ja lapset korjaavat lelut pois

10:45 tilanne rauhoittuu ja loput kaksi aikuista tulevat paikalle → juttelevat keskenään

Yksi lapsista kauempana ryhmästä, touhuaa omiaan, mutta rauhoittuu ryhmään tutilla ja pehmolelulla.

Luetaan satu, keskustellaan kuullusta. (Lapsi palaa ryhmään, saa aikuisen täyden huomion.)

Satu kertoi kuukausista, jokainen kuukausi on hyvä.

Opetellaan kuukausia. (Lapsi pötköttelee lelunsa kanssa, ei osallistu → makaa aikuisen jaloissa.)

Kesken opetuksen tulee opettajalle puhelu ja hän menee puhelimeen.

10:55 kokoonnutaan pöydän ääreen värittämään (kuvia kopioidaan vielä tässä vaiheessa toimistossa) Lapsille jaetaan kynät pöytiin. Värityskuvana on joulusukka, jossa leluja sisällä.

Aikuiset kertovat mitä kaikkea kuvassa on, paperit jaetaan lapsille ja he värittävät jos värittävät.

Kaksi aikuista on toimistossa lasten värittäessä ja lopulta kolmaskin menee sinne ja lapset jäävät keskenään.

11:15 ensimmäiset ovat valmiita väritystensä kanssa ja siirtyvät leikkimään

11:25 kaikki lapset ovat värittäneet lattialle kaadetaan kasa muovieläimiä, joilla on määrä leikkiä → aikuiset toimistoon

11:30 – 12:10 vapaata leikkiä, aikuiset toimistossa

12:10 lapset kootaan yhteen, luetaan ruokarukous, ruvetaan syömään

Yksi aikuinen syö seisaaltaan lasten seassa, muut aikuiset syövät toisessa huoneessa

Ruokailu jälkeen wc:ssä käynti aikuisen avustamana, tämän jälkeen leikkiä, juoksua ja vapaata

13:20 lapset kootaan yhteen / kaikki kolme ryhmää, n. 10 min kaikki makaavat hiljaa lattialla sokin sokin valot pimeänä (rauhottuminen?)

13:30 osa lapsista musiikkituokioon toiseen huoneeseen (10 min)

→ muut lapset leikkivät, kaikki samassa huoneessa, ilman valvontaa (lapsia noin 30-35)

13:40-14:10 musiikkiryhmä vaihtuu (30 min) (sisään ei laskettu seuraamaan musiikkihetkeä)

3.12.2008

aamu

8:00 1 lapsi paikalla ja yksi työntekijä

muutama lapsi tulee hetken kuluttua lisää ja myös toinen työntekijä

lapsen leikkivät, aikuiset kahvilla samalla etsien materiaaleja

8:30 lapsille laitetaan dvd päälle, aikuiset istuvat toimistossa ja askartelevat (siivooja saapuu)

9:05 lapsia saapuu hiljalleen ja kolmas työntekijäkin saapuu töihin

9:15 neljäs työntekijä tulee töihin

9:30 kaikki ovat paikalla

9:40 lapset kootaan yhteen ja luetaan ruokarukous, mennään aamupalalle

(1 lapsi ei syönyt, vaan hänelle syötettiin omia eväitä toisessa huoneessa)

10:10 aamupala syöty, wc, riehumista (aikuiset toimistossa)

opetustuokio – pienet

11 lasta + 3 aikuista

10:30 kuukausien kertaamista ja läpikäymistä

10:40 satu vuodenaajoista, näytetään kuvia ja keskustellaan; yksi lapsi ei keskity, hänen annetaan olla aikuisen jaloissa huomioimisen kera

10:50 luetaan satu talvesta

11:00 lapset siirtyvät pöytiin, tarkoituksena värittää jotakin (10 min aikuiset etsivät väri-
tyskuvaa) lapset värittävät keskenään

11:45 kaikki lapset ovat valmiita värityksestä

→ lattialle kaadetaan iso kasa palapelin palasia, joita lapset alkavat kokoamaan lapset riehaantuvat, sillä aikuiset ovat toimistossa

12:30 lapset kootaan yhteen, luetaan ruokarukous ja ruvetaan syömään

Nämä kaksi päivää olivat melko tavanomaisia päiviä harjoittelussamme. Päivästä toiseen kaava toistui, aamulla lapset leikkivät keskenään, syötiin aamupala, opetustuokio ja kuvan väritystä, vapaata leikkiä lapset keskenään, ruokailu, mahdollinen ulkoilu tai vapaata leikkiä. Lapsille ei pidetty jumppaa, eikä pienten ryhmässä ollut varsinaista askartelua kuin muutaman kerran (väritystä sitäkin enemmän), musiikkia oli kolmessa kuukaudessa vain kerran eikä ohjattua leikkiä ollut kuin muutamina päivinä.

Perjantaina menimme taas tavalliseen tapaan aamulla päiväkotiin, mutta jo ovella meille kerrottiin, että saamme pitää vapaapäivän. Toimisto oli täynnä vanhempia ja heillä jonkinlainen kokous, joten meitä ei tarvittu. Tämä oli tyypillistä toimintaa heidän puolelta, sillä kaikki tiedottaminen tapahtui aina viime tingassa.

Viikko 8 (Amma)

vk50 (8.12.–12.12.)

Viikonlopun aikana sattui Ateenassa koulupojan ampuminen ja siitä seuranneet mellakat, jotka ylsivät meidänkin saarellemme, joten vaihdon yhteyshenkilön kehotuksesta emme saaneet alkuviikosta mennä ollenkaan päiväkodille. Sen lisäksi, että liikkuminen ei ollut varsinkaan kaupungissa niin turvallista, oli se koulujen lähellä (joista yhden sellaisen läheisyydessä päiväkotini sijaitsi) myös hiukan riuksaa peliä. Tämän lisäksi vielä kaikki koulut oli suljettu parin päivän ajan, joten yhteyshenkilön kanssa emme uskoneet päiväkotimme olevan edes auki. Kun vihdoinkin päiväkotiin menimme, olivat he ihan ihmeissään siitä missä me olimme olleet. He olivat olleet auki ihan normaaliin tapansa, eivätkä sanallakaan meille maininneet mistään ikävistä tapahtumista.

Viikon lopulla pidimme lapsille tonttuaskartelun yhden työntekijän toimiessa tulkkina. Ensin kerroimme heille joulupukista ja siitä kuinka hän tarvitsee tonttuja avukseen. Tä-

män jälkeen näytimme tietokoneelta tonttuvideon, jossa tonttu hiihtää ja laskee mäkeä. Askartelu osuudessa lapset painoivat sormellaan valkoisia tontunpäitä kartongille, johon sitten liimattiin tonttulakki ja partaa pumpulista. Lisäksi lapset saivat valkoiselle kynällä koristella teoksiinsa lunta. Mukanamme olleet työntekijät yrittävät varsinkin lakkien liimausvaiheessa asettaa lakit itse paikoilleen ja mahdollisimman suoraan, kun taas me halusimme lasten tekevän itse. Me annoimme omalla kohdallamme ja lasta avustaessamme annoin tonttulakkien olla juuri niin vinossa kuin lapset olivat ne asetelleet ja sainkin huvittuneena seurata erään vanhemman työntekijän päänpyörytyksiä kun hän vinot laki näki. Itse huomasin hänen nimittäin käyvän oikovan lakkeja suoraan lasten ja minun liimauksen jäljiltä. Työntekijät, ne jotka paikalla olivat, eivät hirveästi palautetta antaneet, mutta lasten käytöksestä päätelimme heidän tuokiostamme pitäneen.

Muutenkin on tullut huomattua kuinka kaikista töistä ja askarteluista halutaan täydellisiä, kuin aikuisen tekemiä ja samanlaisia. Lapsille annetaan tietyt värit millä oletetaan heidän mikin kohta värittävän, liimauksia oiotaan, kaikki pitää tehdä samassa järjestyksessä, tehdään puolesta jos lapsi ei osaa tai ei ole paikalla ja muutenkin vaikutetaan paljon lopputulokseen, karuimpana esimerkkinä isompien lasten puolelta; heittämällä huono roskikseen ja aloittamalla alusta.

Koko viikon ajan työntekijät askartelivat kuka millaisiakin jouluaskarteluita päiväkodin seinille ja ikkunoihin koristeeksi. Oikeastaan missään vaiheessa mitään yleiseen käyttöön tulevista askarteluista ei tehty yhdessä lasten kanssa, vaan työntekijät käyttivät päivänsä niitä väsäten kun ei heillä muutakaan tekemistä ollut.

Enni oli jo joitain aikoja sitten todistanut tilanteen, jossa lyömistapausta ei hoidettu anteeksi pyytämällä, vaan toista (lyötyä) lasta kehoitettiin lyömään takaisin ja päälle sitten kehuttiin. Itse huomasin tätä kyseistä tapahtuvan vasta tällä viikolla, kun vietin enemmän aikaa pienten ryhmässä. Isompien ryhmässä ainakaan tuokioiden aikana lyömisiä ym. en nähnyt tapahtuvan, mutta pienillä sitä vastoin sitten useammin ja aina jos mukaan tuli joku työntekijöistä, ”takaisin maksuun” käytettiin yleensä samaa, kuin millä ”rikos” oli tapahtunut. Esimerkiksi siis jos lapsi löi toista ponilla, lyödylle annettiin poni, jolla hän saattoi lyöjää mojauttaa. Hieman poikkesi tilanteiden hoito tässäkin tapauksessa.

Viikon aikana ilmeni myös ihmeellisiä tapauksia ryhmien vaihdosta johtuvista jutuista. Osa isojen ryhmän lapsista siirtyi kunnalliselle puolelle ja saimme tietää, että siitä johtuen vanhemmat olivat neuvonpitoa pitäneet. Kovinkaan paljon emme asiasta saaneet tietää, vaikka kysellä yritimme muutamaankin eri otteeseen. Näistä tapahtumista kuitenkin johtuen mm. joulujuhlaa ei järjestettykään yhdessä kunnallisen puolen kanssa ja sen pito päiväkin vaihtui.

Viikko 8 (Enni)

vk50 (8.12.–12.12.)

Maanantai-iltana kävimme illallisella yhteyshenkilömme luona ja saimme kuulla, että viikonloppuna Ateenassa oli ollut ampumavälikohtaus. Siitä kerrottiin joka kanavalla televisiossa ja kirjoitettiin lehdissä. Selvitimme asiaa myöhemmin myös itsenäisesti internetistä suomen kielisiltä sivuilta. Yhteyshenkilömme kehotti meitä olemaan menemättä päiväkotiin muutamaaan päivään, sillä hän uskoi päiväkodin olevan kiinni. Vietimme siis alkuviikon vapaata ja huomasimmekin, että koko kaupunki myös Kreetalla oli sekaisin. Seuraavan kerran kun menimme päiväkotiin kaikki olivat kuin mitään ei olisi tapahtunut viikonlopun ja alkuviikon aikana. Asiasta ei puhuttu ja työntekijät ihmettelivät missä olimme päivät olleet. Viimeisellä varsinaisella harjoittelu viikollamme toteutimme oman toimintatuokiomme, joulukorttien askartelun. Tavoitteenamme oli antaa lapsille elämyksiä jouluisen ja lumisen videon avulla, jossa seikkaili tonttu. Ainaisen värittämisen sijaan halusimme tarjota lapsille vaihtelua ja toteutimme perinteistä askartelua joulukortin muodossa. Työntekijät avustivat askartelussa ja me halusimme, että kerrankin korteista tulisi lasten näköisiä. Tämä ei kuitenkaan onnistunut jokaisen kohdalla sillä työntekijät saattoivat tulla ja parannella lasten töitä, sen sijaan me annoimme lakkien olla vinossa ja parran kasvaa otsasta. (Tonttukortin ja toiminnan selostus ohessa liitteenä). Työntekijät keskittyivät joulunalusviikoilla enemmän jouluisen askarteluun kuin lasten kanssa olemiseen.

Viikko 9 (Amma)

(15.12.–19.12.) vk51

Viimeisellä harjoittelu viikolla kaikki tekeminen keskittyi joulujuhlan valmisteluun, rekvisiitan rakentamiseen ja esitysten harjoitteluun. Lapset askartelivat ja värivät joka päivä useita jouluaiheisia kuvia ja kortteja sekä koristeita. Lasten joulujuhlaharjoitukset alkoivat viimetipassa, vaikka esitystä oli aikuisten taholta suunniteltu jo usean viikon ajan. Vanhat päiväkodin lelut pakattiin kasseihin ja vanhemmat toivat kotoa myös käytettyjä leluja, jotka päiväkotitoimi lahjoitti eteenpäin köyhille. Tämä oli vuosittainen tapa ennen joulua ja näin ollen päiväkotiin hankittiin uusia leluja ja pelejä sekä materiaalia. Jäimme kuitenkin miettimään miksi leluja ja pelejä hankittiin niin paljon, sillä tuntui ettei niillä kukaan edes saanut leikkiä. Tällä viikolla siirryin tutustumaan isojen ryhmään ja pääsin auttamaan lapsia jouluisissa askarteluissa. Askarteluissa keskityttiin siihen, että työt näyttävät hyviltä ja samanlaisilta, joten aikuinen teki suurimmat työt. Leikkaaminen ei onnistunut juuri lainkaan lapsilta ja aikuiset turhautuivat ja tekivät sen heidän puolestaan enemmän kuin olisivat opastaneet lapsia.

Viikko 9 (Enni)

(15.12.–19.12.) vk51

Koska ulkona käyminen oli loppunut jo aikapäiviä sitten, ihmettelimme yhtenä päivänä mihin ihmeeseen lapset ovat lähdössä. Eräs työntekijöistä katsoi meitä kuin olisimme esittäneet tyhmemminkin kysymyksen ja tokaisi, että ulos tietenkin. Niin kuin se olisi ollut ihan tavallista toimintaa tähän aikaan.

Koska joulujuhla oli tulossa jo seuraavalla viikolla, olimme jotenkin ajatelleet, että harjoittelu juhlaa varten olisi aloitettu jo joulukuun alussa. Sitten mietimme, että ehkä sitten joulukuun toisella viikolla. Mutta ei, harjoittelu alkoi vasta kolmannella viikolla ja sitä harjoiteltiin pienempien puolella päivittäin. Isommat lapset harjoittelivat suljettujen ovien takana, eikä sinne muita päästetty.

Yhtenä päivänä pienten ryhmä askarteli joulukuusia. He liimasivat valmiisiin joulukuusiin tähtiä työntekijän toimiessa liimamestarina. Yksi pojista ketä autoin liiman kanssa, valikoi itselleen ja työhönsä pelkkiä vihreitä tähtiä. Hetken jo ajattelin hänelle asiasta jostain ilmaista ajatellen mitä muut työntekijät asiat saattaisivat sanoa, sillä he muita lapsia ohjailivat tähtivärien valintojen kanssa. Mutta totesin sitten itsekseni, että tuleepahan hänen näköisensä työ ja kiltisti vain liimaa tiputtelin. Lopulta kun työ oli valmis, vanhin työntekijöistä saikin taas päätään puistella, kun pojan työn näki, mutta itse olin salaa tyytyväinen lopputulokseen.

Joulujuhlaviikko (Amma)

(22.12.–23.12) vk52

Maanantaina menin yksin päiväkotiin kuulemaan, mitä joulujuhlissa joutuisin tekemään, sillä olin ”valikoitunut” joulupukiksi. Tarkoituksena oli, että erään työntekijän kanssa käytäisiin läpi esim. että missä vaiheessa tulen esiin, missä vaiheessa menen pukemaan ja mitä edes puen seuraavan päivän juhlassa, miten sujuu lahjaosuus jne. Näin siis oli perjantaina sovittu. Mutta ainoa minkä tuo nainen minulle aamupäivän aikana huikkasi, oli että katsellaan huomenna, hyvin se menee. Mitäpä siihen sitten lisäämään. Tässä vaiheessa matkaa tuollainen ei kyllä enää kovin pahasti päässyt yllättämään =).

Ja hyvin sujui lopulta joulujuhlan pikkiosuuskin. Vaatteet löytyivät ja ehdimme ennen juhlan alkua sopia missä vaiheessa menen pukemaan ja missä kohtaa ilmestyn. Vähän meinasi hoppu iskeä kun ensi kertaa pukin tamineita päälleni siinä vedin ja vyötä ei meinannutkaan löytyä mistään. Onneksi hätä keksii keinot ja siitähän ”kriisistä” selvittiin. Lasten ilmeet olivat näkemisen arvoiset kun pukki (ei niin paksu kuin yleensä ja punaiset korolliset saappaat jalassaan hoiperteleva, joka erityisesti aikuisia huvitti) tuli ulko-ovesta ihmeellisesti (suomea) höpöttäen, ja pelko tuli monen pöksyyn siinä vaiheessa, kun pukilta olisi pitänyt lahjaa ottaa vastaa. Vaan kyllä lahjat kelpasivat, kuvan ottaminen yhdessä pukin kanssa olikin sitten asia ihan erikseen!

Joulujuhlaviikko (Enni)

(22.12.–23.12) vk52

Viimeisellä viikolla ennen kotiin paluuta oli päiväkodilla vielä joulujuhla. Joulujuhlassa oli runon lausuntaa ja näytelmä. Runon lausuntaan lapsi osallistui jos halusi ja jos ei niin hän vain seisoi ja aikuinen puhui tämän osuuden. Varsinaista laulamista ei juhlassa ollut, vaan muutama joululaulu tuli levyltä, jonka tahdissa lapset liikkuivat. Suomesta saapui myös Joulupukki, jota Amma esitti. Ohjelmanumero oli menestys, sillä pukki puhui jopa suomea. Kaikki lapset saivat lahjat, tytöt saivat nuket ja pojat autot. Juhlan jälkeen alkoi joululoma, ja kotiinpaluu oli pian edessä.

Sitten pari asiaa, jotka sijoittuivat loppuviikoille, mutta joille en tarkempaa päivää tai viikkoa saa muisteltua tai edes pysty. Toimintaa kun kauan seurasi, ei aiheiden vaihtelulla aamutuokiossa tuntunut olevan mitään logiikkaa. Aina tietenkin, jos lähellä oli joku pyhä (joita Kreikassa myös riitti) tarinat ja väritykset liittyivät pitkään siihen. Mutta oppimisasiossa, kuten niiden vinoviivojen, numeroiden, perhesanojen tai minkään muun sellaisen kanssa ei ollut mitään yhtenäistä linjaa. Asiat vain tapahtuivat ja olivat ilmassa hetken aikaan kunnes sitten siirryttiin seuraavaan juttuun edellinen unohtaen.

Saimme myös kuulla eräältä lastenhoitajalta päiväkodissa, että pienten kanssa vedetään läpi samaa ohjelmaa kuin vuosi sitten. Sosiaalityöntekijä on kokenut sen niin hyväksi, ettei näe siinä mitään haittaa, kun osa lapsista joutuu samat jutut tekemään toiseen kertaan. Ei siis ehkä ihme sitten jos lapset eivät aina jaksaa keskittyä, ainakin kolme heistä oli ollut samassa ryhmässä edellisvuonna.

Monesti kävi myös niin, että kun olimme tarpeeksi kauan toimintaa seurailleet, koimme sen jo itsekkin osaavamme ja pystymämme auttamaan arkiasioissa, kuten pöydän kattamisessa. Mutta heti saimmekin kuulla palautetta kuinka olemme laittaneet pöytäan väärät lusikat, meillä aina käytetään näitä toisia.